បឋមសង្គាយនា

ទេសណាត្រៃបី

ចោទ - ឆ្លើយ

ក្នុងព្រះត្រៃបិដក

ព.ស ២៥១៦ គ.ស. ១៩៧៣

បឋមសក្ដាយនា

ធេសនាវេគ្របី

ចម្លងចេញពីសាស្ត្រាស្លឹករិត

ដោយ សែម-សួរ

សញ្ញាប័ត្រពុទ្ធិកឧត្តមសិក្សា បឋមភូមិ ១៩៦៣

និស្សិតមហាវិទ្យាល័យអក្សរសាស្ត្រ

និងមនុស្សសាស្ត្រ ភ្នំពេញ

ផ្សាយចេញពី

(បោះពុម្ពលើកទី ២)

ព.ស. ២៥១៧ គ.ស. ១៩៧៣

ទុកសិទ្ធិ

អារម្ភកថា

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ចូលបរិនិព្វានហើយបាន ៣ ខែ (ពីថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែពិសាខ ដល់ថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែស្រាពណ៍) ព្រះអរហន្តទាំងឡាយចំនួន ៥០០ ព្រះអង្គ មានព្រះមហាកស្សបជាដើម បានផ្ដើមធ្វើបឋមសង្គាយនាឡើង (ផ្ដើមធ្វើតាំងពីពេលបូជាព្រះបរមសព និង ចែកព្រះសារីរិកធាតុរួចហើយផង) ចាប់ធ្វើនៅថ្ងៃ ១ រោចខែ ស្រាពណ៍ នាំមុខរាញ់មញ្ចាស័ក នៅក្នុងសត្តបណ្ណគុហា ក្បែរភ្នំវេភារៈ ដែនមគធៈ ដោយមានព្រះមហាកស្សបជាប្រធានសង្ឃ បានចោទសួរព្រះវិន័យ ចំពោះ ព្រះឧបាលិៗ ឆ្លើយ ចោទសួរព្រះសូត្រនិងព្រះអភិធម្ម ចំពោះព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ ៗ ឆ្លើយ (ព្រះអានន្ទឆ្លើយ ២ បិដកតែ ១ ព្រះអង្គឯង ព្រោះលោកជាឃ្លាំងធម៌ពូកែចាំ) ។

ការធ្វើបឋមសង្គាយនា (សង្គាយនាលើកទី ១ ឬការច្រៀងផ្ទុកធម៌វិន័យនៅវគ្គច្រៀង) នេះដោយព្រះមហាកស្សបប្រារព្ធ នូវពាក្យចម្រូងចម្រះ របស់សុភទ្ទភិក្ខុ ដែលមានយោបល់ជំទាស់នឹងព្រះធម្មវិន័យ កាលពេលព្រះពុទ្ធបរិនិព្វានហើយថ្មី ៗ ឯណោះ ។ លុះធ្វើចប់បិដកតាមវគ្គមួយ ៗ ហើយ ព្រះអរហន្តទាំងអស់ដែលគង់ចាំស្ដាប់ ក៏សូត្រព្រមគ្នាឡើង ទាំងអស់យ៉ាងត្រឹមត្រូវមានរបៀបរៀបរយត្រឹមគ្នាជាធ្នង ១ ។ ការសូត្រនោះ គឺសូត្រ៣ដងក្នុងបិដកនីមួយៗ ដែលយើងហៅថា អានត្រៃ-រានឬសូត្រ៣ដង ។

ព្រះបាទអជាតសត្រូវ មហាចក្រព្រះចៅមគធរដ្ឋ ដែលបានសម្លាប់ព្រះបាទពិម្ពិសារបរមបិតា យករាជ្យសោយនៅឆ្នាំ ទី ៣៧ នៃពុទ្ធកាលនោះ , ពេលរៀបធ្វើសង្គាយនា ទ្រង់បានសោយរាជ្យបាន ៨ ឆ្នាំ

ហើយ ។ ក្រោយពេលពិឃាតព្រះបិតារួច ព្រះបាទអជាតសត្រូវទ្រង់បានជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងនឹងព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់នឹកតូចព្រះទ័យ ណាស់ចំពោះកំហុស របស់ព្រះអង្គ ហើយអ្នកធ្វើបិតុឃាត ដូចព្រះបាទអជាតសត្រូវនេះ ត្រូវទទួលទោសអនន្តរិយកម្ម ធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខ ក្នុងអវិចីមហានរក ប៉ុន្តែកាលព្រះពុទ្ធបរិនិព្វានទៅ ព្រះបាទអជាត សត្រូវទ្រង់ពព្រោះ ដោយតូចព្រះទ័យ និង ភ័យខ្លាចចំពោះបាបកម្មនោះ ជាមួយព្រះអរហន្តនានា ទ្រង់ក៏ព្រមស្ម័គ្រព្រះទ័យជួយឧបត្ថម្ភ ធ្វើបឋមសង្គាយនានោះដោយពេញទំហឹងអស់រយៈវេលា ៧ ខែគត់ទើបចប់ (ចប់នៅថ្ងៃពេញបូរមីខែផល្គុណ) ។ ព្រះបាទអជាតសត្រូវ កាលសោយ ទីវង្គតដោយត្រូវព្រះរាជបុត្រនាម ឧទយភទ្ទ ធ្វើឃាតយករាជ្យ សោយ ទ្រង់ក៏ទៅសោយទុក្ខតែត្រឹមលោហកុម្ភីនរកប៉ុណ្ណោះ ។

អ្នកប្រាជ្ញខ្មែរយើងជំនាន់ចាស់ មានគំនិតប្រាជ្ញាវាងវៃណាស់ បាននឹកគិតយករឿងនេះមកចងក្រងជាគម្ពីរមួយ សម្រាប់ទេសនាយាទផ្ទើយនៅពេលបុណ្យទានម្តង ៗ ដើម្បីជាជំនួយដល់អ្នកជីកដែលពុំសូវចេះធម៌អាថ៌ច្បាស់ណាស់ , ចេះទេសន៍បានជំនាញ ឲ្យទេសនាកើតដោយអានតាមសាស្ត្រាស្លឹករឹត ដែលមានគោលធម៌យ៉ាងត្រឹមត្រូវលើនោះហើយស្រេច ។

បឋមសង្គាយនាត្រៃបីនេះ ជាក្បួនខ្នាត ១ ដ៏សំខាន់របស់ពុទ្ធសាសនិកជនយើងក្នុងបុរាណកាល ដែលបានរៀបចំឡើងយ៉ាងប្រណិត មាន

របៀបបែបផែនយ៉ាងត្រឹមត្រូវ សមទៅតាមរបៀបទេសនាចោទ ឆ្លើយ ចំរន្តដោយការចម្លងត ៗ គ្នាពីមួយទៅមួយ ដាក់ក្នុងសាស្ត្រាស្លឹករឹតនៅ តាមវត្តនីមួយ ៗ ច្រើនលើកច្រើនតំណារពេក ច្បាប់នេះក៏ចេះតែក្លាយ ប្លែក ៗ គ្នាពីមួយទៅមួយជាច្រើនអន្លើ ។

ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទបានឃើញគម្ពីរនេះ តំកល់នៅវត្តកោះអណ្តែត ភូមិកោះក្អែត សង្កាត់ព្រៃក្រឹស ស្រុកកំពង់ត្រាច (កំពត) ក៏បានសូម អនុញ្ញាតពីព្រះតេជគុណចៅអធិការវត្តនោះ យកមកចម្លង ហើយកែ សម្រួលត្រង់កន្លែងខ្លះដែលស្ទាត់មិនបាន ឲ្យមានឃ្លាប្រយោគ ងាយ ស្ទាត់ឡើង និងកែអក្ខរាវិរុទ្ធឲ្យបានត្រឹមត្រូវតែប៉ុណ្ណោះ ដទៃពីនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទបានទុកឲ្យនៅតាមលក្ខណៈដើមទាំងអស់ ដូចពាក្យ ថា " អ្នក, បង, ប្អូន, អើយ ជាដើម ដែលមានសំនៀងស្ទួនរណ្តំគ្នា ជារបៀបកម្រងកែវតាមបែបបុរាណ ហើយដែលមានលក្ខណ ពីរោះពីសា ពាមសម្ផស្ស និងសម្រសជាខ្មែរនេះឯង ។

នៅទីបញ្ចប់នេះ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទសូមទោសពីសំណាក់លោក អ្នកចេះដឹងទាំងឡាយ ក្រែងការចំឡងនេះពុំបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ទម្លាប់ ក៏សូមអភ័យទោសឲ្យទាន ។

សូមព្រះពុទ្ធសាសនាបានចំរើនរុងរឿងជានិច្ចនិរន្តរ៍តទៅ ។

ថ្ងៃ ២០ មិនា ១៩៦៩

សែម - សូរ

កិច្ចការទេសនាត្រៃ

តាមធម្មតា តាំងពីបុរាណកាលមក ដើម្បីនឹងទេសនាសង្គាយនាត្រៃបីនេះ គេតែងរៀបគ្រែ ៣ ឬ ធ្វើអាសនៈឲ្យវែងតែ ១ តែមានកន្លែង ៣ ហើយនិមន្តព្រះធម្មកថិក ៣ អង្គ ឲ្យឡើងគង់លើគ្រែធម្មាសនៈនោះ ។ ព្រះថេរៈអង្គណាដែលមានវស្សាចាស់ជាង គង់នៅកណ្តាល ហើយដែលត្រូវតែងតាំងជាព្រះមហាកស្សប. ព្រះថេរៈ ២ អង្គទៀត គង់នៅខាងឆ្វេង - ស្តាំ នៃព្រះថេរ អង្គចាស់ ដែលគេទុកព្រះថេរ ខាងឆ្វេងជាឧបាលី អ្នកឆ្លើយព្រះវិន័យ ព្រះថេរ ដែលគង់ខាងស្តាំជាព្រះមហាអានន្ទអ្នកឆ្លើយព្រះសូត្រនិងព្រះអភិធម្ម ។

នៅពេលទេសនា ព្រះថេរៈអង្គកណ្តាលជាមហាថេរ តែងចំរើនពរញាតិញោម ប្រកាសតាំងខ្លួនជាព្រះមហាកស្សប ព្រះឧបាលិ និងព្រះមហាអានន្ទ ។ តមកកាលធ្វើយ៉ាងនេះរួចហើយ ព្រះថេរ ទាំងពីរអង្គដែលគង់នៅសងខាង អង្គណា ១ ក៏បាន តែងធ្វើពិធីបកសករាជ ។ បន្ទាប់មកព្រះមហាថេរជាមហាកស្សប តែងនមស្ការព្រះរតនត្រ័យ (អានតាមសាស្ត្រា) រួចលើកសេចក្តីនិទានក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រមកសំដែង ព្រមទាំងប្រកាសជំនុំសង្ឃ រួចសឹមទេសនាចោទ — ឆ្លើយកទៅតាមលំដាប់លំដោយ គឺព្រះមហាកស្សបត្រូវចោទសួរព្រះវិន័យនិងមហាឧបាលិ រួចទើបចោទសួរព្រះសូត្រ និង ព្រះអភិធម្មជាមួយព្រះមហាអានន្ទ ។

នៅពេលចប់បិដកនិមួយៗព្រះសង្ឃដែលហៅថាគណសេនទាំង ៤ ឬ លើស

ពីនេះ ត្រូវសូត្រស្វាធ្យាយព្រះវិន័យ ឬ ព្រះសូត្រ ឬ ក៏ព្រះអភិធម្ម តាមការគួរតទៅ ។

ប៉ុន្តែ តាមរបៀបខាងលើនេះ ឃើញថាព្រះថេរៈដែលឋានៈជាព្រះមហាអានន្ទនោះ ឃើញថាគង់នៅទំនេរយូរណាស់ ។ ដូច្នេះគួរចែកការបកសកភាជទៅព្រះថេរ ដែលមានឋានៈជាព្រះមហាអានន្ទនោះវិញក៏ជាការគួរខ្លាំងដែរ ។

បទចំរើនពរ

ចត្តារោ ធម្មា វឌ្ឍន្តិ អាយុ វណ្ណោ សុខំ ពលំ

ធម៌គឺពរទាំងឡាយ ៤ ប្រការ គឺអាយុ ១ ពណ៌សម្បុរកាយ ១ សេចក្តីសុខ ១ កម្លាំង ១ សូមចំរើនកើតមានដល់លោក-អ្នក នាង ជាពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តជ្រះថ្លាអញ្ជើញមកស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មវិសេសទេសនានាវេលានេះឯង ។

ឱកាសនេះ អាត្មាភាពទាំង ៣ រូប ដែលគង់នៅលើគ្រែធម្មាសនៈនេះ បានទទួលភារៈជាអ្នកសំដែងធម៌ទេសនា បុច្ឆា វិសជ្ជនា ចោទឆ្លើយ តាមបែបបទ ដែលមានមកតាំងពីបុរាណកាលមក ជារបៀបសង្គាយនាត្រៃបី ក្នុងព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីចែកជូនដល់ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ ស្តាប់យកផលានិសង្សរៀងៗខ្លួន ។

ដូច្នេះ បើអាត្មាភាពទាំងអស់រូបនេះ បានសំដែងទៅហើយដោយមានការភ្លាំងភ្លាត់ខុសខ្វះបទបាឋបាលី ឬសេចក្តីអធិប្បាយត្រង់កន្លែងណា ១ ក៏សូមឲ្យលោក-អ្នក នាង ជាពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយមេត្តាអភ័យទោសដល់អាត្មាភាពទាំង ៣ រូប ហើយអាត្មាភាពទាំង ៣ រូបនឹងសូមសំដែងទៅតាមសមត្ថភាពរៀងខ្លួន សូមចំរើន ។

របៀបបកសករាជ

(គំរូ)

តស្ស ភគវតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បរិនិព្វុតមិវសតោ បញ្ចាយ យាវជ្ជតនា ពុទ្ធសាសនាយុកាលស្ស គណនា សល្លក្ខេតព្វា = សូមពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយទាំងពួង កំណត់នូវពុទ្ធ-សាសនាយុកាល រាប់ចាប់ដើមតាំងថ្ងៃដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាបរមគ្រូទ្រង់យាងចូលបរិនិព្វាននៅថ្ងៃអង្គារ យាមអង្គារ ១៥ កើតខែពិសាខ ឆ្នាំម្សាញ់ បញ្ចស័ក រហូតមកទល់នឹងថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំនេះ ព្រះពុទ្ធសករាជព្រះសាសនាកន្លងទៅហើយបាន២៥១១ ឆ្នាំ ខែ បាន (១) ថ្ងៃបាន(៧) ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលឥឡូវនេះ ស្ថិតនៅក្នុងឆ្នាំមមែ នព្វស័ក ក្នុងហេមរដូវថ្ងៃ (ពុធ ៨ កើតខែចេត្រ) ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំនេះ ទុកជាបច្ចុប្បន្នកាល នៅសល់ទៅអនាគតខាងមុខទៀត (២៤៨៩) ឆ្នាំ, ខែ (គ្មាន), ថ្ងៃសល់ (២២) ថ្ងៃទៀត បូករួមថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទាំង ៣ កាល គឺអតីតកាល បច្ចុប្បន្នកាល និង អនាគតកាល ត្រូវជាព្រះពុទ្ធសាសនាយុកាលគ្រប់ ៥០០០ ព្រះវស្សា ដោយបរិបូណ៌ ។

បឋមសង្គាយនា

ទេសនាត្រៃ ៣

បណាមស្សការ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

យោ កប្បកោដី- ហិបិ អប្បមេយ្យំ
កាលំ ករោន្តោ អតិទុក្ករានិ
ខេទំ គតោ លោ- កហិតាយ នាថោ
នមោ មហាកា- រុណិកស្ស តស្ស
អសម្ពុធំ ពុទ្ធនិសេវិតំ
យំ ភវាភវំ គច្ឆ- តិ ជីវលោកោ
នមោ អវិជ្ជា- ទិក្កិលេសជាលំ
វិទ្ធំសិនោ ធម្ម- វរស្ស តស្ស
គុណេហិ យោ សី- លសមាធិញ្ញា
វិមុត្តិញាណប្ប- ភូតីហិ យុត្តោ
ខេត្តញ្ជនានំ កុសលត្ថិកានំ

តមរិយសង្ឃំ   សិរិសា   នមាមិ
ឥច្ចេវមច្ចន្ត-   នមស្ស   នេយ្យំ
នមស្សមានោ   រតនត្តយំ   យំ
បុញ្ញាភិសន្ទំ   វិបុលំ   អលត្ថំ
តស្សានុភាវេ   ន   ហតន្តរាយោ

យោ នាថោ ឯអង្គសម្តេចព្រះបរមលោកនាថសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គដ៏ជាទីពឹងពំនាក់នៃទេវតាមនុស្សសត្វផងទាំងឡាយឯណា ករោន្តោ កាលព្រះអង្គសន្សំបន្ទុំព្រះបារមី អតិទុក្ករានិ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយនោះ កម្រក្រៃពេក គឺបុគ្គលដទៃឯណាមួយកម្រនឹងធ្វើត្រាបពុំបានឡើយ កតោ ទ្រង់ដល់ហើយ ខេទំ នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ នឿយលំបាកក្នុងកាយពល កាលំ អស់កាល អប្បមេយ្យំ នឹងរាប់ក៏ពុំបាន នឹងប្រមាណក៏ពុំត្រូវឡើយ កប្បកោដិហិ សូម្បីដោយនូវច្រើនក្រៃលែងសែនកោដិកប្បទាំងឡាយ លោកហិតាយ ដើម្បីនឹងធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់សត្វលោក នមោ ឯកិរិយានមស្ស-ការ មេ នៃខ្ញុំព្រះអង្គ អត្ថុ ចូរមាន តស្ស លោកនាថស្ស

ដល់អង្គសម្តេចព្រះបរមត្រៃលោកនាថសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គ៏ជាទីពឹងនោះ , មហាការុណិកស្ស ដ៏មានព្រះរាជហឫទ័យនោះត្រជាក់សព្វសាយអាសូរ ករុណា ដល់ទេវតា មនុស្សសត្វផងទាំងពួង ។

ជីវលោកោ រីលោកផងដ៏ប្រកបទៅដោយជីវិត, គច្ឆតិ តែងអន្ទោលទៅ ភវាភវំ កាន់ភពតូចភពធំ អសម្ពុធំ ហេតុមិនបានត្រាស់ដឹង យំ ធម្មវរំ នូវព្រះនពលោកុត្តរធម៌ដ៏ប្រសើរវិសេសឯណា ពុទ្ធនិសេវិតំ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ផ្ទាល់ នៃត្រៃកាលទាំង ៣ ជាអម្ចាស់ព្រះអង្គតែងនិសេពគប់ , នមោ រីកិរិយានមស្ការ មេនៃខ្ញុំព្រះអង្គ អត្ថុ ចូរមាន តស្ស ធម្មរស្ស ដល់ព្រះនពលោកុត្តរធម៌ ដ៏ប្រសើរវិសេសនោះ អវិជ្ជាទិកិលេសជាលំ វិទ្ធំសិ នោ ជាព្រះធម៌មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវបណ្តាញកិលេស និងអវិជ្ជាដ៏និតសូន្យសុងជាដើមនោះហោង ។

យោ សង្ឃោ រីព្រះអរិយសង្ឃឯណានីមួយ យុត្តោ ដ៏ប្រកបហើយ គុណេហិ ដោយនូវគុណផងទាំងឡាយទាំងពួង សីលសមាធិបញ្ញា វិមុត្តិញ្ញាណប្បភូតិហិ មានសីលសមាធិបញ្ញាផង មានវិមុត្តិញ្ញាណផង ខេត្តំ ជាស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើរ ជនានំ នៃអស់ជនផងទាំងឡាយទាំងពួង កុសលត្ថិកានំ អ្នកមានសេចក្តីត្រូវការដោយបុណ្យគុណការកុសល អហំ ខ្ញុំព្រះករុណា នមាមិ ក៏សូមឱនលំទោនក្រាបថ្វាយ

បង្គំប្រណម្យនម្យការ តំ អរិយសង្ឃំ នូវជំនុំព្រះអរិយសង្ឃអង្គអរហន្តា ទីណាស្រពផងទាំងនោះ សិរិសា ដោយនូវត្បូង, អហំ ខ្ញុំព្រះករុ-ណា នមស្សមានោ កាលធ្វើនូវកិរិយានមស្សការគោរព រតនត្តយំ នូវប្រជុំបីនៃព្រះត្រៃរតន៍កែវទាំង ៣ ឥច្ចេវមច្ចន្តនមស្សនេយ្យំ ក៏គួរនឹងនមស្ការដោយពិត ឥច្ចេវំ មោះ យថា រតនត្តយេន ដោយនូវប្រជុំ ៣ នៃព្រះត្រៃរតន៍ អលត្ថំ បានហើយ យំ បុញ្ញាភិសន្ទំ នូវកងការកុសលបុណ្យឯណា វិបុលំ ដ៏ធំធ្លាយទូលាយទូលំ ហតន្តរាយោ មានប្រក្រតីអាចកំចាត់បង់នូវសេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយ វរានុភាវេន ដោយកម្លាំងអានុភាព តស្ស បញ្ញាភិសន្ទស្ស នៃកងអារកុសលផលបុណ្យនោះ ហោន្តុ ចូរមាន មេ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់នាពេលឥឡូវនេះហោង ។

សេចក្ដីនិធាន

ភោ សាធវោ បពិត្រសាធុសប្បុរសផងទាំងឡាយអើយ ពេលនេះ អាត្មាភាពនឹងសំដែងនូវព្រះធម្មវិសេសទេស នាកែវ សេចក្ដីក្នុងបឋមសង្គាយ នាន់ ជាទីសណ្ដាប់ប្រាប់ដល់អស់បពិត្រសប្បុរសទាំងពួងរាល់គ្នាឥឡូវនេះ ក៏សូមឲ្យផ្ចិតផ្ចង់តម្រង់ស្មារតីប្រុងសោតប្រសាទទាំងសងត្រងត្រាប់ព្រះធម្មវិសេសទេសនា ក្នុងសេចក្ដីទៃព្រះបរិនិព្វានសូត្រនេះ ហើយក៏បានបង្កើតធម្មសង្វេកក្នុងចិត្តសន្តានគ្រប់គ្នា គួរគិតពិចារណាយកត្រៃលក្ខណញ្ញាណទាំង ៣ ប្រការនោះមកតាំងទុកខ្ជាប់ហើយក៏អ្នកនោះឯង មិនដែលនឹងវង្វេងអំពីសម្បត្តិបីប្រការ គឺសម្បត្តិមនុស្សលោកនេះ ១ សម្បត្តិសួគ៌ ១ សម្បត្តិព្រះនិព្វាន ១ ដ៏ជាស្ថានបរមសុខ ក្សេមក្សាន្តប្រសើរនោះឡើយ ។

បរិនិព្វានកាលតោ អច្ឆរិយានិ បាតុរហេសុំ បពិត្រ អើយ នាកាលថ្ងៃដែលសម្ដេចព្រះជិនវង្សទ្រង់យាងចូលកាន់ព្រះបរមនិព្វាន នោះ សឹងដ៏បង្កើតជាហេតុអស្ចារ្យ កក្រើកអស់ក្រឡាមហាប្រឹថពីញាប់ញ័ររៀងដល់ស្ថានសួគ៌ា ផ្កាមន្ទារពុស្សសឹងដ៏ធ្លាក់ជ្រុះចុះមកអំពីតាវតិង្សាសួគ៌មកលើផែនដែនមហាប្រឹថពី ក្នុងវណ្ណខេត្តដែលព្រះអង្គទ្រង់ចូលបរមនិព្វាន ហើយមិនមែនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ មានអស់ទាំងទេវបុត្តទេវតាទាំងឡាយក្នុងសែនលោកធាតុ មានព្រះឥន្ទ្រាធិរាជជាដើមជាប្រធាន សឹងដ៏មានដៃកាន់នូវទៀន ធូប ភ្លី ផ្កា ប្រទីបផ្កាលា សារធីនូវចាមរសែនភាន សឹងដ៏មានសត្តគ្រប់មកបូជា ព្រះបរម

សពសម្តេចព្រះបរមគ្រូនោះច្រើនតាន់តាប់អាប់អស់ទិសសា ។

មល្លរា ជានោ បពិត្រអើយ វីរសស្តេចមល្លរាជផងទាំងឡាយមួយអន្លើដោយអគ្គមហេសីបុត្រីបុត្រាប្រជាជន ដែលមាននៅក្នុងនគរកុសិនា រារាជធានី ស៊ីង៍លើកដៃឡើងដាក់លើត្បូង ហើយគក់ទ្រូងទួញយំដំឱរាផ្សេង ៗ គ្រប់គ្នាហាក់ហៀបនឹងក្ស័យជន្មាជីវិត ក្នុងគ្រានោះ ។

វិនោទេត្វា លុះបន្ទោរបង់នូវសេចក្តីទុក្ខសោកបរិយោគស្រាកស្រាន្ត ក្សាន្តក្នុងចិត្តហើយ ក៏រៀបនូវគ្រឿងសក្ការបូជាស្រេចហើយ ទើបលើកព្រះបរមសពអង្គសម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យ បំពាក់នូវគ្រឿងលតាប្រសាទស្រេចហើយ ក៏តងព្រះមឈូសមាស នាំប្រទក្សិណាព្រះនគរកុសិនារានោះបាន ៣ ជុំហើយក៏នាំចេញទៅតាមទ្វារខាងកើតដាក់លើមកុដពន្ធន៍ចេតិយស្រេចហើយ ទើបយកសំពត់កោសេយ្យពស្ត្រ ៥០០ ក្បួនជ្រលក់គ្រឿងប្រេងក្រអូបហើយក៏យកទៅព័ទ្ធ អំពីក្រៅព្រះមឈូសមាសនោះហោង ។

មល្លរាជានោ ឱលោកេតា បពិត្រអើយ កាលគ្រានោះវីស្តេចមល្លរាជន៏ផាធំក្រៃលែងនឹងអស់ស្តេចផងទាំងពួង បានពិចារណាពីសេរករអាចារ្យធំទាំងពួងក្នុងព្រះនគរនោះ រកអាចារ្យឯណានឹងឲ្យពេះដាងអាចារ្យឈ្មោះ ទោណព្រាហ្មណ៍ នោះគ្មានឡើយ ។ ក្សិណាណោះស្តេចមល្លរាជក៏យកអាចារ្យទោណព្រាហ្មណ៍នោះឯងជាធំ ជាអធិបតីហើយឲ្យទោណអាចារ្យ នាំព្រះបរមសពនៃសម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យបាន៣ ជុំហើយ ដាក់តំកល់លើមកុដពន្ធនចេតិយ ដ៏

សោកា រួចនមស្ការថ្វាយបង្គំព្រះបរមសព ហើយថ្វាយព្រះភ្លើងតាមក្បួន ហោរាសាស្ត្រនាគ្រានោះឯង ។

គាថា កាលេ បពិត្រអើយ ឮដ៏កាលនោះព្រះអគ្គីក៏មិនអាច នឹងឆាបឆេះព្រះមឈូសនៃព្រះបរមសពបានឡើយ ដោយហេតុនោះហើយ បានជាពួកមល្លរាជផងទាំងឡាយ អស់ទាំងអាណាប្រជានុរាស្ត្រនិងទាណាអាចារ្យ បបួលគ្នាចូលទៅថ្វាយបង្គំសួរព្រះអរហន្តទាំង ៧ សែនអង្គ មានព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរជាប្រធាន ដើម្បីឲ្យដឹងពត៌មានដ៏ច្បាស់លាស់ដោយព្រះបន្ទូលថា ភន្តេ បពិត្រព្រះមហាថេរដ៏ប្រសើរអើយ ចុះហេតុអ្វីទៅអេះ បានជាភ្លើងមិនព្រមឆេះដូច្នេះ សូមអម្ចាស់ទ្រង់ពិចារណាមើល ?

អនុរុទ្ធត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាអនុរុទ្ធត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ព្រះបន្ទូលអស់ស្តេចមល្លរាជផងទាំងពួង នូវទាំងណាអាចារ្យយកសេចក្តីមកពិតទូលថេរដីកាដូច្នោះ ទិព្វា នេត្វា ទើបព្រះមហាថេរ ពិចារណារមិលមើល ដោយនូវព្រះនេត្រទិព្វក៏ឃើញច្បាស់ជាក់ប្រាកដហើយទ្រង់មានថេរដីកាថា បពិត្រមហារាជផងទាំងពួងអើយ បានជាអស់មហារាជទ្រង់បូជាព្រះបរមសពមិនឆេះដូច្នេះ ព្រោះអីមហាកស្សបត្ថេរជាសិស្សធំរបស់ ព្រះអង្គមិនទាន់និមន្តមកដល់ ដើម្បីបានថ្វាយបង្គំដោយផ្ទាល់ចំពោះព្រះបរមសព បើដូច្នេះសូមមហារាជទ្រង់រង់ចាំសិន ឲ្យតែព្រះមហាកស្សប នឹងនិមន្តមកដល់ក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះឯង ។

តេន ខោ បនសមយេ អាយស្មា មហាកស្សបោ

បាវានគរ ឧបនិស្សាយ បពិត្រអើយ នាសម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ទ្រង់គង់នៅឯបាវានគរ (១) ឯណោះ, បាតោវ នា កាល ព្រឹកព្រាងស្វាងព្រះសុរិយា ព្រះមហាថេរក៏ទ្រង់លីលាយាត្រាត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ធ្វើភត្តកិច្ចស្រេចកាលឯណាហើយ ក៏នាំអស់ពួកភិក្ខុជាបរិវារទាំង៥០០ អង្គ និមន្តតាមដោយមាគ៌ា ករុគ្គាឆ្ពោះទៅកាន់ក្រុងកុសិនារា (២) ។ នាវេលាថ្ងៃត្រង់នោះ ក៏មានហេតុក្តៅប្លែកចំឡែកអស្ចារ្យ , មហាមេឃ ព្រមទាំងផែនពសុធា ឧបមាបីដូចផាររើករភ្លើង អ្នកនឹងយាងយាត្រាដោយព្រះបាទាទៅក៏ពុំបាន បង្កើតឲ្យពុំក្សាន្តក្នុងព្រះកាយពល អ្នកក៏យល់ហេតុប្លែកចំឡែកមហិមា ទើបទ្រង់នាំអស់បរិវារចូលទៅឈប់សម្រាកនៅក្រោមម្លប់ព្រឹក្សានាក្បែរផ្លូវ មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃអង្គអរហន្ត ជាបរិវារ ។

១- បាវានគរនេះ នៅក្នុងដែនមល្ល: ដូចនគរកុសិនារាដែរ ។ ដែនមល្ល: កាលពីដើមមានទីក្រុងឈ្មោះ កុសាវតី ។ ក្រោយមកក្នុងសម័យពុទ្ធកាល ក៏ចែកជាក្រុងជា២ ជារាជធានីដូចគ្នា គឺក្រុងបាវា ១ ក្រុងកុសិនារា ១ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងដែនមល្ល: ខាងក្រុងកុសិនារា ។ ក្រុងទាំងពីរបានទទួលចំណែកព្រះធាតុស្មើគ្នា ។ ដែនបាវាសព្វថ្ងៃឈ្មោះថា បដ្រូណ:

(២) ក្រុងកុសិនារានេះ នៅក្នុងដែនមល្លដូចក្រុងបាវាដែរ តែស្ថិតនៅខាងត្បូងក្រុងបាវា ។ កុសិនារា សព្វថ្ងៃហៅថា កាស្យា, ឯក្រុងបាវា សព្វថ្ងៃហៅថា បដ្រូណ ។ ដែនមល្លនេះ សព្វថ្ងៃស្ថិតនៅក្នុងប្រទេស នេប៉ាល ។

តស្មឹំ សមយេ អញ្ញតរោ អាជីវកោ នាកាលសម័យថ្ងៃនោះ អាជីវកម្នាក់មានឈ្មោះមិនប្រាកដ បានយកផ្កាអន្ដាបុស្សមកចងនឹងឈើច្រត់ធ្វើជាឆត្រ ហើយគាត់បាំងដើរមក, ថេរោ តំ ទិស្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានឃើញផ្កាអន្ដាបុស្សលើចុងឈើច្រត់អាជីវកដូច្នោះហើយ ក៏អ្នករវែងពិភាល់ក្នុងព្រះរាជឫទ័យមហិមា នឹកដល់ទៅអង្គសម្ដេចព្រះបរមជិនវង្ស ទ្រង់ចូលព្រះបរមនិព្វានហើយ ឬដូចម្ដេចអេះ ទើបអ្នកមានថេរវាចាសួរដំណើរដំណឹង អំពីអង្គសម្ដេចព្រះទ្រង់ញាណដោយសព្វគ្រប់ តំ សុត្វា អាជីវកោ រីឯអាជីវកកាលណាបើបានស្ដាប់ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរផណ្ដឹងសួរដូច្នោះហើយក៏ឆ្លើយថា ឃើ ! ព្រះមហាកស្សបអើយ អ្នកទើបនឹងមកអំពីស្ថានឯណាក៏ពព្លាក់ពព្លើលលីលលើធ្វើជាមិនដឹងមិនឮដូច្នេះហ៎ះ អ្នកជ្រាបទេ ? ឥឡូវនេះព្រះសមណគោតមបរមគ្រូរបស់អ្នក គាត់ក៏ចូលនិព្វានទៅ៧ថ្ងៃហើយ ។

តំ សុត្វា ថេរោ រីឯព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ឲ្យអន្លើនឹងអស់ព្រះវិណាស្រពផងទាំងឡាយ និមិត្តតែបានស្ដាប់ៗ ពាក្យអាជីវកប្រាប់សព្វគ្រប់ដូច្នេះហើយ ក៏សឹងបង្កើតនូវសេចក្ដីវិវេក ទុក្ខំ អនិច្ចំអនត្តា បណ្ដាអសតិក្ខបរិស័ទដ៏ជាបុថុជ្ជនផងទាំងឡាយនោះ សឹងដ៏មានចិត្តញាប់ញ័ររន្ធត់ស្លុតបាត់ស្មារតី ហាក់ហៀបទៀបនឹងបែកសញ្ជែកក្នុងព្រះឱរទ្រូងជាំ ឱព្រះគុណអើយព្រះគុណ ខ្ញុំអស់តែពីថ្ងៃនេះទៅហើយ ក៏នឹងរកមើលពុំនាក់ផងពុំនាក់នោះគ្មានឡើយ ។

តទា សុភទ្ទោ ៗ មហល្លបព្វជិតោ បពិត្រអើយ គ្រានោះ មានភិក្ខុចាស់មួយអង្គឈ្មោះសុភទ្ទភិក្ខុ បួសចាស់ហើយជាអ្នកវង្វេង ពុំយកដំបូន្មានឡើយ កាលបើគាត់យល់អស់ភិក្ខុផងទាំងឡាយទាំងពួងទួញយំស្រណោះអាណោះអាល័យ ចំពោះព្រះបរមគ្រូដែលទ្រង់ចូលបរិនិព្វានដូច្នោះហើយ ក៏ស្រដីថា អាវុសោ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយអើយ កុំបីអ្នកសោក កុំបីអ្នកយំពេកឡើយ អាវុសោអើយ រីយើងរាល់គ្នា តាំងតែអំពីថ្ងៃនេះទៅហើយ ក៏នឹងសប្បាយ នឹងលេងសើចតែរាល់គ្នា គ្មានអ្នកឯណា១ ក៏នឹងខុសវិន័យត្រៃសិក្ខាអ្វីៗនោះគ្មានឡើយ ។ នាកាលព្រះសមណគោតមគាត់គង់ធរមាននៅឡើយ គាត់តែងតែនឹងស្រដីហាមប្រាប់រឿយ ៗ បន្តិចថាខុសនឹងក្រិត្យបញ្ញត្តិ បន្តិចថាខុសនឹងវិន័យត្រៃសិក្ខា លុះតែឱន ៗ លុត ៗ ក្រាប ៗ នោះទើបត្រូវនឹងចិត្តគាត់ ។

ថេរោ តំ សុត្វា រីព្រះកស្សបត្ថេរ កាលណាបើអ្នកបានស្ដាប់ឮពាក្យ សុភទ្ទភិក្ខុស្រដីនូវពាក្យផាប់ម្រូងប្រេះ ដូច្នោះហើយ អ្នកក៏គិតពិចារណាដល់ព្រះសាសនាអង្គសម្ដេចព្រះត្រៃលោកនាថសាស្ដាថា ឱ! ព្រះគុណអើយព្រះគុណ ព្រះអង្គទ្រង់ចាកចូលនិព្វានមិនបានប៉ុន្មានថ្ងៃប៉ុន្មានខែផង ក្បាលក៏មកបង្កើតមានពាក្យបម្រូងប្រេះក្នុងព្រះសាសនាដូច្នេះ ? អ្នកក៏នឹកស្ដាយនៅក្នុងព្រះឱត្តប្បហិរិមា អ្នកនាំលេចធ្លាយធាតុនាំអស់ភិក្ខុបរិវារទាំងពួងនិមន្តស្រូតស្រាស់ចំពោះព្រះក្រុងទៅមកុដពន្ធនចេតិយ ជាទីដែលគេដុតព្រះបរម

សពនោះឯងហោង ។

បទក្និណាំ កត្វា លុះដល់ហើយក៏អ្នកនាំអស់ភិក្ខុផងទាំងពួងប្រទក្សិណាព្រះបរមសពដ៏ផ្ដាគ្រប់បាន ៣ ជុំស្រេចកាលណា ឧនមិត្វា ក្សិណា នោះក៏ឱនសិរសារអញ្ជលីចូលទៅក្រាបថ្វាយបង្គំ នមស្សការព្រះបរមសពអង្គសម្ដេចព្រះបរមលោកនាថសាស្ដាចារ្យ ទ្វេ បាទា បពិត្រអើយ អីព្រះបាទព្រះមហាករុណាទាំងគូនោះមិញ លេចចេញមកអំពីក្នុងព្រះមឈូសមាសដ៏ប្រសើរនោះមកដំកល់លើសិរសាព្រះមហាកស្សបត្ថេរនោះ ហាក់ដូចជាទ្រង់មានព្រះបន្ទូលផង នឹងព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ឰដ៏ជុំកណ្ដាលចតុបរិស័ទទាំងពួង នូវអស់មហាក្សត្រផងទាំងឡាយប្រាកដអស្ចារ្យមហិមា សឹងដ៏សរសើរបុណ្យព្រះមហាក្សត្រកស្សបត្ថេរថា ឱ ! ព្រះមហាកស្សបអើយ សម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់មានមេត្តាករុណាព្រះមហាកស្សបនេះណ្ហែកជម្ដែកក្រៃលែងនឹងអស់សាវក - សាវិកាផងទាំងពួង ។ ថេរោ ឯព្រះមហាកស្សបត្ថេរសោតក៏អ្នកក្រាបថ្វាយបង្គំទូលសរសើរព្រះគុណព្រះដ៏មានបុណ្យថា ភន្តេ ភគវា បពិត្រព្រះដ៏មានបុណ្យព្រះគុណអើយ ព្រះអង្គតែងទ្រង់ធ្លាប់ព្រះមេត្តាខ្ញុំព្រះករុណាកស្សបនេះជាជាអ្នកឧស្សាហ៍ ខាងឯធុតង្គបំសុកូល ហេតុដូច្នោះបានជាព្រះអង្គស្ដេចទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសព្រះរាជទានត្រៃចីវរល្អប្រសើរ ឲ្យខ្ញុំកស្សបនេះស្លៀកដណ្ដប់ស្មើនឹងព្រះអង្គ ។ កស្សបត្ថេរអ្នកទូលរៀបរាប់សព្វគ្រប់ប្រការស្រេចកាលណាហើយ ទ្វេ បាទា រីឯព្រះបាទទាំងគូនោះក៏លឹមចូលទៅក្នុងព្រះមឈូស

មាសនោះវិញទៅ នឹងរកស្លាកស្នាមប៉ុនចំរៀកសក់នោះក៏គ្មានឡើយ ។ បពិត្រអើយក្រែងនោះវីឯភ្លើងតេជោធាតុ ក៏បង្អើតឡើងឆេះព្រះបរមសពនោះឯងប្រាកដហោង ។

បពិត្រអើយនេះនិងសំដែងរបស់ភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី ដែលនៅជាបុថុជ្ជនទូទៅអស់ទាំងទេវបុត្រ ទេវតា ទេពអប្សរបរិវារកញ្ញា ក្សត្រា ក្សត្រី នូវរាស្ត្រប្រជាសឹងតែទ្រហោយំស្រែកទួញយំដឹងអំ ទឹកព្រះនេត្រហូរហៀរសស្រោក់សស្រោកចាកកាយតែរាល់គ្នា នឹងរកទំនេរតែមួយនាក់ក៏គ្មានឡើយ សឹងតែសោកទួញថា ឱ! ព្រះគុណអើយព្រះគុណ តាំងតែពីថ្ងៃនេះទៅហើយ យើងខ្ញុំទាំងឡាយនឹងខានបានស្តាប់ព្រះធម៌ទេសនា នឹងហូរអំពីព្រះពុទ្ធឱស្ឋទិព្វថ្ងៃនោះហើយ ។

បច្ឆាកាលេ គ្រាកាលជាខាងក្រោយនោះ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរនិងព្រះអនុរុទ្ធ និងព្រះមហាអានន្ទ និងទោណអាចារ្យជំនុំគិតចែកព្រះបរមសារីរិកធាតុទៅនគរទាំងប្រាំបី (១) ស្រេចហើយទើបព្រះមហាកស្សបត្ថេរក៏នឹកនៅពាក្យសុ

១- នគរទាំង៨ដែលបានទទួលចំណែកព្រះបរមសារីរិកធាតុនោះគឺ ១- នគររាជគ្រឹះ ដែនមគធ, ២- នគរវេសាលី ដែនវជ្ជី, ៣- នគរកបិលព័ស្តុ ដែនសក្ក, ៤- នគរអល្លកប្ប ដែនពូលិ, ៥- នគររាមគ្រាម ដែនកោលិយ, ៦- នគរនៃពួកព្រាហ្មណ៍ នៅដែនវេដ្ឋទីបកៈ, ៧- នគរបាវា ដែនមល្ល, ៨- នគរកុសិនារា ដែនមល្ល ។ នគរទាំង ៨ នេះ បានព្រះសារីរិកធាតុ ២ តាឡិងដូចគ្នា ឯពួកក្សត្រមោរិយៈ នៅបិប្ផលិវ័ន ដែលមកក្រោយគេ ក៏បានតែធ្យូងដែលរលាយសពប៉ុណ្ណោះ ។

ភទ្ទភិក្ខុ ដែលស្រដីជាចម្រូងចម្រះក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយអ្នកមានថេរវាទា នឹងព្រះមហាថេរទាំងពួង មានព្រះមហាអនុរុទ្ធត្ថេរជាដើមជាប្រធាន អ្នកមានថេរវាទាថា អនុរុទ្ធអើយ យើងនឹងគិតលើកបឋមសង្គាយនា រម្ងាប់ពាក្យមិច្ឆាទិដ្ឋិ អន្យតិរ្ថិយនិគ្រន្ថ បានឬទេ? ។ ព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរព្រមគ្នា ទើបមហាកស្សបត្ថេរដ៏ជាសិស្សច្បង អ្នកជ្រើសរើសយកតែព្រះអរហន្តាខីណាស្រពឯណា ដែលបានបដិសម្ភិទាញាណបែកឈានក្នុងព្រះត្រៃបិដក គិតរើសបាន ៤៩៩ អង្គ ទុកឲ្យខ្វះ ១ អង្គ មិនទាន់រាប់បញ្ចូលក្នុងអរហត្តសុក្ខិសស្សកនោះ មិនបានយកឡើយ ទើបអស់ព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងពួងជំនុំគ្នាថា ហេតុព្រះមហាកស្សបត្ថេរលោកពុំបានយកព្រះខីណាស្រពឲ្យពេញគ្រប់ទាំង ៥០០ អង្គតែម្តងឲ្យខ្វះដូច្នេះ ព្រោះគ្មានព្រះខីណាស្រពព្រោសដឹងក្នុងស្លែងព្រះត្រៃបិដកឬដូចម្តេច? វិសជ្ជនាឆ្លើយថា ហៃអស់លោកទាំងពួងអើយ រីព្រះខីណាស្រពលោកឆ្លាយក្នុងស្លែងព្រះត្រៃបិដកនោះក៏ច្រើនណាស់ នឹងរើសមិនអស់ទេ បានជាព្រះមហាកស្សបត្ថេរលោកមិនបានរើសយកឲ្យគ្រប់ហើយខ្វះដូច្នេះ ព្រោះដឹងតគិតនឹកព្រះមហាអានន្ទឲ្យចូលផង បើនឹងរាប់បញ្ចូលតែម្តង ដ្បិតព្រះមហាអានន្ទនេះទៅជាសេក្ខបុគ្គលយល់ថា នឹងកើតមានពាក្យតំនៀលដៀលថា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរនេះអ្នកជ្រើសរើសយកតែដោយនូវយល់ថា ដ្បិតព្រះមហាអានន្ទនេះ ជាព្រះអនុជនៃព្រះបរមលោកនាថសាស្តាចារ្យ ប្រការមួយវិញទៀតថា បើព្រះមហាកស្សបត្ថេរអ្នកមិនបានយកព្រះមហាអានន្ទចូលផងឡើយ ក៏នឹងធ្វើបឋមសង្គាយនានោះ មិនបាន

កើតទេ ដ្បិតព្រះមហាអានន្ទជាអ្នកតែងនិងដើរតាមព្រះបិដ្ឋិ (១៦) នៃអង្គសម្ដេចព្រះទ្រង់យស បើទ្រង់ចាំពោះយាងទៅទីស្ថានឯណា ៗ ក៏ព្រះមហាអានន្ទអ្នកតែងដើសិណ្ឌបាត្រតាមទៅទីនោះៗ ពុំដែលឃ្លាតឆ្ងាយពីព្រះអង្គកាយ បីដូចស្រមោលតែងតាមជិតមិនដែលឃ្លាតឡើយ បើព្រះអង្គទ្រង់សំដែងថ្លែងព្រះធម៌វិសេសទេសនា ប្រោសមនុស្សសត្វទេពតា ទ្រង់សម្ដែងគម្ពីរណាៗ ព្រះអានន្ទអ្នកចាំព្រះគម្ពីរអត្ថាបាអាជ៍ផងទាំងពួងខ្ជាប់ពុំមានភ្លេចឡើយ ហេតុនោះទើបសម្ដេចព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់ទ្រង់លើកជាឃ្លាំងធម៌ហោង ។

ឥពៅ ចុះ ឥទន្នន្តរ៍ លំដាប់នោះព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកប្រជុំរស់ពួកព្រះវិណាស្រេចផងទាំងពួងបាន ៤៩៩ អង្គនោះ ចូលទៅកាន់នគររាជគ្រឹះប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងធ្វើបឋមសង្គាយនា ដ្បិតនគររាជគ្រឹះនោះធំហើយប្រកបនឹងទៅទូវបាយទឹកភោជនាហារនោះច្រើន ល្មមនឹងធ្វើបឋមសង្គាយនាបាន ។

វាជតបានគរំ បវត្តា និមិត្តតែបានទៅដល់នគររាជគ្រឹះកាលឯណាហើយព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកប្រើមហាជោរជើឲ្យភ្ជួលទៅថ្វាយព្រះពរបិណ្ឌបាតបាត្តក្រ

អំពីព្រះបាទអជាតសត្រូវ(១) នឹងឲ្យផ្ដួលផ្ដុំនូវព្រះវិហារទាំង ៨ ហើយនិងឲ្យធ្វើនូវមហាមេរុបជាថ្មី ១ ដើម្បីធ្វើសង្គាយនាបានគង់ៗ ។ ទាផា តំ សុត្វា បពិត្រអើយ រីព្រះបាទអជាតសត្រូវ កាលណាបើបានស្ដាប់ថេរវាចានៃព្រះមហាថេរទាំងពួងស្រេចកាលណា ក៏ព្រះបរមក្សត្រ ស្ដេចតបថេរវាចានិងព្រះមហាថេរថាបពិត្រម្ចាស់ទាំងពួងអើយ អម្ចាស់កុំព្រួយព្រះរាជហឫទ័យឡើយ ខ្ញុំព្រះករុណាជាខ្ញុំនឹងធ្វើមណ្ឌបប្រគេន ប្រការ ១ សោត ខាងឯពុទ្ធចក្រផុះនោះមានលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខាងឯអាណាចក្រ ផុះនោះមានខ្ញុំព្រះករុណាជាខ្ញុំហើយ បពិត្រដ៏គុណអើយ ឯមហាមណ្ឌបនោះ តើនឹងចង់ឲ្យធ្វើនៅទីស្ថានឯណា? ទ្វារសត្តបណ្ណគុហា ព្រះមហាថេរទាំងពួងថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រព្រះមហារាជអើយ សូមមហាបពិត្រធ្វើនៅជៀបទ្វារសត្តបណ្ណគុហាបព៌តជាទីសមគួរ ។

១- ព្រះបាទអជាតសត្រូវជាកូនបុត្រនៃព្រះបាទពិម្ពិសារ និងនាងវេទេហី ។ ក្សត្រអង្គនេះ បានធ្វើឃាតព្រះបាទពិម្ពិសារជាព្រះបិតាយករាជ្យសោយនៅក្រុងទី បាតណាសម័យពុទ្ធកាល, សោយរាជ្យបាន ៨ ឆ្នាំ ទើបព្រះពុទ្ធបរិនិព្វាន ។ ព្រះបាទអជាតសត្រូវ ត្រូវធ្លាក់ទៅនរកអវិចី តែក្រោយសម្លាប់បិតាហើយ ក៏ផ្លាស់នូវចិត្តសរណគមន៍ស្មើជីវិត ហើយបានឧបត្ថម្ភ ក្នុងការធ្វើបឋមសង្គាយនានេះផង ក៏ធ្លាក់ទៅត្រឹមតែលោហកុម្ភីនរកប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះបាទអជាតសត្រូវទ្រង់សោយរាជ្យនៅដែនមគធៈនេះបាន ៣២ ឆ្នាំ ក៏ត្រូវរាជបុត្រព្រះអង្គនាម ឧទយភទ្ទ ធ្វើឃាតយករាជសោយទៀត ។

លុះព្រះមហាថេរថ្វាយព្រះពរស្រេចហើយ បច្ឆា កាលេ វរសៅ បពិត្រ ហើយក្រោយនោះ ព្រះបាទអជាតសត្រូវស្ដេចមានព្រះបន្ទូលត្រាស់បង្គាប់ទៅលើអស់ទាំងចតុស្តម្ភក្រុមសេនាមាត្យយោធាធំ-តូច ឲ្យទៅនាំយកឈើ រើសយកឈើណាមានខ្លឹមល្អ ៗ ឯដាប់ស្រាយនោះមិនយកឡើយ ហើយទើបស្ដេចឲ្យជ្រើសរើសយកតែនាយជាងធំៗយ៉ាងឯក ៗ ចេះការនោះប្លែកចម្លែកអស្ចារ្យ នឹងអស់ជាងទាំងពួងនោះបាន ៥០០ ឲ្យប្រុងប្រៀបរៀបមណ្ឌបគ្រប់គ្រឿងយ៉ាងល្អឯក ចម្លែកប្លែកនឹងអស់មណ្ឌបក្នុងដែនដីអាយនេះគ្មានឡើយ មានតែមណ្ឌបនៅស្ថានសួគ៌នោះទើបនឹងប្រៀបស្មើបាន ស្ដេចឲ្យតែងគ្រប់ប្រការមាននូវគ្រែគណ្ឋាទាំង ៣ នោះល្អវិចិត្របិតសិងតែមាស មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ហើយស្ដេចឲ្យតែនូវផ្ដិតទាំងទីដំទ្រង់ចាមរ ដកក្លុកដ៏សស្អាតប្រដាប់សម្រាប់គ្រែទាំងបី ហើយស្ដេចឲ្យផ្ទួសផុលព្រះវិហារទាំង ៨ ស្រេចហើយស្ដេចឲ្យចាត់ចែងភោជនាហារទាំងពួងគ្រប់សព្វប្រការ ។

មណ្ឌបវស្សានេ នាកាលធ្វើមណ្ឌបស្រេចហើយ ទើបសម្ដេចព្រះបរមក្សត្រាធិរាជ ស្ដេចទ្រង់ត្រាស់ប្រើអាមាត្យឲ្យទៅពិតថេរវ៉ាជាព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អារាធនានិមន្ត ដើម្បីបមសង្គាយនាតាមសព្វព្រះរាជហឫទ័យ ។ ថេរោវ៉ាព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកក៏បានស្ដាប់ពាក្យរាជអាមាត្យអារាធនានិមន្តដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់អស់ជំនុំសង្ឃផងទាំងពួងជានឹងធ្វើសង្គាយនាក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះឯង ។

អានន្ទត្ថេរោ បពិត្រអើយនឹងសំដែងថ្លែងអំពីព្រះមហាអានន្ទត្ថេរកាល ក្រោយគ្រានោះ ព្រះមហាអានន្ទទៅកាន់ជំនុំសង្ឃ អ្នកក៏បង្កើតសេចក្ដីទោ-មនស្សរន្ធួលអស់តាន់តឹងក្នុងព្រះឱរាក្រៀមក្រមស្ងប់ស្ងៀមស្ងួត តក្ត្រាហ្គអ្នកក៏ចាប់យកត្រៃចីវរនៃអង្គសម្ដេចព្រះបរមសាស្ដាចារ្យ ទឹកព្រះនេត្រាហូរស្រោក អ្នកក៏ខំយាងយាត្រានាំអស់ទាំងភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារព្រះភក្ត្រាឆ្ពោះទៅកាន់នគរសាវត្ថី ។

តទា មហាជនោ គ្រានោះ រីបណ្ដាអស់មហាជនផងក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទាំងប្រុសស្រី កាលបើបានឃើញព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ អ្នកក៏ចាប់យកនូវត្រៃចីវរនៃអង្គសម្ដេចព្រះបរមគ្រូត្រៃលោកនាថសាស្ដាចារ្យមកដូច្នេះហើយ ក៏សឹងតែដណ្ដឹងសួររកអង្គសម្ដេចព្រះជិនស្រីជាម្ចាស់ដ្បិតសព្វដងសព្វគ្រាទៀងមក តែងបានឃើញព្រះមហាអានន្ទត្ថេរហើយ ក៏បានឃើញអង្គព្រះវិជិតមារផង គ្រានេះក៏ឃើញតែអ្នកអានន្ទតែម្នាក់ឯង រីអង្គសម្ដេចព្រះបរមលោកនាថសាស្ដាចារ្យនោះ តើព្រះអង្គស្ដេចយាងទៅទីស្ថានឯណា ?

ថេរោ តំ សុត្វា រីព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ កាលណាបើបានស្ដាប់អស់ពាក្យមហាជនផងទាំងពួងសួរដូច្នោះហើយ ទើបមានថេរវាចាប្រាប់រៀបរាប់សព្វគ្រប់ប្រការ ។ បរិទេវមានា បពិត្រអើយ រីអស់មហាជនផងទាំងពួងនោះ កាលបើបានស្ដាប់ថេរវាចាព្រះមហាអានន្ទត្ថេរអ្នកប្រាប់ថា សម្ដេចព្រះបរមសាស្ដាជាវិយាញ្ញាណ ទ្រង់ចូលនិព្វានដូច្នោះហើយ ក៏អ្នកនឹងទប់ទល់

អំកល់អាត្មាពុំបានឡើយ សឹងតែប្រាសប្រាណានៀលទ្រូញយំដ៏ឱ្យវ៉ា ទឹកនេត្រាក៏ហូរស្រស្រាក់សស្រោកអំពីយោគសោកសោយ នឹងរកឲ្យមានទំនេរដល់ម្នាក់នោះគ្មានឡើយ សឹងតែមានសេចក្ដីទុក្ខសោកនោះមហិមាដោយសងខាងមាតិ៍ ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរអ្នកយាត្រាទៅដល់ត្រង់ទីស្ថានឯណា ក៏ទ្រូញយំត្រង់ទីស្ថាននោះវិសព្ទទំនួញទ្រូញយំនោះឮកងរំពងមហិមា ស្មើរគ្រូកដែនវសុធា ដោយសងខាងមាតិ៍ខ្លះក៏ទ្រូញថា អយ្យោ អានន្ទ បពិត្រព្រះមហាអានន្ទម្ចាស់អើយអ្នកកុំយកអង្គសម្ដេចព្រះសាស្ដាជាវិយោញាណជាម្ចាស់នោះ ទៅទុកត្រង់ទីស្ថានឯណាអ្នកមិនឃើញ អ្នកយកព្រះអង្គមកផងណាអម្ចាស់ ឱព្រះអម្ចាស់អើយ ញោមបានធ្លាប់ឃើញលោកម្ចាស់ ក៏បានឃើញសម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គជាអម្ចាស់ផង ឱ៎ះ ឱព្រះគុណអើយព្រះគុណ ម្ដងនេះខ្ញុំពុំបានឃើញព្រះគុណដ៏ជាអម្ចាស់ផូរព្រោះខ្ញុំនេះធ្លាប់តែងធ្វើវត្តប្រតិបត្តិនមស្សការ ស្ដាប់ព្រះធម៌វិសេសទេសនា ដ៏ហូរចេញអំពីព្រះពុទ្ធឱស្ឋមិត្រផ្ទៃនោះពីរោះមហិមា ។

ថេរោ ជេតវនេ អនុប្បត្តោ នាកាលព្រះមហាអានន្ទត្ថេរអ្នកលីលាយាត្រាបានដល់ជេតពនមហាវិហារកាលណាហើយ បពិត្រអើយទីអស់ទោបុត្ត ទេវតា នូវអស់មនុស្សប្រុសស្រី ចាស់ទុំក្រមុំកម្លោះឈមាំយពោះម៉ាយផងទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់ជាអ្នកឧបដ្ឋាកនៃព្រះពុទ្ធអង្គជាម្ចាស់កាលទ្រង់គង់ជរមាននៅឡើយ នោះក៏សឹងតែទ្រូញយំសោយសោកស្រណោកអាឡោះ

អាល័យ ហាក់បីដូចជាហៀបទៀបនឹងក្ស័យជីវិតផុតផ្ដាច់គ្រប់ ៗ គ្នា ធ្លាប់តែង ប្រណិបត្តន៍សព្វថ្ងៃ សព្វវេលា ទួញយំសោកថា ឱ ឱព្រះគុណអើយ ព្រះគុណ មិនដឹងជាដល់ម៉្លេះទេណា យើងខ្ញុំទាំងពួងខាយគ្នា គិតស្មាន ថាម្ចាស់គង់ឆ្នាំ មានព្រះជន្មនៅវែងទៅ ឥឡូវនេះមកនិព្វានជាប់អ្វី ឲ្យឆ្ងាយដល់ម៉្លេះ យើងខ្ញុំធ្លាប់ឃើញព្រះអង្គជាម្ចាស់ឥតអាក់ ឥឡូវនេះ ឃើញតែព្រះមហាអានន្ទតែម្នាក់ឯង ។

បពិត្រអើយ ទីព្រះមហាអានន្ទត្ថេរអ្នកយល់សេចក្ដីទុក្ខសោកសង្វេគច្រើន បំពោះមហាជនផងស្ងួនស្ងោះហើយ ដើម្បីអ្នកសំដែងក្នុងគម្ពីរអនិច្ចលក្ខណៈសូត្រ រំលត់នូវសេចក្ដីទុក្ខសោកនៃអស់មហាជនផងទាំងឡាយ ទាំងពួងហើយអ្នកចូល ទៅក្នុងសុគន្ធកុដិ ដែលអង្គសម្ដេចព្រះជិនស្រីទ្រង់គង់អំពីដើម ។ មញ្ចបី ជាទីបដិសារមេត្តា អ្នករៀបក្រែគ្រូតាំងបោសកោះកៀរអស់សម្រាមមុយផង ផុសីក្រៀម ៗ នោះហើយ ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរអ្នកតាំងធ្វើវត្តប្រតិបត្តិដូចកាល អង្គសម្ដេចព្រះជិនវង្ស ស្ដេចគង់ព្រះជន្មនៅ មានប្រការដូចម្ដេចមិញ ក៏ ព្រះមហាអានន្ទអ្នកធ្វើស្ងួតស្ងោះ លុះរៀបសព្វគ្រប់ប្រការហើយ អ្នកក៏ចេញ មកអំពីទីនោះ រួចឈរវេញ្ញាយកវត្តប្រតិបត្តិ ដូចកាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅ ឡើយ ។

បពិត្រអើយ គ្រាកាលថ្ងៃនោះព្រះមហាអានន្ទ អ្នកស្រងៃហាក់ដូចជា សម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ឈរចំពោះមុខអាត្មា អ្នកវេបជើយឡើងភ្លឹកនៅត្រាគាលណា

ក៏បាត់មិនឃើញឡើយ ម្ល៉ោះហើយអ្នកក៏ទប់ទល់ដំកល់ព្រះស្មារតីនោះក៏ពុំបាន ប្រះប្រាណរន្ធត់ទ្រង់ព្រះកន្សែងសោកាថា ឱ៎ះ ឱ អនិច្ចាព្រះគុណអើយព្រះគុណ ខ្ញុំព្រះករុណានេះ ស្រមៃឃើញហាក់ដូចជាអង្គសម្តេចព្រះទៀមគង់នៅដូចសព្វដង រៀងមក ។ អ្នកក៏ទួញយំរកអង្គសម្តេចព្រះសាស្តា តានតឹងក្នុងទ្រូងអួលអាក់ ទឹកក្នុងនេត្រហូរស្រស្រាក់សស្រេកលើពសុធា ព្រះអង្គអ្នកនោះញ័ររំពើប ហាក់ ដូចជាសន្លប់ក្នុងគ្រានោះឯង ។

ឯកា ទេវតា គ្រានោះមានទេវតា ១ អង្គ ទិស្វា លុះបានឃើញព្រះ មហាអានន្ទ អ្នកកើតមានសេចក្តីទុក្ខសោកខ្លាំងមហិមាដូច្នោះហើយ ក៏មាន បន្ទូលពោលថា អយ្យា អានន្ទ បពិត្រព្រះមហាអានន្ទដ៏ចំរើនអើយ ហេតុអ្វី ក៏អ្នកទួញសោយសោកស្រងេងស្រងៃដូច្នេះ ឱព្រះអានន្ទអើយខ្ញុំគិតថាអ្នកចេះជ្រៅ ជ្រះច្រើន តែងនឹងសំដែងព្រះធម៌វិសេសទេសនារម្ងាប់នូវសេចក្តីទុក្ខសោកអស់ទៅ នៃរាល់គ្នា ឯព្រះអង្គឯងក៏មិនចេះពិចារណាឲ្យឃើញក្នុងសេចក្តីទុក្ខំ អនិច្ចំ អនត្តា ឲ្យជាក់ច្បាស់ប្រាកដទេ ឬក៏ចេះតែយំចេះតែសោកដូច្នេះ ?

តំ វចនំ សុត្វា . ថេរោ បពិត្រអើយ រីព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ កាល ណាបើអ្នកបានព្រះវាចានៃទេវតាដូច្នោះហើយ អ្នកក៏ងើបងើយឡើង ទំទប់ ព្រះអង្គបន្ទោបង់នូវសេចក្តីទុក្ខសោកនោះ គ្រាន់ស្រាកស្រាន្តស្រាលស្រយាល ក្នុងទ្រូង អ្នកក៏មកទ្រង់ពិចារណាក្នុងព្រះត្រៃលក្ខណៈញាណ។ អញ្ញតរោ ថេរោ បពិត្រអើយគ្រានោះ មានព្រះមហាថេរដទៃ ១ រូប កាលណាបើបានឃើញ

ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ អ្នកខិនសញ្ចប់សុបសៅព្រះកក្ខាដូច្នោះ ទើបអ្នកមានថេរវាចាដាស់តឿនថា អានន្ទអើយថ្ងៃស្អែកនេះហើយ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរលោកនឹងចូលបណ្ដាប់ថ្មី ស្សិតសម្ដេចព្រះជិនស្រីទ្រង់ទំនាយថា អ្នកនេះនឹងបានសម្រេចព្រះធម៌វិសេសក្នុងគ្រានោះឯងហើយ អានន្ទអើយខ្វាំសំណាក់ព្រះធម៌ហោង ។

ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ អ្នកក៏បានស្ដាប់ថេរវាចាព្រះមហាថេរនោះហើយ ក៏អ្នកឃលីសាចេញទៅកាន់ស្ថានស្ងាត់ ហើយអ្នកផ្គត់ព្រះភ្នែនពែនព្រះបាទ តាំងព្រះទ័យស្ងាត់ក្នុងព្រះកាយា ខិខុស្សាហ៍ចំរើនព្រះកម្មដ្ឋាន ក៏មិនបានសម្រេចក្នុងបឋមយាមនោះ លុះដល់បច្ឆិមយាមអ្នកក៏គិតពិចារណានឹកដល់ពុទ្ធគុណថា ឱព្រះគុណថ្លៃវិសេសខ្ញុំអើយព្រះអង្គទ្រង់ទាយខ្ញុំអានន្ទថា នឹងបានសំរេចព្រះធម៌វិសេសក្នុងគ្រានេះឥឡូវនេះ ខ្ញុំអានន្ទខំដល់ម្ល៉េះ ក៏មិនបានសំរេចក្នុងបច្ឆិមយាមទ្បើយ ។

មជ្ឈិមយាមាវសានេ ណកាលទីបំផុតនៃបច្ឆិមយាមនោះវិញ អ្នកគិតពិចារណាថា ឱអាត្មាអញអើយប្រឹងធ្វើព្យាយាមនេះតឹងណាស់ម៉្លេះ ក៏មិនបានសម្រេចព្រះធម៌ដូច្នេះ អ្នកគិតដូច្នោះហើយ ក៏ប្រែផ្ទៀងផ្លងប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងទំរេតព្រះកាយ ព្រះកេសតុំទាន់ដល់ខ្នើយនៅឡើយ អ្នកក៏បានដល់ព្រះអរហត្តកំចាត់បង់នូវគិលេសក្នុង ខន្ធសន្តានបាន ព្រមទាំងបដិសម្ភិទាញាណថែកឈានក្នុងព្រះត្រៃរតនកកាលគ្រានោះឯងហោង ។ ទើបមានពាក្យបុរាណទោនថា

ភេរា តុម្ហេ បតិរូតលោកទាំងពួងហើយ រីព្រះអានន្ទត្ថេរអ្នកបាន សម្រេចព្រះអរហត្តនេះ ក៏ប្លែកចម្លែកនឹងអស់ព្រះខីណាស្រពផងទាំងពួង ឯអស់លោកផងទាំងបើនឹងបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ក៏បានដោយនូវឥរិយាបថទាំង ៤ ខ្លះក៏បានក្នុងឥរិយាបថដេក, ខ្លះក៏បានដោយនូវឥរិយាបថដើរ, ខ្លះក៏បានដោយនូវឥរិយាបថឈរ ខ្លះក៏បានដោយនូវឥរិយាបថអង្គុយទាំង ៤ ប្រការ ហេតុដូច្នេះបានជាយើងមានសេចក្តីសង្ស័យ ។ ទើបមានពាក្យវិសជ្ជនាឆ្លើយថា ភេរា ន្ទោ បតិរូតអស់លោកទាំងពួងដ៏ចំរើនហើយ រីព្រះមហាអានន្ទនេះ បានសម្រេចព្រះអរហត្តផលអស្ចារ្យជាចន្លោះ នឹងអស់សាវកផងទាំងពួង លើសុះដល់នឹងចូលព្រះនិព្វានសោត ក៏អណ្តែតឡើងទៅកណ្តាលអាកាស គេដោធាតុបក់ឡើងទៅលើរម្លាយព្រះសព ទើបចាំយោធាតុបក់ញែកចែក ព្រះធាតុនោះធ្លាក់ចុះ មកជាពីរផ្នែកបានទៅព្រះញាតិលើត្រើយស្ទឹងទាំងសងខាងក៏មិនមានចិត្តវិវាទគ្រប់គ្នា ហេតុប្រការដូច្នេះ ទើបសម្តេចព្រះទ្រង់យសទ្រង់ចំពោះលើកឡើងជាឯក ខាងឯបិដកទាំង ៣ ។

បញ្ចសសមយេ នាកាលព្រឹកព្រាងស្វាងព្រះសុរិយារះឡាស់ឡើងកាលណា ថេរោ រីព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ ចិន្តេសិ អ្នកក៏រិះគិតពិចារណាថា នុខោ ដូចអញគិតនេះហើយ ឥឡូវនេះអាត្មាក៏បានសម្រេចដល់ព្រះអរហត្ត ហើយក៏នឹងទៅកាន់ជំនុំសង្ឃនោះ ភេក្ខានឹងហោះទៅ

ដោយអាកាសវេហាស៍នោះ ក៏សមនឹងរំលងអស់ព្រះខីណាស្រពផងទាំងពួង
ដែលលោកបានព្រះអរហត្តចាស់ជាងអាត្មា ហើយក៏ចុះទៅនាកណ្តាលជំនុំសង្ឃ
ឲ្យជាអស្ចារ្យ ឮដ៏កណ្តាលពពួកព្រះខីណាស្រពផងទាំងពួងនេះក៏បានហោង ប៉ុន្តែ
អាត្មានេះក៏មានទោសច្រើនប្រការ ព្រោះអាត្មានេះ ទើបនឹងសម្រេចអរហត្តថ្មីជាង
អស់ព្រះខីណាស្រពទាំងពួង មួយវិញទៀត បើអាត្មានឹងលីលាយាត្រាដើរ
ទៅក៏បាន តែនឹងកើតមានសេចក្តីសង្ស័យដល់អស់ជំនុំសង្ឃថា អាត្មានេះមិន
ទាន់បានសម្រេចអរហត្តទេដឹងបានដើរគ្រលសមកដូច្នេះ ? បើដូច្នោះ គួរតែ
អាត្មានេះនឹងមុជជ្រែកក្រឡាមហាប្រថពី ដោយនូវឫទ្ធិអំណាចអានុភាពជាស្តា
ភក្ត្រាចំពោះទៅកាន់ជំនុំសង្ឃ ហើយក៏នឹងឡើងគង់លើព្រែតម្ចាសនាជាអស្ចារ្យឮ
ដ៏កណ្តាលជំនុំពពួកខីណាស្រពផង ៗ សឹងតែសរសើរឲ្យស័ព្ទសាធុការពរថា អើ
ព្រះមហាអានន្ទ អ្នកមកដល់ហើយ ។

តតោ យោ: តទនន្តរំ លំដាប់នោះ កស្សបត្ថេរោ បពិត្រអើយរីព្រះ
មហាកស្សបត្ថេរ អ្នកមានថេរវាចាសួរអស់មហាថេរផងទាំងពួងថា អាវុសោ
ម្នាលលោកទាំងពួងអើយ ឥឡូវយើងគិតនឹងធ្វើសង្គាយនាបិដកណាមុន ?
តំសុត្វា បណ្តាអស់ព្រះខីណាស្រពផងទាំងពួង បានស្តាប់ហើយក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ
កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ប្រសើរអើយ វិនយោ នាម រីព្រះវិន័យបិដក

នេះ សម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងទុកថា ជាឫសគល់កែវនៃព្រះសាសនា ថាបើព្រះវិន័យនេះស្ថិតនៅដរាបណា ក៏ព្រះពុទ្ធសាសនាស្ថិតនៅត្រឹមនោះ ហេតុដូច្នេះយើងនឹងផ្ដើមសង្គាយនាព្រះវិន័យនេះជាមុន តំណុំ កតានិ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរអ្នកដណ្ដឹងទៅវិញទៀតថា អើរីព្រះវិន័យបិដកនោះ តើយើងទុកធុរៈទៅលើភិក្ខុឯណាបាន ? ព្រះមហាថេរទាំងពួងក៏ឆ្លើយថា អាយស្មន្តំ ឧបលី ភន្តេកស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ប្រសើរអើយ រីព្រះវិន័យបិដកនោះធុរៈនៅលើព្រះឧបាលិត្ថេរ កឹអានន្ទោ នប្បហោតិ រីព្រះមហាអានន្ទ នឹងសំដែងមិនបានឬដូចម្ដេច ? នោបហោតិ ព្រះមហាថេរទាំងពួងឆ្លើយថា ព្រះមហាអានន្ទមិនគួរនឹងសំដែងឡើយ ដ្បិតសម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គកាលគង់ព្រះជន្មនៅ ទ្រង់លើកព្រះឧបាលិកផ្សាងកទត្តខាងឯព្រះវិន័យបិដក ហេតុដូច្នោះយើងនឹងគួរដណ្ដឹងសួរព្រះឧបាលិក្នុងគម្ពីរព្រះវិន័យបិដកក្នុងកាលត្រាតឡូវនេះ ។

តតោ ថេរោ វិនយំ បុច្ឆិត្វា រីព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានស្ដាប់ថេរវាចាអស់មហាថេរផងទាំងពួងដូច្នោះហើយ ក៏សព្វព្រះទ័យទទួលជាអ្នកដណ្ដឹងគម្ពីរព្រះវិន័យនឹងព្រះមហាឧបាលិ ឯព្រះមហាឧបាលិក៏ទទួលវិសជ្ជនាឆ្លើយព្រះវិន័យបិដក ឯព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ ជាអ្នកឃ្លាំងធម៌ ក៏ទទួលធុរៈជាអ្នកសំដែងគម្ពីរព្រះសូត្របិដក និងព្រះអភិធម្មបិដកនោះហោង ។

អថខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ សង្ឃញាបេសិ

លំដាប់នោះព្រះមហាកស្សបត្ថេរ៍មានអាយុ ជាសង្ឃចាស់វស្សា អ្នកក៏ប្រកាសនឹងអស់ជំនំសង្ឃផងទាំងពួងថា សុណាតុ មេ អាវុសោ សង្ឃោ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ អហំ ឧបាលិ វិនយំ បុច្ឆេយ្យំ អាវុសោ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយអើយ សង្ឃោ បណ្តាជាសង្ឃ សុណាតុ ចូរស្តាប់ វចនំ នូវពាក្យ មេ នៃអញខ្ញុំ យទិ ថាបើ បត្តកល្លំ ជាកាលគួរ សង្ឃស្ស ដល់អស់ជំនុំសង្ឃ អហំ រីអញខ្ញុំ វិនយំ បុច្ឆេយ្យំ ក៏នឹងសណ្តិងសួរនូវព្រះវិន័យ ឧបាលិ នឹងព្រះឧបាលិ ។

នាកាលបើអ្នកប្រកាសនឹងអស់ជំនុំសង្ឃស្រេចហើយ ក៏ប្រែព្រះអង្គឡើងគង់លើព្រែឈ្នាសនៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងគ្រានោះឃោង ។

បឋមសង្គាយនាវគ្គបី

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរចោទសួរ
ព្រះវិន័យនិងព្រះឧបាលិត្ថេរ
ព្រះឧបាលិត្ថេរ ឆ្លើយព្រះវិន័យ
និងព្រះមហាកស្សបត្ថេរ

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ផ្តើមសេចក្តី

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

តតោ ថេរោ អាយស្មា មហាកស្សបោ ថេរាសនេ និសីទិត្វា អយស្មន្តំ ឧបាលិ វិនយំ បុច្ឆតិ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរដ៏មានអាយុ កាលណាបើអ្នកឡើងគង់លើអាសនៈស្រេចកាលឯណាហើយ ក៏អ្នកសណ្តាំងសួរនូវព្រះវិន័យបិដកនឹងព្រះឧបាលិត្ថេរថា

បុច្ឆា ១- វិនយំ កតិកប្បមាណំ អាវុសោ ហៃអាវុសោឧបាលិត្ថេរដ៏ចំរើន មានអាយុផ្ចូសយីនយូរហើយ អ្នកកើយវីព្រះវិន័យមិដកនោះតើសម្តេចព្រះអនាវណេញ្ញាណា ជាអម្ចាស់ មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា មានប៉ុន្មានតម្លៃ័វហះអ្នក ?

ព្រះឧបាលិត្ថេរប្រកាសសេចក្តី

អាយស្មា ឧបាលិ សង្ឃញាបេសិ ១ព័ក្រានោះព្រះមហាឧបាលិត្ថេរ អ្នកប្រកាសអស់ជំនុំសង្ឃទាំងពួងថា សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ អហំ អាយស្មា មហាកស្សបេន វិនយំ បុដ្ឋោ វិស្សជ្ជេយ្យំ ។ ភន្តេ បពិត្រលោកទាំងពួង សុណាតុ កចូរស្តាប់ វចនំ នូវពាក្យ មេ នៃអញខ្ញុំ វិនយំ វិសជ្ជេយ្យំ នឹងសំដែងដោះស្រាយនូវព្រះវិន័យ យទិ ថាបើ បត្តកល្លំ ជាកាលគួរ សង្ឃស្ស ដល់សង្ឃ អហំ ខ្ញុំ មហាកស្សបេន ដៀតព្រះមហាកស្សប បុដ្ឋោ អ្នកដណ្តឹងសួរហើយ វិសជ្ជេយ្យំ គប្បីដោះស្រាយជាទីសណ្តាប់ប្រាប់អស់ជំនុំសង្ឃក្នុងគ្រានេះឯង ។

កាលណាព្រះឧបាលិត្ថេរ អ្នកបានប្រកាសដូច្នោះហើយ ព្រះហត្ថាក៏ចាប់យកនូវផ្លិតភ្លុកដំរីជនិ វិចិត្រសុទ្ធតែដងភ្លុកដំស្អាត ពត់ព្រះភ្នែនពេនព្រះបានស្អាតលើគ្រែធម្មាសនៈ ហើយក៏ឆ្លើយព្រះវិន័យបិដកនោះនឹងព្រះមហាកស្សបត្ថេរថា :

ចិសជ្ជនា ១.—បញ្ហាទំ វិនយបិដក ភន្តេ កស្សប

បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ប្រសើរអើយ វីព្រះវិន័យបិដកនោះ សម្ដេចព្រះបរមសាស្ដាចារ្យទ្រង់ត្រាស់សំដែងថាមាន ៥ គម្ពីរណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ឬ. ២- កតមំ បករណំ អាវុសោ ហៃអាវុសោ ឧបាលិដ៏ចំរើនអើយ អ្នកអើយ វីគម្ពីរទាំង ៥ នោះ តើមានឈ្មោះអ្វីខ្លះហ្ន៎អ្នក?

ទិ. ២- អាទិកម្មំ បាចិត្តិយំ មហាវគ្គំ ចុល្លវគ្គំ បរិវារំ ។

ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ប្រសើរអើយ គម្ពីរទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថាអាទិកម្ម១, បាចិត្តិយ១ មហាវគ្គ១, ចុល្លវគ្គ១, បរិវារ១, ផ្សំទាំងអស់ផងគ្នាត្រូវជាព្រះវិន័យមាន ៥ គម្ពីរណាព្រះករុណាសូមទ្រង់ជ្រាប ។

ឬ. ៣- ចតុបកណំ ថបេត្វា អាវុសោ ម្នាល ឧបាលិប្អូនដ៏មានអាយុអើយ អ្នកអើយ ក្នុងគម្ពីរទាំង៤នោះ សូមលើកទុកសិនចុះយើងនឹងសណ្ដំងសួរអ្នកតែក្នុងគម្ពីរអាទិកម្ម ជាដើម ជាបឋម តើសម្ដេចព្រះទ្រង់ញាណ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាសសំដែង ចែកញែកចេញជាសិក្ខាបទមានប៉ុន្មានទៅហ្ន៎អ្នក?

ទិ. ៣- សត្តវីសតាធិកានិ ទ្វេសតសិក្ខាបទានិ ។ ភន្តេកស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ប្រសើរអើយ សម្ដេចព្រះសាស្ដាចារ្យ

ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដិកាថា មានសិក្ខាបទនោះ ២២៧ ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៤- កតមានិ ឧទ្ទេសានិ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលអាវុសោឧបាលិអើយ ក្នុងសិក្ខាបទ២២៧នោះ បើចែកចេញជាឧទ្ទេស មានប៉ុន្មានហ:អ្នកឧបាលិ?

ទិ. ៤- អដ្ឋ ឧទ្ទេសានិ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកបអម្ចាស់អើយ ក្នុងសិក្ខាបទ២២៧នោះ មានឧទ្ទេស ៨ ក្នុង ឧទ្ទេសមួយ ៗ មានផ្សេងគ្នា ក្នុងឧទ្ទេសបទដើមឈ្មោះបារាជិក មានសិក្ខាបទ ៤, សង្ឃាទិសេសមានសិក្ខាបទ ១៣ អនិយតមាន ២ និស្សគ្គិយបាចិត្តិយ ៣០ សុទ្ធិកបាចិត្តិយ ៩២, បាដិទេសនីយ ៤ សេក្ខិយវត្ត ៧៥ រួមទាំងអធិករណសមថ ៧ ផង ត្រូវជាសិក្ខាបទ ២២៧ ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៥- សាធុ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិដ៏ចំរើនអើយ ល្អហើយអ្នកអើយ យើងនឹងចង់សណ្ដាំងសួរអ្នកក្នុងឧទ្ទេស បទដើមឈ្មោះ បារាជិក ដែលអ្នកសំដែងថាមានសិក្ខាបទ ៤ ចុះក្នុងសិក្ខាបទទី ១ នោះ តើមានឈ្មោះដូចម្ដេចហ:អ្នក?

ទិ. ៥- មេថុនធម្មំ បារាជិកំ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប

ជាអម្ចាស់ ឯសិក្ខាបទទី ១ ឈ្មោះមេថុនធម្មបារាជិក ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៦- កំ អារព្ភ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិអើយ ចុះមេថុនធម្មសិក្ខាបទនោះតើព្រះឈ្មះមារទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះបុគ្គលណាហ្នះអ្នក ?

ទិ. ៦- សុទិន្នំ កលន្ទបុត្តំ ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប រីសម្តេចព្រះដ៍ទ្រង់យស ទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះសុទិន្នភិក្ខុ ជាកលន្ទបុត្តណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៧- កិស្មឹ វត្ថុស្មឹ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិអើយសម្តេចព្រះបរមសាស្តាចារ្យទ្រង់ប្រារព្ធដោយនូវហេតុវត្ថុអ្វីហ្នះ អ្នក ?

ទិ. ៧- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ព្រះបរមសាស្តាចារ្យទ្រង់ប្រារព្ធនឹងសុទិន្នភិក្ខុ ដែលសេពមេថុនធម្មជាមួយនាងបុរាណទុតិយិកា ជាប្រពន្ធពីដើមណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៨- កត្ថ ឋានេ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិអើយព្រះបរមសាស្តាចារ្យទ្រង់បញ្ញត្តនៅទីឋានឯណាហ្នះអ្នក ?

ទិ. ៨- វេសាលិយំ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប សិក្ខាបទ

នេះ សម្តេចព្រះទ្រង់យស ទ្រង់បញ្ញត្តនៅក្នុងក្រុងវេសាលី ណាអម្ចាស់ សូមទានជ្រាប ។

ប. ៩- សាធុ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិ ដ៏ចំរើនអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយដោះសាមកក្នុងមេថុនធម្មសិក្ខាបទ ដែលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ព្រាវត្ត ចំពោះនឹងអ្នកសុទិន្នភិក្ខុនោះ ខ្ញុំដឹងហើយណាឧបាលិអើយ ឥឡូវយើងនឹងដណ្តឹង សួរអ្នកតទៅទៀត ក្នុងសិក្ខាបទជាគម្រប់ពីរ តើសម្តេចព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ទ្រង់សំដែងថា ឈ្មោះអ្វីហ្នះអ្នក ?

ឧ. ៩- អទិន្នាទានំ ទុតិយំ បារាជិកំ ។ ភន្តេ បពិត្រ ព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ វីសិក្ខាបទជាគំរប់ពីរនោះ សម្តេចព្រះសព្វញ្ញុត ញ្ញាណទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាសំដែងថា ឈ្មោះ អទិន្នាទានបារាជិកណាព្រះករុណា សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ១០- កំ អារព្ភ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិអើយ អ្នកអើយវីអទិន្នាទានបារាជិកនោះ តើទ្រង់ប្រារព្ធនឹងបុគ្គលឈ្មោះអ្វីហ្នះអ្នក ?

ឧ. ១០- ធនិយំ អារព្ភ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ចំរើន អើយ វីអទិន្នានបារាជិកនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធម្ចាស់លោកទ្រង់ប្រារព្ធនឹងធនិយត្ថេរ ជាកូនស្មូនឆ្នាំងណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១១. កឹស្មឹ វត្ថុស្មឹ អាវុសោ ម្នាលឧបាលិ ដ៏មានអាយុអើយ តើសម្ដេចព្រះឈ្មោះមារទ្រង់ប្រាព្ធ ដោយហេតុវត្ថុអ្វីហ្ន៎អ្នក ?

វិ. ១១- អទិន្នាទានវត្ថុ ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបជាអម្ចាស់ បានជាសម្ដេចព្រះឈ្មោះមារទ្រង់ប្រាព្ធនឹងធនិយត្ថេរ ដោយលោកបានយកព្រះរាជទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យដោយកាយ ឬដោយវាចា ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១២- កត្ថ បញ្ញត្តំ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោឧបាលិ ចុះព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តនៅក្នុងនគរណាហ្ន៎អ្នក ?

វិ. ១២. រាជគហេ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្ដេចព្រះទ្រង់យសទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទនោះ នៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះណាអម្ចាស់ សូមទានជ្រាប ។

បុ. ១៣- សាធុ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះលោកទាំងពួងដឹងរាល់គ្នាហើយ ម្នាលអាវុសោឧបាលិអើយ យើងចង់ដណ្ដឹងសួរអ្នកនូវសិក្ខាបទជាគម្រប់ ៣ តទៅទៀត តើសម្ដេចព្រះជិនស្រីមុនីសារពេជ្ញ ស្ដេចទ្រង់ត្រាស់សំដែងថាឈ្មោះអ្វីហ្ន៎អ្នក?

វិ. ១៣- មនុស្សវិគ្គហំ ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប

អម្ចាស់អើយ វិសិក្ខាបទជាគំរស់ ៣ សម្តេចព្រះមុនីនាថសាស្តាចារ្យថ៏វិយាវង្ស ទ្រង់សំដែងថាឈ្មោះមនុស្សវិត្ថុបាសិក្ខាបទ ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៤- កំ អារព្ភ អាវុសោ ហៃអាវុសោ ឧបាលិអើយ ចុះព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ប្រារព្ធនឹងបុគ្គលណាហ្ន៎ អ្នក ?

ទិ. ១៤- សម្ពហុលេ ភិក្ខុ ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះសាស្តាចារិយាវង្ស ទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ៦០ រូបណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៥- កិស្មឹំ វត្ថុស្មឹំ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិដ៏មានអាយុអើយ សម្តេចព្រះជិនមារទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះហេតុអ្វីហ្ន៎ អ្នក ?

ទិ. ១៥- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ព្រះបរមសាស្តាចារិយាវង្ស ទ្រង់ប្រារព្ធនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ៦០ រូប ដែលសម្រាប់ខ្លួនឯងណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៦- កត្ថ បញ្ញត្តំ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិអើយ សម្តេចព្រះទ្រង់យសទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ញត្តនៅទីឋានឯណាហ្ន៎ អ្នក ?

ទិ. ១៦- រាជគហេ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់

អើយ សម្ដេចព្រះបរមគ្រូ ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ នេះ នៅនគររាជគ្រឹះ ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៧- សាធុ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិដ៏មានអាយុដ៏សអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយនេះពីរោះពេកហើយ អើអ្នក អើយ យើងចង់សួរអ្នកក្នុងសិក្ខាបទ ជាគំរប់ ៤ ត ទៅទៀត តើសម្ដេចព្រះជិនស្រីសារពេជ្ញស្ដេចទ្រង់សំដែងថាឈ្មោះអ្វីហ្នះអ្នក ?

វិ. ១៧- ឧត្តរិមនុស្សធម្ម បពិត្រព្រះអរិយ កស្សបអម្ចាស អើយ វីសិក្ខាបទជាគំរប់ ៤ ឈ្មោះឧត្តរិមនុស្សធម្មបារាជិក ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៨- កំ អារព្ភ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិ អើយ ចុះសិក្ខាបទនេះ សម្ដេចព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណ មានព្រះពុទ្ធដីកា ប្រារព្ធនូវបុគ្គលពួកណាហ្នះអ្នក ?

វិ. ១៨- សម្ពហុលេ ភិក្ខូ បពិត្រព្រះមហាកស្សប សម្ដេចព្រះបរមគ្រូ ទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ញត្តសិក្ខាបទនេះ ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយ ៦០ រូប ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៩- កិស្មឹ វត្ថុស្មឹ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាល ឧបាលិ ដ៏មានអាយុ ចុះព្រះឈ្មោះមារមានព្រះពុទ្ធដីកាប្រារព្ធនូវហេតុអ្វីហ្នះអ្នក ?

ថិ. ១៩- ឧត្តរិមនុស្សធម្មំវត្ថុ ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ប្រារព្ធនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ៦០ រូប ដែលស្រដីអួតនូវគុណវិសេស មានឈាន សមាបត្តិជាដើមដែលមិនមានក្នុងខ្លួន ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២០- កត្ថ បញ្ញត្តំ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោឧបាលិ អើយ ចុះព្រះឈ្មោះមារទ្រង់បញ្ញត្ត ឧត្តរិមនុស្សធម្មសិក្ខាបទនេះ នៅទីស្ថានឯណាហ្ន៎អ្នក ?

ថិ. ២០ - សាវត្ថិយំ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបជាអម្ចាស់ សម្តេចព្រះទ្រង់យស ទ្រង់បញ្ញត្តនៅនគរសាវត្ថី ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ, ២១- កថេហិ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ ឧបាលិ អើយ អ្នកមានប្រាជ្ញាប្រពៃណាស់ ចូរអ្នកនាំនិទានឲ្យបានពិស្តារមកកាលគ្រាឥឡូវនេះ មកមើលហ្ន៎អ្នក?

ថិ. ២១- សត្ថា ជេតវនេ វិហរន្តោ សាវត្ថិយំ ឧបនិស្សាយ បពិត្រអើយ កាលគ្រានោះ ព្រះមហាឧបាលិត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ព្រះមហាកស្សបត្ថេរទ្រង់បង្គាប់ឲ្យសំដែងដូច្នោះ

ហើយ អ្នកក៏អធិប្បាយថា ភន្តេ មហាថេរ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ នាកាលសម្តេចព្រះជិនវង្សសាស្តាចារ្យ វិហារនៅ ព្រះអង្គកាលគង់នៅ ជេវតនេ ក្នុងវត្តជេតពនសុគន្ធកុដិមហាវិហារ ឧបនិស្សាយ ទ្រង់តែងនឹងយាងដោយព្រះបាទាលីលាទៅយកព្រះបិណ្ឌបាត្រសង្វាតព្រោសសត្វ សាវត្ថិយំ ក្នុងនគរសាវត្ថី មានសម័យថ្ងៃ ១ លោកភិក្ខុទាំង ៦០ រូប រៀនវិបស្សនាកម្មដ្ឋាននឹងព្រះអភិធម្ម អំពីព្រះពុទ្ធឱស្ឋទ្រង់ព្រោសប្រទាន បានស្រេចកាលណាហើយ ក៏បាននិមន្តទៅស្រុកក្រៅលំនៅជនបទឆ្ងាយ ប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងចំរើនមេត្តាករុណាព្រះវិបស្សនាកម្មដ្ឋានដើម្បីឲ្យបានសម្រេចមគ្គផល កាលគ្រានោះ ។ រីឯអ្នកស្រុកទាំងពួងបង្កើតផាទុរភិក្ខទាំងអត់បាយ មានទាំងជម្ងឺទាំងឡាយក៏មានច្រើន ម្ល៉ោះហើយអស់មហាជនផងទាំងឡាយក៏សឹងមិនអាចដើម្បីនឹងមានអ្នកណាមានចិត្ត សទ្ធាបូជានូវចតុប្បច្ច័យទាំង ៤ ដល់ពួកនេះឡើយ ។

គ្រានោះ អស់ភិក្ខុទាំង ៦០ រូប ជំនុំគិតគ្នាថា អាវុសោ ម្នាលអាវុសោផងទាំងពួងអើយ អស់យើងកាលគ្នា យើងនឹងគិតធ្វើដូចម្តេច? ភិក្ខុ ១ ព្រះឆ្លើយថា ខ្ញុំមានស្រាផ្ទាំឧបាយកល១ បើលោកទាំងអស់អង្គព្រមចូលចិត្តកាលគ្នា យើងនឹងបានសម្រេចបំណងនេះមិនខាន ពីកាលណាយើង

ឃើញអស់ឧបាសក ទាយកទាយិកាមកដល់កាលណាហើយ យើងត្រូវបាន វាចាស្រដីអួតកុហកមុសាប្រាប់ថា រគ្នាចំរើនវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន បានឃើញស្ថានសួគ៌ស្ថាននរកប្រេតទាំងឡាយ ឃើញអស់ខ្មោចបីសាចជីដូនជីតារបស់អស់អ្នកជួបរាល់គ្នាឈ្មោះដូច្នេះៗ សឹងតែយំស្រែកទីទៃ ។ ក៏បាននូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានរាល់គ្នា លោកខ្លះថាបាននូវគុណវិសេស មានឈានសមាបត្តិជាដើមជាប្រធាន ព្រមទាំងឈានលោកិយផង ថាបើអ្នកឯណា ១ មានជម្ងឺនឹងស្លាប់រស់ក្តីគ្រប់ប្រការ ។ បពិត្រអើយ ក្នុងកាលនោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ កាលឃើញទាយកទាយិកាមកដល់ហើយ ក៏អួតអាងសព្វគ្រប់ ។ តំ សុត្វា មហាជនទាំងឡាយ កាលណាបើបានស្តាប់ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយគ្នាថា ដូច្នោះហើយ ក៏គិតគ្នារកប្រដាប់ប្រដាភោជនាហារទៀនធូបភ្ញីផ្កាស្លាម្លូបជាយ៉ាងឧឡារិក គឹកកងមហិមា ។

តតោ បដ្ឋាយ លាភសក្ការោ ឧប្បជ្ជិ បពិត្រអើយ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក លាភសក្ការៈ ក៏កើតមវិមូណ៌ ដល់ភិក្ខុទាំងនោះហើយពាក្យនោះ ក៏រាំមិនបាត់ឡើយ ក៏ឮជ្រួតជ្រាបទៅដល់ព្រះសោតទិព្វថ្លៃនៃអង្គសម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបកាលណាទ្រង់ក៏ឲ្យហៅភិក្ខុទាំង ៦០ រូប មកដល់កាលណាហើយទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទឧត្តរិមនុស្ស

ធម្មបារាជិកនេះឡើងក្នុងកាលគ្រានោះឯង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបជាម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២២– សាធុ សាធុ អាវុសោ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិអើយ អ្នកនាំនិទានពីភិក្ខុ ៦០ រូបមកនេះ ពីរោះពេកហើយតែកស្សបនៅសង្ស័យនឹងសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គថា ហេតុអ្វីបានជាទ្រង់មិនបញ្ញត្តអំពីមុន លុះដល់ភិក្ខុធ្វើខុសហើយ ទើបទ្រង់បញ្ញត្តជាខាងក្រោយដូច្នេះ ហ៎ះអ្នកឧបាលិ ចូរអ្នកនាំសេចក្តីកាត់ការសង្ស័យនៃយើងខ្ញុំទាំងពួងមើលហ៎ះអ្នក?

វិ. ២២– តំ សុត្វា ឧបាលិត្ថេរោ ព្រះមហាឧបាលិត្ថេរកាលណាបើបានស្តាប់ព្រះកស្សបអ្នកទ្រង់សួរដូច្នោះហើយ ក៏មានថេរវាចាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ បានជាព្រះពុទ្ធអង្គមិនបានទ្រង់បញ្ញត្តជាមុនព្រោះទ្រង់ឈ្វេងយល់ហេតុ ២ ប្រការ គឺ ប្រការទី ១ ទោសដូចជាពេទ្យចេះថ្នាំហើយ បើបុគ្គលគ្មានជម្ងឺមិនដែលពេទ្យណាយកថ្នាំទៅដាក់ឲ្យជាមុនដូច្នោះឡើយ លុះតែបុគ្គលមានជម្ងឺ ទើបពេទ្យយកថ្នាំទៅព្យាបាលប្រការ ១ វិញទោសទៀត នឹងតាំងឈ្មោះបុគ្គលដូច្នោះ ៗ មានស្រុកលំនៅដ៏ប្រាកដ កុំឲ្យមានពាក្យនិន្ទាថាព្រះបរមសាស្តាចារ្យសំដែងបញ្ញត្តរកទីកំណត់គ្មាន ។ ហេតុដូច្នេះ បានជាសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គមិនទ្រង់បញ្ញត្តជាមុនណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប កុំបីមានការសង្ស័យទៅទៀតណាអម្ចាស់ ។

បុ. ២៣ សាធុ សាធុ ឧបាលិ ម្នាលឧបាលិអើយ អ្នកហាងន៍មានប្រាជ្ញាប្រពៃ អធ្យាស្រ័យល្អចេះកាត់នូវសន្និះសង្ស័យឃើងទាំងពួងគ្រប់គ្នាចូលចិត្តហើយ អើ ឧបាលិអើយ តែកុស្សបបងនៅសង្ស័យនឹងបទបារាជិក បានជាសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងថា បារាជិកនោះរតីបានសេចក្តីយ៉ាងណាទៅហ្នះអ្នក ចូរឧបាលីប្អូននាំសេចក្តីអធិប្បាយស្រាយក្នុងបទបារាជិកមកមើលហ្នះអ្នក?

ឝិ. ២៣- ឧបាលិត្ថេរោ តំសុត្វា ព្រះឧបាលិត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់សេចក្តីព្រះកស្សប ទ្រង់បង្គាប់ ឲ្យសំ ដែង អធិប្បាយប្រែស្រាយក្នុងបារាជិកហើយ អ្នកក៏ឆ្លើយតបវិញថា ភន្តេ កស្សម បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមចាំស្តាប់ខ្ញុំ ឧបាលិនឹងសំដែងអធិប្បាយតាមព្រះពុទ្ធដីកា ។ សម្តេចព្រះជិនវង្សទ្រង់សំដែងក្នុងបទបារាជិននេះ ថ្រែថាការបាលចាញ់ក្នុងព្រះសាសនា និមិត្តតែកត្រូវទោសនេះកាលឯណាហើយនឹងបួសជាភិក្ខុវិញពុំបានឡើយ ហេតុដូច្នេះហើយបានជាសម្តេចព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាកំណត់ទុកមកយ៉ាងនេះណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៤- កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ

កាលណាបើបានស្ដាប់ថេរវាចាព្រះឧបាលិអ្នកនាំសេចក្ដីអធិប្បាយតាមព្រះពុទ្ធដីកាមកដូច្នេះអ្នកចូលចិត្តហើយ ទើបឆ្លើយថា សាធុ ពិរោះពេកហើយ, អើឧបាលិអើយ កស្សបបងនឹងចង់ដណ្ដឹងសួរអ្នកទៅវិញទៀតឯបទបារាជិកនេះ បើភិក្ខុឯណាត្រូវបារាជិកនីមួយ ៗ នោះតើនឹងចាលចាញ់ព្រះសាសនា នឹងបួសវិញមិនបានដូចម្ដេចទៅហ្ន៎អ្នក ?

ទិ. ២៤- ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះឧបាលិត្ថេរ កាលបើបានស្ដាប់ថេរវាចាព្រះមហាកស្សបអ្នកដណ្ដឹងសួរដូច្នោះហើយ ក៏ពិតថេរវាចាវិញថា ភន្តេ ថេរៈ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ វីសិក្ខាបទទាំង ២២៧ នោះ សម្ដេចព្រះទ្រង់ញាណទ្រង់លើកយកសិក្ខាបទ ៤ នេះជាមូលគល់នៃសិក្ខាបទផងទាំងពួង ថាបើភិក្ខុឯណា ១ សេពមេថុនធម្ម កាលឯណាហើយ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ដូចជាមនុស្សកំបុតក្បាល ៗ អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អធិប្បាយថា បើភិក្ខុឯណា បានយកទ្រព្យគេដែលគេមិនបានឲ្យដោយកាយ ឬ ដោយវាចាត្រឹមតែថ្លៃ ១ បាទហើយ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាសថា ដូចជាស្លឹកឈើជ្រុះអំពីដើម មិនអាចនឹងជាប់វិញបានឡើយ ៗ មនុស្ស វិគ្គហំ បើភិក្ខុឯណាសម្លាប់មនុស្សហើយ សម្ដេចព្រះទ្រង់ញាណទ្រង់ប្រៀបដូចដាវត្នោតកំបុតក ៗ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ បើភិក្ខុឯណា ១ ស្រដីកុតព្រៃក

លែងនឹងមនុស្សផងទាំងពួង ថាបានឈាន សមាបត្តិ ឬ ដូចជាលោកផង ទាំងពួងថា អង្គុយធមិះទៅឃើញខ្មោចបិសាច ឃើញ កម្ពៀរអ្នកនោះ ៗ ដូច្នោះ ៗ នោះហៅខុសផ្លូវនៃពលោកុត្តរធម៌ទាំង ៩ ប្រការ សម្ដេចដណ្ឌៈមារក្រោង ប្រៀបដូច ដាថ្មបាក់ មិនដែល ណានឹងជាប់វិញ បានឡើយ ។ ហេតុដូច្នោះហើយបានជា សម្ដេចព្រះទ្រង់ញាណទ្រង់មានពុទ្ធដីកាថាភិក្ខុណាត្រូវអាបត្តិបារាជិកណាមួយហើយ ហៅថាខាលចាញ់ព្រះសាសនា នឹងមួសវិញមិនបានឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៥- សាធុ អាវុសោ ម្នាលឧបាលីដ៏ចំរើនអើយ អ្នកឆ្លើយមកនេះពីរោះពេក ត្រូវតាមព្រះពុទ្ធដីកាហើយ សោតឯយើងក៏ចូលចិត្តហើយឧបាលិអើយ តែយើងនៅសង្ស័យតទៅទៀតដូចជាអ្នកថា អ្នកត្រូវអាបត្តិបារាជិកនឹងត្រូវចាលចាញ់ព្រះពុទ្ធសាសនា នឹងបួសក៏ពុំបានដូច្នោះ ចុះបើសឹកទៅជាគ្រហស្ថឃរាវាសរក្សាសីល ព្យាយាមដរាបដល់អស់អាយុទៅតើនឹងបានសម្បត្តិសួគ៌ ឬ ទេហ ឧបាលិ ចូរអ្នកនាំសេចក្ដីមកមើលហះអ្នក?

វិ. ២៥- តំ សុត្វា ព្រះឧបាលិត្ថេរ កាលណាបើបានស្ដាប់ថេរវាចា ព្រះមហាកស្សបអ្នកដណ្ដឹងសួរដូច្នោះហើយ ក៏មានថេរវាចាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ យោ បន ភិក្ខុ វីកិក្ខុណា កាលត្រូវអាបត្តិបារាជិកណានីមួយ ហើយត្រូវថ្ងៃណាក៏ផ្លាស់

ក្រោយថ្ងៃនោះ រក្សាសីល ៥ ចាំសីល ៨ ដរាបដល់អស់ជីវិតទៅអ្នកនោះឯង នឹងបានសម្បត្តិសួគ៌ពិតប្រាកដមិនខានឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប សូមទ្រង់ជ្រាប ។

វិនយំ បុច្ឆាវិសជ្ជនេ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកដណ្ដឹងសួរនូវព្រះវិន័យបិដក និងព្រះឧបាលិត្ថេរជាសង្ឃបកជាប់ ក៏ស្រេចហើយ សូមនិមន្តព្រះមហាថេរទាំង ៨ អង្គ ស្វាធ្យាយនូវបទវិន័យ ឲ្យព្រម ៗ គ្នាស្រប់ព្រះអង្គទៅហោង ។

ចប់សំនួរ និង ចម្លើយ

ក្នុងព្រះវិន័យបិដក

បឋមសង្គាយនាវគ្គ ៣

ព្រះមហាកស្សបចោទសួរព្រះសូត្របិដក នឹងព្រះមហាអានន្ទ

ព្រះមហាអានន្ទ ឆ្លើយព្រះសូត្របិដក នឹងព្រះមហាកស្សបត្ថេរ

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរផ្ដើមចោទសួរ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

តទនន្តរំ លំដាប់នោះ វិនយបុច្ឆាវសានេ នាកាលព្រះមហាកស្សបត្ថេរ បានចោទសួរព្រះវិន័យស្រេចកាលឯណាហើយ គ្រានេះអ្នកក៏ដណ្ដឹងសួរនូវគម្ពីរព្រះសូត្រ នឹងព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ ជាតំណតទៅទៀត។

បុច្ឆា- ១- សុត្តន្តបិដកំ កតិប្បមាណំ អាវុសោ

ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ ព្រះសូត្របិដកនោះ តើសម្ដេចព្រះជិនវង្សទ្រង់សំដែងថាមានប៉ុន្មានគម្ពីរហ្ន៎ះ អានន្ទអ្នក?

ព្រះអានន្ទត្ថេរចាប់ឆ្លើយ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អានន្ទោ សង្ឃញាបេសិ គ្រានោះព្រះមហាអានន្ទ អ្នកប្រកាសអស់ជំនុំសង្ឃផងទាំងពួងថា សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ អហំ អាយស្មតា មហាកស្សបេន សុត្តន្តបិដកំ បុដ្ឋោ វិស្សជ្ជេយ្យំ ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះសង្ឃទាំងឡាយដ៏ចំរើនអើយ សង្ឃោ រីអស់ព្រះសង្ឃ សុណាតុ ក៏ចូរស្តាប់ វចនំ នូវពាក្យ មេ នៃអញខ្ញុំព្រះករុណា វិស្សជ្ជេយ្យំ គប្បីសំដែង សុត្តន្តបិដកំ នូវព្រះសូត្របិដក យទិ ថាបើ អយំកាលោ រីកាលនេះ បត្តកល្លំ ជាកាលគួរ សង្ឃស្ស ដល់អស់ជំនុំសង្ឃហើយ អហំ រីអញខ្ញុំ មហាកស្សបេន គឺព្រះមហាកស្សបត្ថេរ បុដ្ឋោ អ្នកដណ្តឹងសួរហើយ សុត្តន្តបិដកំ នូវព្រះសូត្របិដក វិស្សជ្ជេយ្យំ គប្បីដោះស្រាយ ។

កាលព្រះមហាអានន្ទ មានថេរដីកាដូច្នោះហើយ ក៏អ្នកប្រែអង្គឡើងគង់លើគ្រែធម្មាសនៈ ហត្ថាអ្នកចាប់យកនូវផ្លិតវាលវិជនីដ៏វិចិត្រប្រកបដោយនូវដងភ្លុកស៏សស្អាតពត់ព្រះភ័ក្ត្រនព្រះបាទកាលគ្រានោះឯង ។

វិសជ្ជនា ១- បញ្ចវិធំ ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិ-យកស្សបអម្ចាស់អើយ រីព្រះសូត្របិដកនោះ សម្តេចព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាសំដែងថាមាន ៥ គម្ពីរណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២. កតមំ បវណំ អាវុសោ ហៃអាវុសោ អានន្ទអើយ ចុះគម្ពីរទាំង ៥ នោះ តើឈ្មោះអ្វីខ្លះៗ ហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

វិ. ២- ទីឃនិកាយោ មជ្ឈិមនិកាយោ សំយុត្តនិកាយោ អង្គុត្តរនិកាយោ ខុទ្ទកនិកាយោ ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រីគម្ពីរទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះទីឃនិកាយ ១, មជ្ឈិមនិកាយ ១, សំយុត្តនិកាយ ១ អង្គុត្តរនិកាយ ១, ខុទ្ទកនិកាយ ១, ប្រជុំផងគ្នាត្រូវជា ៥ គម្ពីរ ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣- ចតុបករណំ បឋមេត្វា អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ រីគម្ពីរទាំង ៥ នោះយើងលើកទុកសិនចុះ យើងនឹងដណ្តឹងអ្នកតែគម្ពីរ ១ ឈ្មោះទីឃនិកាយជាមុនសិន ឯក្នុងគម្ពីរទីឃនិកាយនេះតើព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងចែកចេញជាសូត្រ មានប៉ុន្មានៗ សូត្រហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

វិ. ៣- ចតុត្តឹសសុត្តំ ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយ-កស្សបអម្ចាស់អើយ រីក្នុងគម្ពីរទីឃនិកាយនោះ មានសូត្រ ៣៤ សូត្រណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៤- បឋមំ សុត្តំ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ អ្នកអើយក្នុងសូត្រទាំង ៣៤ នោះ តើមានឈ្មោះអ្វីខ្លះហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

វិ. ៤- កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ វិសូត្រទាំង ៣៤ នោះ មានព្រហ្មជាលសូត្រ, សាមញ្ញផលសូត្រ, អម្ពដ្ឋសូត្រ ជាដើម មានទសុត្តរសូត្រជាទីបំផុតណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៥- កស្សបឯងនោះសង្ស័យ នឹងសូត្រ ៣៤ នោះ តើគឺសូត្រទន្លេធំ ឬសូត្រខ្សាច់កណ្ដាល វាលស្បូវ ចាក់អង្រែ ស្វាយពពែ ច្បារអំពៅ ឬសូត្រកៀនស្វាយ ស្វាយជ្រុំ ឬសូត្រដែលត្បាញសំពត់ ឬក៏សូត្រចមីអាវព្រះតាជាមន្តទាំងឡាយទាំងពួងហ៎ះអានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទអ្នកចាត់ចែងសំដែងវោហារក្នុងអង្គកថា ប្រែស្រាយពាក្យពាក់ប្រាប់មកបពិត្រផងទាំងពួង បានស្ដាប់ពាល់គ្នាមើលហ៎ះអានន្ទ ?

វិ. ៥- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ វិសូត្រទាំង ៣៤ សូត្រនោះ មិនគឺសូត្រ ទន្លេធំ ខ្សាច់កណ្ដាល ចាក់អង្រែ ស្វាយពពែ ច្បារអំពៅ កៀនស្វាយ ស្វាយជ្រុំ ក៏ទេដែរ វិសូត្រនោះគឺគម្ពីរទាំង ៥ គម្ពីរតែងចងអស់បទធម៌ព្រះតាជាបាលីផងទាំងពួង មិនឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយចេញឆ្ងាយ បានឡើយណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៦- កំ អារព្ភ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ អ្នកហោង ដ៏មានសិរីសួស្តីប្រសើរ អើអានន្ទអើយ ឯព្រហ្មជាលសូត្រនោះ តើព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងប្រារព្ធ នឹងបុគ្គលឈ្មោះអ្វីហ្នះអានន្ទអ្នក ?

វិ. ៦- សុប្បិយបរិព្វាជកស្ស ព្រហ្មទត្តមាណវំ អន្តេវាសិកំ ភន្តេ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រះសម្មាទ្រង់ប្រារព្ធ នឹងព្រហ្មទត្តមាណព ជាសិស្សនៃសុប្បិយបរិព្វាជក ណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៧- កិស្មឹ វត្ថុស្មឹ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ ព្រះសាស្តាចរិយាវង្សទ្រង់សំដែង តើដោយហេតុអ្វីខ្លះហ្នះអ្នក?

វិ. ៧- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបបានជាព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ ប្រារព្ធចំពោះមាណពនោះ ព្រោះហេតុអ្នកទាំងពីរតិះដៀលគ្នា សូមទានជ្រាប ។

បុ. ៨- កត្ថ ឋានេ អាវុសោ អានន្ទ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ ព្រះសាស្តាចរិយាវង្សទ្រង់សំដែងនៅទីស្ថានឯណាហ្នះអានន្ទអ្នក?

វិ. ៨- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ នៃសម្តេចព្រះទ្រង់ញាណ ទ្រង់សំដែងនៅអម្ពលដ្ឋិកាវន ជាសួនឧទ្យាន នៃ

ព្រះបាទពិម្ពិសាររាជ ក្នុងដែនមគធៈ ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ៩- កថេហិ អានន្ទ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ ចូរអ្នកនាំសេចក្ដីក្នុងព្រហ្មជាលសូត្រនេះមកសំដែងមើលហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៩- អានន្ទោ តំ សុត្វា អានន្ទ កាលណាបើបានស្ដាប់ថេរវាចា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកទ្រង់បង្គាប់ឲ្យសំដែងដូច្នោះហើយ ពុំយូរឡើយអ្នកក៏នាំនិទានមកសំដែងថា ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វសន្តោ អានន្ទអ្នកប្រកាសដោយព្រះអង្គ ឯងថា ឯតំ សុត្តំ វិសូត្រនេះ ព្រហ្មជាលសុត្តំ មានឈ្មោះថាព្រហ្មជាលសូត្រ មយា គឺខ្ញុំ អានន្ទត្ថេរេន ឈ្មោះអានន្ទត្ថេរ សុតំ បានស្ដាប់មកហើយ សម្មុខា ភគវតោ ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានបុណ្យ ឯវំ អាការេន ដោយនូវអាការយ៉ាងនេះ ខ្ញុំអានន្ទក៏ចងចាំបានតាមព្រះពុទ្ធឱស្ឋ ប្រោសប្រទានមក ឯកំ សមយំ បពិត្រអើយ មានកាលសម័យថ្ងៃ ១ ភគវា វិប្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់នាំព្រះវិណាស្រេព ៥០០ អង្គនិមន្តដោយមាគ៌ា មានភក្ត្រាទៅកាន់អម្ពលដ្ឋិកឧទ្យាន . គ្រានោះមានបរិព្វាជកសួសក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនា ឈ្មោះសុ-

ប្បិយបរិញ្វជក នាំសិស្សទាំង ៥០០ ចានព្រហ្មទត្តមាណពឯងជាសិស្សច្បង និមិត្តតែបានឃើញសម្តេចព្រះសាស្តាចរិយាវង្សដ៏មានសិរីសួស្តីដ៏ល្អអស្ចារ្យ នឹងទប់ទល់ពុំបាន ក៏មានវាចាសរសើរថា ឱព្រះសមណគោតមអើយ ភគវា ព្រះអង្គមានវង់ទ្រង់ព្រះភក្រ្តផ្ដះថ្លាបីដូចព្រះចន្ទពេញបូរមីឮដ៏កណ្តាលតារាផងទាំងឡាយទាំងពួង សុគតោ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ យាងទៅមានអស់ព្រះខីណាស្រពផងទាំងពួងជាបរិវារ ប្រៀបគុណនាបីដូចជារាជសីហា ចេញអំពីគុហាមាសកណ្តាលម្រឹគម្រឹតានានាផងទាំងពួង អរហំ រីព្រះអង្គឆ្ងាយអំពីវដ្តសង្សារ ពោលគឺកិលេស សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រះអង្គជាបច្ចាស់នូវព្រះធម៌ដោយព្រះអង្គឯង គ្មានគ្រូអាចារ្យឯណា នឹងប្រដៅព្រះអង្គឡើយ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ព្រះអង្គប្រកបព្រមដោយនូវវិជ្ជានិងចរណៈ អនុត្តរោ ព្រះអង្គប្រសើរក្រៃលែងជាងលោកទាំងពួង ។ តំ សុត្វា រីសុប្បិយបរិញ្វជកដ៏ជាអាចារ្យ កាលណាបើបានស្តាប់ពាក្យព្រហ្មទត្តមាណពដ៏ជាសិស្សសរសើរព្រះពុទ្ធអង្គដូច្នោះហើយ ក៏មានវាចាថា ឱព្រហ្មទត្តមាណពអើយ សព្វថ្ងៃនេះ អញទុកចិត្តបាឯងដូចកូនបង្កើត ឥឡូវនេះបាទៅសរសើរព្រះសមណគោតមវិញ ព្រហ្មទត្តមាណពអើយ ព្រះស្តែងពេញជាអ្នកអកតញ្ញូមិនដឹងគុណគ្រូអាចារ្យឡើយព្រហ្មទត្តមាណព បែរជាសរសើរព្រះពុទ្ធគុណ ធម្មគុណ

សង្ឃគុណ ជាអនេកប្បការ ។ សុប្បិយបរិញ្វជក ក៏នឹងត្រះតិះដៀល សម្តេចព្រះពិជិតមារ អ្នកទាំងពីរសិស្សនិងអាចារ្យទាស់ទែងគ្នា ។

គ្រានោះ សម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យបែរព្រះភក្ត្រាញញឹមនឹងព្រះអានន្ទជាពុទ្ធឧបដ្ឋាក អានន្ទក៏ដណ្តឹងសួរថា ភន្តេ គគវា បពិត្រព្រះមានបុណ្យប្រសើរអើយហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គទ្រង់ញញឹម ?

តំ សុត្វា សម្តេចព្រះបរមលោកនាថសាស្តាចារ្យ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា អានន្ទអើយ អើអានន្ទ អ្នកមិនដឹងទេឬ មិនឮទេឬ សុប្បិយបរិញ្វជកនិងព្រហ្មទត្តមាណព គ្រូនិងសិស្សទាស់ទែងគ្នា, ព្រហ្មទត្តមាណពជាសិស្សពោលសរសើរតថាគត ឯសុប្បិយបរិញ្វជកជាអាចារ្យត្រះតិះដៀលតថាគត អ្នកទាំងពីរកើតបដិបក្សទាស់ទែងគ្នាហើយនឹងមក កាន់សំណាក់តថាគតក្នុងកាលឥឡូវនេះឯង, មិនលែងឡើយ ។

បពិត្រអើយ នឹងសំដែងអំពីព្រហ្មទត្តមាណព និមិត្តតែទាស់ទែងគ្នាកាលណាក៏លាអាចារ្យ កន្ត្រាដោះទៅកាន់អម្ពលដ្ឋិកវ័នឧទ្យាន មានសិស្សសុប្បិយបរិញ្វជក ទាំង ៥០០ ក៏ទៅតាម ព្រហ្មទត្តមាណពក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាចារ្យទូលពត៌មាននោះចំពោះព្រះអង្គអំពីហេតុ នៃសុប្បិយបរិញ្វជកជាអាចារ្យដែលទាស់ទែងគ្នា ។ តទា កាលេ ក្នុងកាលនោះ សម្តេចព្រះបរម

សាស្តាចារ្យក៏ទ្រង់សំដែងព្រហ្មជាលសូត្រជាទីសណ្តាប់នៃជនទាំង ៥០០ មាន ព្រហ្មទត្តមាណពនេះឯងប្រធានសុះចប់កាលណាហើយ ជនទាំងនោះ ក៏បាន សម្រេចមគ្គផលទីទៃ ៗ កាលគ្រានោះឯង ។ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ ខ្ញុំអានន្ទនាំនិទានក្នុងព្រហ្មជាលសូត្រ ដោយសង្ខេបតែប៉ុណ្ណេះឯង សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១០- តំ សុត្វា ថេរោ មហាកស្សបោ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ថេរវាចានៃអានន្ទអ្នកនាំនិទានមកសំដែងក្នុងព្រហ្មជាលសូត្រដូច្នោះហើយ ទើបមានថេរវាចាទៅថា សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ អ្នកសំដែងកក្នុងព្រហ្មជាលសូត្រនេះ ពេញជាពីរោះក្បោះក្បាយទូលាយត្រូវតាមព្រះពុទ្ធដីកាហើយអានន្ទអើយ ឥឡូវយើងចង់ដណ្តឹងសួរអ្នកឲ្យបានពិស្តារតទៅទៀត ។ អានន្ទអើយកស្សបបងមានសេចក្តីសង្ស័យចំពោះមនុស្សយើងសព្វថ្ងៃ កើតមកក្នុងលោកនេះមិនត្រូវគ្នា អ្នកខ្លះកើតមកមានសម្បត្តិច្រើន តែគ្មានបងប្អូនញាតិសន្តានគេមិនសូវចូលចិត្ត អ្នកខ្លះមានសន្តានបងប្អូនច្រើនតែគ្មានទ្រព្យសម្បត្តិផងទាំងពួង តើដោយហេតុដូចម្តេចហ: អានន្ទ ចូរអានន្ទអ្នកអធិប្បាយស្រាយជាសណ្តាប់ព្រាប់បពិត្រជងនាំងពួងកាលនោះមកមើលហ:អានន្ទអ្នក?

ទិ. ១០- អានន្ទោ តំ សុត្វា អានន្ទអ្នក កាលណាបើ

បានស្តាប់ដេរវាចាមហាកស្សបត្ថេរដូច្នោះហើយ អ្នកក៏មានថេរវាចាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ យោ បុគ្គលោ រីបុគ្គលឯណាមួយមានចិត្តប្រកបដោយញាណសម្បយុត្ត គ្មានអ្នកឯណាជួយមកជួយរំលឹកដាស់តឿនក្នុងការកុសលឡើយ មានសទ្ធាគិតធ្វើបុណ្យឲ្យទានកាលណា ក៏មិនបានបបួលអ្នកដទៃឲ្យធ្វើបុណ្យទានជាមួយនឹងអាត្មា ព្រោះហេតុខ្លាចទាស់ទែងគ្នា ហេតុប្រការដូច្នោះបានជាអ្នកនោះកើតមកក្នុងជាតិឥឡូវនេះ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ហើយគេបងប្អូនគ្មាន ទោះបីអ្នកនោះនឹងយកអ្នកដទៃធ្វើជាញាតិឲ្យទ្រព្យសម្បត្តិប្រើប្រាស់ចាយវាយផលប៉ុន្មានក្តី ក៏បង្កើតជាទោសទៅវិញ ព្រោះហេតុតែអកុសលចិត្តនិងទុសមកអំពីជាតិមុន ។

បុគ្គលពំពួក ១ វិញទៀត កាលបើនឹងធ្វើបុណ្យឲ្យទានហើយ មានចិត្តប្រកបដោយមច្ឆរិយកំណាញ់ កើតឡើងក្នុងគ្រានោះ ដូច្នោះហើយក៏ដើរបបួលអ្នកដទៃបញ្ចុះបញ្ចូលអ្នកដទៃឲ្យគេវាល់គ្នាធ្វើ ឯអាត្មាសោតមិនបានយកទ្រព្យទៅចាយវាយធ្វើបុណ្យឲ្យទានឡើយ ហេតុដូច្នោះហើយអ្នកនោះកើតមកកាលណា មានបងប្អូនសាច់សន្តានគេសឹងតែមានទ្រព្យសម្បត្តិរាល់គ្នា ឯអាត្មាឯងជាអ្នកកំសត់ពិបាក ទោះបីបងប្អូនគេជួយសង្គ្រោះផលប៉ុន្មានក្តី នឹងធ្វើជាអ្នកមានមិនបានឡើយគ្រាន់តែចិញ្ចឹមជីវិតអាត្មា ព្រោះតែលុះដោយចិត្តកំណាញ់នោះឯង ឲ្យតែប្រយោជន៍អ្នកដទៃហេតុផលនោះឯង បានជាអស់បងប្អូនគេជួយចិញ្ចឹមជីវិត

វិញ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំអានន្ទនាំសេចក្ដីដោះស្រាយពីបុគ្គល ២ ជំពូកមានសភាពដូច្នេះឯង សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១១– សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយដោះស្រាយអំពីបុគ្គលទាំងពីរជំពូកនេះ កស្សបខ្ញុំចូលចិត្តហើយ ចូលចិត្តទៀត អើអានន្ទអើយ អានន្ទ កស្សបបងនៅសង្ស័យតទៅទៀត អើអានន្ទអើយដូចបុគ្គលខ្លះ កើតមកមានបងប្អូនសាច់សន្ដានសឹងតែមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនហើយរាប់អានគ្នា, អ្នកខ្លះកើតមកជាអ្នកកំសត់អត់ឃ្លាននឹងរកដី ក៏មិនដែលពោះសោះ ទោះបីក៏នឹងខ្ចីបុណ្ណគេក៏គេមិនឲ្យដោះតើមានប្រការដូចម្ដេច អានន្ទអ្នក ចូរសំដែងឲកកស្សបបងនឹងស្ដាប់ផងហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១១– តំ សុត្វា អានន្ទអ្នកកាលណាបើបានស្ដាប់ដូរវាចា ព្រះមហាកស្សបអ្នកដណ្ដឹងសួរពីបុគ្គលពីរជំពូក ដូច្នោះហើយអ្នកក៏ឆ្លើយថា កស្សបបពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រីឯបុគ្គលជំពូក ១ កើតមក មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន បងប្អូនត្រកូលសឹងតែមានច្រើន ទ្រព្យសម្បត្តិក៏មានច្រើនដូចគ្នា អ្នកនោះកាលពីជាតិមុនឡើយ បើនឹងគិតធ្វើបុណ្យទានក៏មានចិត្តដោះប្រគេនក្នុងកាយសន្ដាន មានមេត្តាករុណា រីអ្នកកំសត់ទុគ៌តក៏បបួលឲ្យចូលនឹងអាត្មា ខ្លះ ទាំងត្រង់ណាជួយទំនុកបំរុង ករកើកបានផលកុសល ហេតុដូច្នោះហើយ អ្នកនោះកើតមានទ្រព្យសម្បត្តិស្មើគ្នា គ្មានពាសទែងគ្នាឡើយ ។

បុគ្គលជំពូក ១ វិញទៀត ជាឈើបងប្អូនញាតិសន្ដាន គេលោភលន់ធ្វើបុណ្យ

ឲ្យទាន ចិត្តនោះមិនត្រេកអរ មានតែស្រងីពោកពោះបញ្ចោះទៅ រកគេឃើញ ឃាតុតែកម្មនោះឯង ក៏បង្កើតជាអ្នកកំសត់ទុគ៌តអត់ឃ្លាន បើនឹងទៅរកខ្ចីបុល ណ ក៏គេមិនឲ្យដោយកម្មអកុសលពីដើមមក ។ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ ខ្ញុំអានន្ទអធិប្បាយក្នុងសប្បុរសនិងអសប្បុរសទាំងពីរនេះ មានសភាព យ៉ាងនេះឯងសូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ១២- សាធុ អានន្ទអើយ អ្នកអធិប្បាយក្នុងបុគ្គល ៤ ជំពូកនេះ ក៏ត្រូវតាមព្រះពុទ្ធឱស្ឋទ្រង់ប្រោសប្រទានហើយ ខ្ញុំកស្សបគ្មានសង្ស័យឡើយ អើ អានន្ទអើយ យើងនឹងចង់ដណ្ដឹងសួរអ្នកតទៅទៀតថា ដូចជាបុគ្គលខ្លះមាន ទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយមិនបានបរិភោគប្រើប្រាស ស្លៀកពាក់ធ្វើបុណ្យឲ្យទានឡើយ ហើយស្លាប់ទៅចោលទ្រព្យសម្បត្តិនេះ ១ ជំពូក១ទៀតអ្នកខ្លះ រករបស់ទ្រព្យបាន ច្រើនហើយអន្តរាយ មានចោរលួច ភ្លើងឆេះ លង់ទូក កើតក្តីគេឈ្នះពិន័យ លេងបៀរប៉ោល្អ កំសាត់ តើដូចម្តេចហ្ន៎ះអានន្ទអ្នក ចូរអធិប្បាយប្រែ ស្រាយនូវបុគ្គលទាំងពីរប្រការ កស្សបបងនឹងស្តាប់ផង ហ្ន៎ះអានន្ទអ្នក?

ទិ. ១២- តំ សុត្វា អានន្ទអ្នកកាលណាបើបានស្តាប់ថេរវាចា ព្រះ មហាកស្សបអ្នកដណ្ដឹងសួរនូវបុគ្គលពីរប្រការដូច្នេះហើយ អ្នកក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ យោបុគ្គលោ រីបុគ្គលឯណា ១ មានទ្រព្យសម្បត្តិហើយស្លាប់ទៅចោលទ្រព្យនោះឥតបានប្រើប្រាស កាលមុន ឡើយធ្វើបុណ្យឲ្យទានកាលណាក៏សម្លាប់បំបាត់ជីវិតសត្វដោយខ្លួនឯង ហើយយក

មកធ្វើបុណ្យឲ្យទានហេតុដូច្នេះ អ្នកនោះកើតមកមានទ្រព្យច្រើន តែជាអ្នកអាយុខ្លី មិនបាននៅបរិភោគទ្រព្យសម្បត្តិនោះឡើយ ក៏ស្លាប់ទៅអសារឥតការ ដោយអំណាចសម្លាប់គេយកមកធ្វើការកុសល ផលនោះជួយឲ្យបានទ្រព្យតែបែរជាមានអាយុខ្លីទៅវិញ ។

ជំពូក១វិញទៀត អ្នកខ្លះកើតមករកទ្រព្យបាន តែមានសេចក្ដីអន្តរាយទ្រព្យសម្បត្តិនោះទៅវិញ កាលជាតិមុនឡើយ ធ្វើបុណ្យឲ្យទានកាលណា ចិត្តនោះបៀតបៀនយកទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ មកធ្វើបុណ្យឲ្យទាន ហេតុដូច្នេះ អ្នកនោះកើតមកកាលណា ក៏រកទ្រព្យសម្បត្តិបាន ហើយអន្តរាយទៅ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ១៣ – សាធុ អាននុអើយ ចំលើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពីរោះពេក ហើយអាននុអើយ តែកស្សបបង់សង្ស័យនឹងសេចក្ដីដែលអ្នក សម្ដែងអំពីបុណ្យនោះ ចុះដូចជាអ្នកខ្លះមានទ្រព្យច្រើននៅក្នុងផ្ទះអាត្មា និងធ្វើការកុសលណាក៏ខ្លាចខាតបង់ហើយទៅសម្លាប់បំពាត់ជីវិតសត្វយកមកធ្វើបុណ្យឲ្យទាននេះ, ជួយវិញទៀត អ្នកខ្លះទៅលួចទ្រព្យគេដូចជាត្រីបន្លែគេក្ដី ពុំទិញពុំដូរដូចគេដទៃទាំងពួងឡើយ ខ្លាចអស់របស់ទ្រព្យអាត្មានោះ តើមានប្រការដូចម្ដេចហ្នះអាននុអ្នក ? ចូរអ្នកអធិប្បាយបរិយាយស្រាយតទៅមកកស្សបបង់ នឹងចង់ស្ដាប់មើលហ្នះអ្នក ?

ទិ. ១៣- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំ

ព្រះករុណានឹងអធិប្បាយតាមព្រះពុទ្ធដីកា ដែលទ្រង់សំដែងថា មនោ បុព្វង្គមា ធម្មា ជាដើមជាប្រធាន សម្តេចព្រះទ្រង់ញាណទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា ចិត្តជាអធិបតី ជាប្រធាននៃបុគ្គលទាំងពួងដែលកើតចិត្តជ្រះថ្លាកាលណាហើយ កុសលក៏កើតកាលគ្រានោះឯង អ្នកឯណា ១ ដែលធ្វើបុណ្យឲ្យទាន កាលគ្រានោះឯងមានចិត្តកំណាញ់មិនឈញ្ញទិញផ្លូវ ដូចជារបស់គេឡើយ ហើយទៅបំបាត់ជីវិតសត្វទ្រព្យអ្នកដទៃយកមកធ្វើបុណ្យឲ្យទាន សម្តេចព្រះសិទ្រង់ញាណទ្រង់សំដែងថា គ្មានប្រយោជន៍អស់សោចអាសារឥតការ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៤– កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់អានន្ទ អ្នកដោះស្រាយតាមព្រះពុទ្ធដីកាហើយអ្នកក៏ចូលចិត្ត ហើយរឹងចូលចិត្ត តែអ្នកដណ្តឹងសួរទៅទៀតថា អានន្ទអើយ ដូចជាបុគ្គលខ្លះ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនអំពីក្មេង ដល់ចាស់បែរជាខ្សត់ខ្សោយវិញ បុគ្គលខ្លះខ្សត់ខ្សោយពីក្មេង ដល់ចាស់ប្រែជាមានទ្រព្យសម្បត្តិវិញនេះ តើហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ះអានន្ទអ្នក ចូរអ្នកចាត់ចែងសំដែងមកកស្សបយើងនឹងស្តាប់ណាអានន្ទអ្នក ?

វិ. ១៤- តំ សុត្វា ថេរោ បតិគ្ន រីព្រះអានន្ទត្ថេរនោះ កាលណាបើបានស្តាប់ដំណើរថាព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកដណ្តឹងសួរដូច្នោះហើយ

អ្នកមានថេរវាទាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ យោ បុគ្គលោ វីបុគ្គលឯណា ១ មានសម្បត្តិទ្រព្យអំពីក្មេង ដល់ចាស់ ក៏ខ្សត់ខ្សោយវិញ អ្នកនោះឯងកាលជាតិមុនឡើយធ្វើបុណ្យឲ្យទានតែអំពីក្មេង ដល់ចាស់កំណាចកំណាញ់វិញមិនធ្វើបុណ្យឲ្យទានឡើយ ហេតុដូច្នោះបានជា អ្នកនោះ កើតមកមានទ្រព្យតែពីក្មេងដល់ចាស់ខ្សត់ខ្សោយវិញ ។

ចំណែកឯអ្នកខ្សត់អំពីក្មេងដល់ចាស់មានទ្រព្យសម្បត្តិយសសក្តិវិញ អ្នកនោះ កាលជាតិមុនឡើយ កំណាចកំណាញ់តែអំពីក្មេង ដល់ចាស់បែរជាមាន សទ្ធាជ្រះថ្លាធ្វើបុណ្យឲ្យទានវិញ ហេតុដូច្នោះ អ្នកនោះកើតមកខ្សត់ពិបាក តែអំពីក្មេង ដល់ចាស់មានទ្រព្យសម្បត្តិវិញ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៥- សាធុ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពេញ ហោជាពីរោះពេកហើយ អានន្ទអើយ យើងសង្ស័យ នឹង មនុស្ស កើត មក សព្វថ្ងៃ មានសម្បត្តិមិនស្មើគ្នា អ្នកខ្លះកើតមកជាអ្នកមានធំ ខ្លះមានបង្គួរ ខ្លះមាន គ្រាន់តែចិញ្ចឹមជីវិត បុគ្គលទាំង ៣ ជំពូកនេះដោយមានប្រការដូចម្តេចហ្ន៎អានន្ទអ្នក ចូរអ្នកសំដែងមក ដើម្បីកស្សបយើងនឹងបានស្តាប់ហ្ន៎អានន្ទ ?

វិ. ១៥- តំ សុត្វា អានន្ទោ កាលណាបើបានស្តាប់

ថេរវាថា ព្រះអរិយកស្សបផណ្ដឹងសួរដូច្នោះហើយ អានន្ទអ្នកឆ្លើយទៅថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ចំរើនអើយ ឯបុគ្គល ៣ ជំពូកនេះ បានជាមិនត្រូវគ្នាដោយកិរិយាធ្វើមានសភាពផ្សេងអំពីគ្នា អ្នកខ្លះធ្វើសាមិទាន ក៏បានសម្បត្តិជាធំក្រៃលែងជាងបុគ្គលទាំងពួង, អ្នកខ្លះក៏មានបង្គ្រ អ្នកនោះធ្វើតែសហាយទាន បុគ្គល ១ ជំពូកទៀតមានទ្រព្យសម្បត្តិ គ្រាន់តែចិញ្ចឹមជីវិតដូច្នេះកាលពីជាតិមុនឡើយ ធ្វើតែត្រឹមទាសទាន បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៦- កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា កាលណាបើបានស្ដាប់ថេរវាទាអានន្ទអ្នកសំដែងមកដូច្នោះហើយ អ្នកក៏ផណ្ដឹងតទៅទៀតថា អានន្ទអើយ អ្នកសំដែងអំពីបុគ្គលទាំង ៣ ជំពូកកស្សបងចូលចិត្តហើយ តែអស់បពិត្រសប្បុរសផងទាំងពួង ឃើញនៅមានការសង្ស័យនឹងទានទាំង ៣ គឺ សាមិទាន សហាយទាន និងទាសទាននោះ តើដូចម្ដេច ? ចូរអានន្ទអ្នកជាត់សំដែងអធិប្បាយប្រែស្រាយជាសណ្ដាប់ប្រាប់អស់បពិត្រផងទាំងពួង នឹងបានស្ដាប់កាល់គ្នាមើលហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៦- អានន្ទោ តំ សុត្វា រីព្រះអានន្ទត្ថេរ អ្នកបានស្ដាប់ថេរវាទា ព្រះមហាកស្សបអ្នកផណ្ដឹងសួរដូច្នោះហើយ អ្នកក៏ឆ្លើយវិញថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រីទានទាំង ៣ ជំពូកនេះ

សម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យ ទ្រង់សំដែងថា សាមិទានមានផលប្រសើរណាស់ បើបុគ្គលឯណានឹងធ្វើនោះ ដូចជាតួអ្នកកំសត់មានតែអង្ករ ១ ប្រកដណ្តាំបាយនឹងស៊ី ហើយមានចិត្តជ្រះថ្លាឲ្យទៅជាទានសមណព្រាហ្មណ៍ ហ៊ានលះបង់ជីវិតអាត្មាមិនបានឃិកោតឡើយ បពិត្រអើយ ទាននេះឯងឈ្មោះថាសាមិទាន ។

ឯសហាយទាននោះ ដូចជាអ្នកទាំងឡាយមានទ្រព្យជាសម្លាញ់ ដូចជាអ្នកមានហូលព្រៃក្តី តែទុកដាក់លាក់រក្សាលុះមានសទ្ធាកាលឯណាហើយ ក៏យកទៅបូជាឈមិជាទានក្តី ឲ្យទៅស្មូមយាចកក្តី ទាននេះឈ្មោះជាសហាយទាន ។

រីឯទាសទាន នោះដូចជាទ្រព្យសម្រាប់អាត្មាប្រើប្រាស់សព្វថ្ងៃ នឹងធ្វើបុណ្យកាលណា យកទៅធ្វើជាទាននោះឯង បានជាគេហៅថាទាសទាន បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ បានជាខ្ញុំអាននុសំដែងដូច្នោះ ព្រោះតាមព្រះពុទ្ធដីកាទ្រង់សំដែងទុកមកថា ទានទាំងអស់នេះសាមិទានប្រែថាទានជាម្ចាស់ ឯសហាយទាននោះ ថាដូចជាខ្ញុំកំដររប្រើប្រាស់សព្វថ្ងៃ ។ បពិត្រព្រះអរិយអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៧– កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរកាលណាបើបានស្តាប់ដោយចាំៗ ដែលមហាអាននុបានសំដែងអំពីទានទាំង ៣ ប្រការហើយ អ្នកក៏មានថេរដីកាទៅថា អាននុអើយអ្នកសំដែងមកនេះ ហៅ

ត្រូវតាមព្រះពុទ្ធដីការហើយ អើអានន្ទអើយ យើងនឹងសួរអ្នកទៅទៀត ថាដូចជាសាមីទានទៀតសោត កម្រក្រៃក្រនឹងមានអ្នកឯណាធ្វើ ប្រសិនបើមានអ្នកឯណាធ្វើបានជាសាមីទានតែម្តងនេះ តើនឹងបានមគ្គផលដូចម្តេចខ្លះហ្ន៎អ្នក? ឯសហាយទាន និងទាសទាននេះ តើនឹងបានមគ្គផលដូចម្តេចដែរ ចូរអានន្ទអ្នកអធិប្បាយប្រែស្រាយប្រាប់មកបពិត្រានងទាំងពួងទាល់គ្នា មើលហ្ន៎អានន្ទអ្នក?

ចិ. ១៧_ កិំ សុត្វា អានន្ទអ្នកកាលណាបើបានស្តាប់ព្រះមហាកស្សបត្ថេរអ្នកបង្គាប់ឲ្យសំដែងដូច្នោះហើយ អានន្ទក៏មានពាក្យថា ជូរ្ណេះ ថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ យោបុគ្គលោ វិបុគ្គលឯណា ១ ធ្វើសាមីទានបានតែម្តងហើយ អ្នកនោះនឹងបានទៅសោយសម្បត្តិសួគ៌ដល់ចាតុម្មហារាជិកា លុះអស់អាយុអំពីនោះហើយក៏ឡើងទៅកើតនៅឋានតាវត្តិង្សសួគ៌ លុះអស់អាយុអំពីនោះទៅ ក៏ទៅកើតនៅយាមាសួគ៌ លុះអស់អាយុទៅ ក៏ទៅកើតនោឋានតុសិត លុះអស់អាយុពីតុសិតទៅ ក៏បានទៅកើតនៅនិម្មានរតីសួគ៌ លុះអស់អាយុពីនោះទៅ ក៏ទៅកើតនៅបរនិម្មិតវសវត្តី លុះអស់អាយុទៅ ក៏ចុះមកកើតក្នុងយាមាទៀងៗមកដល់ចាតុម្មហារាជិកា សារចុះសារឡើងទៅមក តែក្នុងសួគ៌ទាំង ៦ ជាន់តម្រូវ ៦ ជាតិក្នុងមនុស្សមួយ ៗ កំណត់ ១ សែនកប្ប សេសសល់ផលអំពីតាមាដរស្នើគ៏មិ

ក៏បានសម្រេចមគ្គផលបានដល់និព្វាន បើនៅក្នុងវាលវដ្តសង្សារនឹងបានដោយសម្បត្តិដូចអនុរុទ្ធត្ថេរ កាលនៅជាអន្នភារបុរសនោះ ព្រោះបានធ្វើសាមីទានតាំងចិត្តប្រាថ្នា មិនឲ្យស្គាល់ក្រ ។ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សាមីទាននេះ បើបុគ្គលឯណាធ្វើបានតែម្តងក្តីក៏បាន ដោយផលដូចជាអនុរុទ្ធត្ថេរដូច្នោះឯង មួយវិញទៀត ដូចជាសហាយទាន បើបុគ្គលឯណា ១ បានធ្វើសហាយទានហើយនឹងបានកើតក្នុងស្ថានតាវត្តិង្សសួគ៌ អស់កំណត់ពីតាវត្តិង្សសួគ៌ នឹងបានមកកើតក្នុងស្ថានចាតុម្មហារាជិកាសួគ៌ , លុះអស់អាយុអំពីចាតុម្មហារាជិកា នឹងបានមកកើតជាស្តេចសាមន្តរាជ ប្រទេសរាជ សេសសល់ផលមកក៏បានមកកើតជាសេនីយមន្ត្រីរៀងទៅ ។ ឯសហាយទាន បានផលតែយ៉ាងកណ្តាល បើនឹងបានជាស្តេច ១ ទោះមិនចំណុះគេ តែនឹងរកគេចំណុះខ្លួនវិញក្មានឡើយ បើសេនីយមន្ត្រីក៏មានក្តីមានតែយ៉ាងកណ្តាល ។ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប នេះផលទាសយទាន បើបុគ្គលឯណាធ្វើហើយ នឹងបានទៅកើតជាទេវតាទៅចាតុម្មហារាជិកាសួគ៌ លុះអស់អាយុទៅក៏មកកើតនៅនាមនុស្សលោកនេះ បានជាស្តេចប្រទេសរាជចំណុះស្តេចដទៃ ពីព្រោះតែដោយនូវអំណាចធ្វើទានយ៉ាងថោក បានតែទាសទាន , អ្នកនោះកើតក្នុងមនុស្សលោកយើងនេះ ទោះបីជាសេដ្ឋីកុដុម្ពិក ឬជាស្តេចក៏បានយ៉ាងកណ្តាល បើកើតទៅជាក្សត្រគ្រាន់តែចិញ្ចឹម

ជីវិតគ្រប់គ្រាន់ ។ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបជាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៨– សាវត្ថុ អាវុសោ អានន្ទ ម្នាលអាវុសោអានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះ ពីរោះពេកហើយអានន្ទអើយ យើងបានចោទឆ្លើយអំពីបុគ្គលទាំងឡាយធ្វើទានមានសភាពដូចជាសំដែងមកនេះអានន្ទអើយ កស្សបបងនៅសង្ស័យនឹងបុគ្គលទាំងឡាយ កើតមកមានរូបល្អអាក្រក់ផ្សេងៗ អំពីគ្នានោះ តើមានប្រការដូចម្តេចហៈអានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទសំដែងមក កស្សបបងនឹងចាំស្តាប់មើលហៈអានន្ទអ្នក?

ទិ. ១៨– ថេរោ តំ សុត្វា អានន្ទត្ថេរោ កាលណាបើបាន ស្តាប់ថេរវាចា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ, អ្នកផ្ចង់អំពីបុគ្គលមានរូបល្អអាក្រក់ ដូច្នោះហើយអ្នកមានថេរវាចាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រីបុគ្គលឯណាមួយមានរូបអាក្រក់ មិនជាទីស្រឡាញ់នៃអ្នកផងទាំងឡាយ កាលពីជាតិមុនឡើយ មិនបានឧស្សាហ៍ព្យាយាមរក្សាសីល ហើយស្រដីជេរប្រទេចបញ្ឆោះនាំឲ្យគេចង់ ឃើញអ្នករក្សាសីល រក្សាតែងតែទៅចុះ ហេតុដូចនេះអ្នកនោះកើតមកក្នុងជាតិឯណាក្តី ក៏មានរូបអាក្រក់វិស័យជាប្រេតតិរច្ឆានគ្មានគេស្នេហាចូលចិត្ត ពីព្រោះតែស្រដីពាក្យទុសុះវាទៅកាន់អ្នកដ៏មានសីល ។

មួយវិញទៀត អ្នកខ្លះកើតមកមានរូបល្អ ជាទីស្រឡាញ់នៃទេវតា មនុស្សម្នាទាំងពួង នោះកាលជាតិមុនឡើយ ជាអ្នករក្សាសីល ព្យាយាមមិនឲ្យសៅហ្មង ហេតុដូច្នោះ អ្នកនោះកើតមកមានរូបល្អគ្រប់បញ្ចិន្ទ្រិយ គ្មានអាក្រក់ត្រង់ណាឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ១៩- ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះកស្សបត្ថេរ អ្នកទ្រង់សវនានឹងអានន្ទអ្នកសំដែងដូច្នោះហើយ អ្នកសព្វព្រះទ័យហើយមានថេរវាចាថា សាធុ អានន្ទអើយ អ្នកឆ្លើយមកនេះ យើងចូលចិត្តហើយ អ្នកឆ្លើយមកនេះ យើងចូលចិត្តហើយ អើអានន្ទអើយអានន្ទយើងសួរអ្នកទៅទៀតថា ដូចជាអ្នកខ្លះកើតមកមានរូបនោះអាក្រក់ តែមានទ្រព្យសម្បត្តិត្រកូលផៅពង្សខ្ពង់ខ្ពស់ ឧត្តុង្គឧត្តម មានអំណាចលើអ្នកមានរូបល្អវិញនោះ តើមានប្រការដូចម្ដេចបោះ អានន្ទអ្នក?

វិ- ១៩- តំ សុត្វា អានន្ទត្ថេរោ បពិត្រអើយ ព្រះ នោះព្រះអានន្ទត្ថេរនិមិត្តតែបានស្ដាប់ថេរវាចាព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ដណ្ដឹងសួរដូច្នោះ ហើយអ្នកឆ្លើយថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ រីអ្នកដ៏មានរូបអាក្រក់បែកកំជាក់ ត្រដោលត្រដាលក្បាលទំពែក គង់តែជាយ ព្រោះនោះកាលពីជាតិមុន ជាអ្នកឧស្សាហ៍ប្រណិបពាន់ពាក្យមិនឲ្យដាច់ តែងនិកចំនុកបំប៉ុងក្នុងព្រះពុទ្ធ

សាសនា ម្ខាងគ្រងម្ចាសនាក្រឡាសំណាញ់គ្រប់ប្រការ ហេតុដូច្នេះអ្នកនោះ កើតមកមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ឧត្តុង្គឧត្តម សមនឹងអាមាត្យមុខមន្ត្រីប្រកបទៅដោយ នូវទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ព្រោះដោយខ្លួនអំណាចបានជាយទ្រព្យទៅធ្វើទានមិនកំណាញ់ឡើយ បពិត្រអើយអ្នកដ៏មានរូបអាក្រក់ ព្រោះមិនព្យាយាមរក្សាសីលឡើយ បើទទួលសីលហើយឲ្យដាច់សីលមួយរំពេចវិញ ។

ឯអ្នកមានរូបល្អ ហើយខ្សត់ទ្រព្យសម្បត្តិ ចំណែកឯអ្នកដ៏ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើននោះវិញ អ្នកនោះកាលជាតិមុនឡើយ មានចិត្តព្យាយាមឧស្សាហ៍រក្សាសីលបរិសុទ្ធល្អ តែកំណាញ់ទ្រព្យរបស់មិនឧស្សាហ៍ធ្វើបុណ្យឲ្យទាន ដូច្នេះបានជាអ្នកនោះកើតមកមានរូបល្អ ជាទីស្រឡាញ់នៃជនទាំងពួង ហេតុដែលនាំឲ្យខ្សត់សម្បត្តិ ព្រោះមានចិត្តកំណាញ់មកពីដើម បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប្ញ. ២០- សាធុ សាធុ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយដោះសារនូវបុគ្គល ២ ប្រការ កស្សបបងចូលចិត្តហើយ អើអានន្ទអើយ អ្នកសំដែងមកនេះ ពេញជាត្រូវហើយពីរោះផង ឥឡូវកស្សបបងនឹងសួរអ្នកតទៅទៀត ដូចជាអ្នកខ្លះកើតមកមានប្រាជ្ញាស្មារតី ដោះសារអាថ៌ប្រស្នាផងទាំងពួងគ្មានទើសទាល់សល់អំពាក់ អ្នកខ្លះកើតមកជាអ្នកខ្លៅអាប់ឥតប្រាជ្ញា អ្នកទាំងពីរប្រការបានជាមានភេទផ្សេង ៗ ពីគ្នានោះតើមានប្រការដូចម្ដេច ចូរអានន្ទឆ្លើយមកបងមើលផងអ្នក ?

ទិ. ២០- តាំ សុត្វា ថេរោ ព្រះអានន្ទត្ថេរ កាលណាបើបានស្ដាប់ព្រះមហាកស្សបត្ថេរទោទសួរដូច្នោះហើយ ក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រីអ្នកខ្លះកើតមកមានប្រាជ្ញានោះកាលពីជាតិមុន ៗ អ្នកបានឲ្យធម្មទាន ជាវគម្ពីរដាក់វត្តអារាម ហើយឧស្សាហ៍ចំរើនភាវនាត្រិះរិះពិចារណាសព្វហេតុការគ្រប់យ៉ាង ទើបកើតមកជាតិនេះបានជាអ្នកមានប្រាជ្ញាស្មារតីច្រើន, ឯអ្នកគ្មានប្រាជ្ញានោះវិញ កាលពីជាតិមុនឡើយ មិនបានបូជាព្រះធម៌ធ្វើធម្មទានដូចគេឡើយ ម្លោះហើយក្នុងជាតិនេះ ក៏គ្មានប្រាជ្ញាដូចគេឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២១- សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះ ក្បោះក្បាយជ្រាយទូលាយងាយយល់ចិត្តហើយ អើអានន្ទអើយយើងចង់សួរអ្នកតទៅវិញទៀត ដូចជាបុគ្គលខ្លះកើតមកក្នុងលោកនេះ មាន រោគាព្យាធិជរាដំបៅពកក្អកហិតរលងរឹងរៃនោះ តើបានធ្វើអំពើកម្មនោះដូចម្ដេចហះអានន្ទ ?

ទី. ២១- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រីអ្នកមានជម្ងឺឈឺជាប់ប្រចាំក្នុងរាងកាយដូច្នេះ មកពីកាលជាតិមុនមិនបានឲ្យទានជាថ្នាំរក្សារោគដល់អ្នកឈឺ ឬអ្នកកិសត់ទុគ្គតដល់ម្ដងសោះឡើយបាន ជាជាតិនេះមានជម្ងឺប្រចាំកាយដូច្នេះ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ២២- សាវកុ អានន្ទអើយ ចំលើយអ្នកឆ្លើយមកនេះត្រូវ ពិតហើយតែកស្សបយើងនឹងយល់ដល្លឹងសួរអ្នកតទៅទៀតថា ដូចជាអ្នកខ្លះ កើតមកក្នុងនាលោកិយនេះ មានកាយសមតាត់កំពោចទំលាយលោង ក្លូវក្លែង ក្លង់ រឺអ្នកទាំងអម្បាលនោះ តើធ្វើអំពើតុកម្មដូចម្តេចហ:អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២២- តំ សុត្វា អានន្ទត្ថេរោ កាលណា បើបាន ស្តាប់ថេរវាចាព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ដូច្នោះហើយ ក៏មានវាចាឆ្លើយវិញភ្លាម ថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ រឺអ្នកកំបាក់ ក្លូវក្លែង កាលពីជាតិមុនជាអ្នកកំប្លែងត្រាប់គេសើចលេង កម្មនោះឯងតែងមក បង្កើតដល់បុគ្គលទាំងអម្បាលនោះ កំណត់ ៥០០ ជាតិ ដូចនាងខុជ្ជុត្តរាធ្វើ ត្រាប់តាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ កាលនោះនាងក៏កើតជាស្ត្រីកម ៥០០ ជាតិ បពិត្រ ព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ២៣- កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ថេរវាចា មហាអានន្ទអ្នកសំដែងមកដូច្នោះហើយក៏ឆ្លើយ ថា អាវុសោ អានន្ទអើយ យើងដណ្តឹងតទៅទៀត ដូចជាអ្នក ក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនា មានផ្កា បារាំង ក្លិង ជាដើម អស់អ្នកទាំង អម្បាលនោះម្តេចក៏បានទ្រព្យច្រើន ហើយនគរគេក៏ជំនួលោយ អស់នគរពុទ្ធ

សាសន៍បានជាសម្បត្តិតិច ហើយនគរតូចផង តើមានហេតុធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ៈ អ្នកទាំងអម្បាលនោះតើធ្វើទានដោយសន្និះសង្ស័យទីទៃ ៗ ឬដូចម្តេចហ្ន៎ៈអានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទអ្នកចាត់ចែងសំដែងឲ្យការក្នុងអង្គុកជាប្រែស្រាយបរិយាយព្រាប់មក នឹងបានស្តាប់មើល ហ្ន៎ៈអានន្ទអ្នក?

វិ. ២៣- តំ សុត្វា អានន្ទោ ព្រះមហាអានន្ទ កាលណាបើបានស្តាប់ថេរវាចា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកដណ្តឹងសួរដូច្នោះហើយ អ្នកក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ អ្នកទាំងអម្បាលនោះ នឹងធ្វើទានឲ្យបានកើតទ្រព្យសម្បត្តិយសសក្តិ ជាស្តេចអាមាត្យមុខមន្ត្រីអ្វី ៗ ក៏មិនបានឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ អ្នកទាំងអំបាលនោះ កាលជាតិមុនកើតក្នុងពុទ្ធសាសន៍ ជាអ្នករក្សាសីលធ្វើបុណ្យឲ្យទាន តែមានចិត្តនោះអាក្រក់នឹងសមណព្រាហ្មណ៍អ្នកមានសីលតែងទាស់ទែងគ្នា ហើយជេរត្មះតិះដៀលហេតុដូច្នោះ អ្នកនោះលុះរំលាយជាតិកំណើតអំពីក្នុងពុទ្ធសាសនាកាលណា ក៏ទៅកើតជាយក្ស អសុរ ចាម ជ្វា បារាំង ក្នុងបពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៤- ភើអានន្ទអើយ កស្សបបងនឹងសួរទៅទៀតថាបើបុគ្គលឯណា ១ បានរក្សាសីលបាណាតែ ១ បានដាក់បាកដហើយ អ្នកនោះឯងនឹងបានទៅកើតនៅស្ថានឯណា ៗ ខ្លះ ហ្ន៎ៈអានន្ទអ្នក ចូរចាត់ចែងសំដែង

នោះហារក្នុងអ្នកជាប្រស្រោយអធិប្បាយប្រាប់មកយើង នឹងស្តាប់រាល់ៗ គ្នា ឈើលហ:អានន្ទ ?

ទិ. ២៤- ភន្តេ បពិត្រព្រះកស្សបដ៏ចំរើនអើយ សូមលោកម្ចាស់ផ្ទៀងព្រះកាម្ទាទាំងសងខាង ចាំត្រង់ត្រាប់ស្តាប់ខ្ញុំអានន្ទ នឹងសំដែងថ្វាយថា បើបុគ្គលឯណានីមួយជាអ្នករក្សាសីលបាណាតែ១នោះគាន់ខ្ជាប់ប្រាកដហើយ វីអ្នកនោះឯង ក៏បានទៅកើតជាស្តេចធំឧត្តមប្រសើរឮល័យឫទ្ធិទ្វីប មានប្រាសាទកែវទាំង៧ មានសម្បុរល្អដូចកែវមុក្តាមានមុខនោះល្អដូចរស្មីព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ក៏មានកំពស់នោះ ៥ ក្បាម ក៏មានអាយុ ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ បើនឹងចង់ដើរជីវិតអាហារអ្វីហើយ ក៏ឡើងទៅលើអាកាសវេហាសឯង បើនឹងអស់ជីវិតទៅហើយ ពុំបានធ្លាក់នរកឡើយ ហើយបានមកកើតឮល័យឆ្ពុទ្វីបនោះឯង បានជាមហាចក្រពត្រាធិរាជប្រកបទៅដោយសម្បត្តិរតនទាំង៧ប្រការនោះហោង បពិត្រព្រះអរយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៥— កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរកាលបានស្តាប់អានន្ទត្ថេរ សំដែងក្នុងសីលបាណា ក៏ជាប់ចិត្តពីរោះណាស់ហើយ តែកស្សបនៅតែសង្ស័យសួរទៅទៀតថា បើបុគ្គលឯណា ១ នឹងរក្សាសីលអទិន្នាទានតែ ១ នេះខ្ជាប់ប្រាកដហើយ អ្នកនោះឯងនឹងបាន

លួសម្បុរដូចផ្លែករគន់ មុខនោះល្អដូចព្រះចន្ទ ១ ចំហៀង មានកំពស់នោះ ៦ ព្យាម មានអាយុ ៦ ម៉ឺនឆ្នាំ ឃើនឹងចំអិនចំណី តែនឹងស្ត្រីព្រះអាទិត្យ ស្តេចនោះក្ស័យទៅពុំដែលទៅនរកឡើយ សឹងបានមកកើតក្នុងជម្ពូទ្វីបយើងនេះវិញ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនកោដិឃ្លាំង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ពុ. ២៧- អើអានន្ទអើយ អានន្ទ បើបុគ្គលឯណា ១ បានរក្សាសីលមុសាតែ ១ ខ្ទាប់ប្រាកដហើយ អ្នកនោះឯងនឹងបាន ទៅកើតឋានណាហះអ្នក ?

វិ. ២៧- កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ថាបើបុគ្គលឯណាបានរក្សាសីលមុសាតែ ១ ខ្ទាប់ប្រាកដហើយ អ្នកនោះឯងនឹងបានមកកើតជាស្តេចធំឧត្តមប្រសើរផ្ទង់កំពែងក្រាំង ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ពុ. ២៨- អើអានន្ទអើយ ចុះបើបុគ្គលឯណា ១ បានរក្សាសីលសុរាតែ ១ ខ្ទាប់ អ្នកនោះឯងនឹងបានទៅកើតស្ថានឯណាខ្លះ ហះអានន្ទអ្នក ?

វិ. ២៨- កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ថាបើបុគ្គលឯណា ១ បានរក្សាសីលសុរាតែ ១ ខ្ទាប់ហើយ អ្នកនោះនឹងបានកើត

ជាស្តេចធំឧត្តមប្រសើរក្នុងចតុមហារាជិកា មានអាយុ ៥០០ ឆ្នាំ នឹងគណនា ក្នុងថ្ងៃមនុស្សលោកយើងត្រូវជា ៩ លានឆ្នាំហោង ទើបបានជា១ថ្ងៃចតុម្មហារាជិកានោះឯង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

សុត្តន្តបិដកវសានេ បពិត្រអើយ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកបុច្ឆាព្រះសូត្របិដកស្រេចកាលណាហើយ ក៏និមន្តព្រះមហានាគត្ថេរស្វាធ្យាយ វាយន្តរបទខ្មែរប្រែស្រាយលលាក់លវែក ចែកសំដែងឲ្យព្រមៗ គ្នាស្រប់ៗ ព្រះអង្គទៅហោង ។

ចប់ព្រះសុត្តន្តបិដក

បឋមសង្គាយនាពុំត ៣

ព្រះមហាកស្សបចោទសួរព្រះអភិធម្ម
នឹងព្រះមហាអានន្ទ

ព្រះមហាអានន្ទ ឆ្លើយព្រះអភិធម្ម
នឹងព្រះមហាកស្សបត្ថេរ

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរផ្ដើមចោទសួរ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

សុត្តន្តបិដកការិសានេ បរិត្រអើយ កាលបើថាព្រះសូត្របិដកស្រេចកាលណាហើយ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរក៏ចាប់ដណ្ដឹងសួរគម្ពីរព្រះអភិធម្មបិដក នឹងព្រះមហាអានន្ទត្ថេរតទៅទៀតថា

បុ. ១_ អភិធម្មំ កតិកប្បមាណំ អាវុសោ អានន្ទ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ តើសម្ដេចទ្រង់ញាណទ្រង់សំដែងព្រះអភិធម្មបិដកនោះ មានប៉ុន្មានគម្ពីរហ្ន៎ះអានន្ទអើយ ?

ព្រះអានន្ទឆ្លើយ

ថិ. ១- នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ អានន្ទោ តំ សុត្វា ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ កាលណាឃើញបានស្ដាប់ថេរវាចា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកដណ្ដឹងសួរគម្ពីរព្រះអភិធម្មដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ អានន្ទ អ្នកក៏សំដែងតាមដោយព្រះពុទ្ធឱស្ឋព្រោសទេសនាថា អយំ អភិធម្មោ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ អរហត្តបត្តកាលេ ។ ភន្តេកស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ នាអាចិព្រះអភិធម្មនេះ គឺព្រះអង្គសញ្ជឹងពិចារណ៍កាល ព្រះអង្គបានសម្រេចការត្រាស់ដឹងហើយ ក៏ព្រះអង្គទេសនាថា មាន លគម្ពីរណា អម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២- កតមំ បករណំ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ គឺគម្ពីរទាំង ៧ នោះ តើមានឈ្មោះអ្វីខ្លះ ៗ ទៅហ្នះអ្នក ?

ថិ. ២- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ថាបើព្រះអង្គកុំទាន់ត្រាប់ដូច្នេះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងសម្ដែងថ្វាយតាមដោយព្រះពុទ្ធដីកាព្រះពិជិតមារជាអម្ចាស់ ស្ដេចទ្រង់ត្រាស់ទេសនា

ថា កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា អព្យាកតា ធម្មា នេះឯងជាប្រធាន . ជាដើមបទ ហើយបើចែកជាគម្ពីរមាន ៧ គម្ពីរដូច្នេះថា បឋមា ធម្មសង្គណិ ទុតិយោ វិភង្គោ តតិយោ ធាតុកថា ចតុត្ថោ បុគ្គលបញ្ញត្តិ បញ្ចមោ កថាវត្ថុ ឆដ្ឋមោ យមកំ សត្តមោ មហាបដ្ឋានំ មាតិកា ។ ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ រីព្រះអភិធម្មទាំង ៧ គម្ពីរនេះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះឯង ស្មមុទ្ទផុសផាស ។

បុ. ៥- មហាកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានស្ដាប់វិសជ្ជនាថា ព្រះមហាអានន្ទអ្នកសំដែងមកដូច្នោះហើយ អ្នកក៏សណ្ដាំងសួរតទៅទៀតថា អានន្ទអើយ ឯការតបគុណអ្នកដ៏មានគុណនោះ តើដូចម្ដេច ? ការដឹងគុណអ្នកដ៏មានគុណនោះ តើដូចម្ដេច ? ការសងគុណអ្នកដ៏មានគុណនោះ តើដូចម្ដេច ? ចូរអានន្ទអ្នកចាត់ចែងសំដែងអធិប្បាយប្រែស្រាយបរិយាយប្រាប់បពិត្រផងទាំងឡាយ នឹងបានស្ដាប់ទាល់គ្នា មើលថាអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៥- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះកស្សបអម្ចាស់អើយ ឯការតបគុណអ្នកដ៏មានគុណនោះ មានតែការឲ្យទឹកបញ្ចុកជាយយោងវាជ័

ច្របាច់នោមនោះឯង មួយទៀត បើបានចំណីឯណាគាប់ប្រសើរឆ្ងាញ់ ៗ ហើយយកទៅជូនលោកដ៏មានគុណពីសា ហៅថាតបគុណ ។ ជំពូក ១ ឯការដឹងគុណអ្នកដ៏មានគុណនោះ មានតែតួអក្ខរាក្សរ ន មោ ក ១ នេះឯង ។ ជំពូកមួយវិញទៀត អ្នកសងគុណ អ្នកដ៏មានគុណ គឺពាល់តែយកព្រះអភិធម្ម ៧ គម្ពីរនេះ សងគុណទើបបាន បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៦– អើអានន្ទអើយ អ្នកសំដែងមកនេះ កស្សប បងស្តាប់បាន ចូលចិត្តហើយ ពីរោះហើយ អានន្ទអើយ កស្សប បងនៅសង្ស័យថា គុណព្រះមាតា ១២ តើជាគុនដាល់តប់ចំបាច់ គុនដំបង ដាវវែង ដាវខ្លី ឬ គុណលេខ ឬ គុណអ្វីហ្នះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៦– កស្សប បពិត្រព្រះអរិយ កស្សប អម្ចាស់អើយ រីឯគុណ ១២ នោះ មិនគឺ គុនចំបាច់ ដាវវែងខ្លីក៏ទេដែរ ឯគុណមាតា ១២ នោះគឺ តួអក្ខរាអក្សរ ន ប ផ ព ភ ម យ រ ឈ វ ស ហ នេះ ជាគុណមាតាណា អម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៧– អើអានន្ទអើយ កស្សប បងនឹងសួរតទៅទៀត ឲ្យតបល្បឿនទូរទៀតថា អានន្ទមានប្រាជ្ញា ប្រតិពលយល់ឆ្ងាយ ធមឹជងទាំងឡាយ មិនជេះដើសខាលព្រាជ្ញាអានន្ទអើយ អើអានន្ទអើយ

កុំអ្នកគួចចិត្តនឹងកស្សបឯងឡើយ អានន្ទអើយ កាលនាងសិរិមហាមាយា ប្រាថ្នាឲ្យបានជាព្រះកន្លោង ឲ្យបានជាព្រះមាតាពោធិសត្វនោះ ច្រើនជាតិ ច្រើនកំណើត យើងក៏ដឹងហើយ អើអានន្ទអើយ អានន្ទកាលពោធិសត្វ មកចាប់បដិសន្ធិនោះ តើគួរអក្ខរាណានាំមកបង្កើតហ: អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៧– កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ កាល នាងប្រាថ្នាសូមបុត្រនោះ នាងបន់សច្ចាថាឲ្យបានប្រកបនូវបុត្រនោះ ជាអ្នក មានបុណ្យបារមីស្បើពូទ្វទ័រទៅដល់នគរបរទេស ហើយឲ្យមានចិត្តនោះល្អចំពោះ ស្មូមយាចកផងទាំងឡាយ ប្រកបដោយទសពិតរាជធម៌ ទាំង ១០ ប្រការ ព្រះ ឥន្ទបានទៅនិមន្តព្រះពោធិសត្វមកចាប់បដិសន្ធិ គឺគួ ម នេះឯងណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ ជ្រាប ។

បុ. ៨– អើ អានន្ទអើយ ចុះកាលកើតមកបានជាអង្គហើយ នោះ តើគួរអក្ខរានាំបង្កើតបានជាអង្គនោះ ហ: អានន្ទអ្នក លុះគ្រប់ ១០ ខែហើយ នោះ តើគួរអក្ខរាណានាំចេញមក ហ: អានន្ទអ្នក ក៏ចូលអានន្ទអ្នកជាត់ថែងសិ ថែងរៅបារក្នុងអត្តតាជាប្រែស្រាយប្រាប់មកកស្សបឯងនឹងស្តាប់ផងហ: អានន្ទអ្នក?

ទិ. ៨_ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ ឯការបង្កើត បានជាអង្គនេះ គឺគួ អ នេះឯង បង្កើតជាអង្គគ្រប់បញ្ចិន្ទ្រិយទាំង ៥ បពិត្រព្រះ

អរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

 បុ. ៩- សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ ចុះសម្តេចព្រះបរម លោកនាថសាស្តាចារ្យទ្រង់សំដែងព្រះធម៌វិសេសទេសនា ព្រះសត្តប្បករណាភិធម្មនោះ តើទ្រង់សំដែងគម្ពីរអ្វីជាមុន ហៈ អានន្ទអ្នក ?

ឆ. ៩- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះបរមសាស្តាចារ្យ ទ្រង់សំដែងគម្ពីរព្រះធម្មសង្គណីមុនណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១០- ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ទ្រង់សណ្តាប់ស្រេចហើយ ក៏ឆ្លើយថា អើអានន្ទអើយ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងព្រះធម្មសង្គណីនោះ តើមានព្រះធម្មក្ខន្ធនោះប៉ុន្មាន ? មានលក្ខណានោះប៉ុន្មាន? ចែកចេញជាបទ ជាតិកនោះ តើមានប៉ុន្មានហៈអានន្ទអ្នក ចូរអ្នកអធិប្បាយស្រាយប្រាប់មកកស្សបនឹងស្តាប់មើលហៈអានន្ទអ្នក ?

ឆ. ១០- អានន្ទោ បពិត្រអើយ ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ថេរវាចា ព្រះមហាកស្សបសួរដូច្នោះហើយ អ្នកក៏អធិប្បាយតាមព្រះពុទ្ធដីកាថា ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបជាអម្ចាស់អើយ សូមផ្ចង់សោតទាំងសងត្រចៀកស្តាប់ខ្ញុំ អានន្ទនឹងសំដែងតាមព្រះពុទ្ធអង្គ កាលទ្រង់សំដែង

ព្រោះសម្ដេចព្រះមានព្រះភាគនោះ ទ្រង់ចែកព្រះគម្ពីរធម្មសង្គណីជា ១៣០០ ព្រះធម្មក្ខន្ធ ចែកចេញជាកណ្ឌមាន ៤ កណ្ឌ ចែកជាបទមាន២ ហើយចែកជាតិក មាន២ ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១១- សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពេញជាពីរោះពេកហើយ អើអានន្ទអើយ កស្សបបងនៅសង្ស័យ ឡើតអ្នកនាំសេចក្ដីនេះចែកជាពួកជាកង អស់បពិត្រជីវទាំងឡាយ នៅមិនទាន់ចូលចិត្តពស់គ្នានៅឡើយ, ចុះព្រះធម្មក្ខន្ធនោះតើដូចម្ដេច មានតួអក្សរនោះប៉ុន្មាន ហៅថា ១ ធម្មក្ខន្ធ ហើយប៉ុន្មានធម្មក្ខន្ធហៅថាបទ ១ តើមានប៉ុន្មានបទ ហៅថា តិក, តើមានប៉ុន្មានតិកទើបហៅថាកណ្ឌ ចូរអានន្ទអ្នកសំដែងចែកញែកជាពួក ជាកងឲ្យច្បាស់ឃើញប្រាកដ នឹងបានជាទីសណ្ដាប់ នៃអស់បពិត្រជីវទាំងឡាយបានស្ដាប់ពស់គ្នា មើលហះអានន្ទអ្នក?

ឝិ. ១១- អានន្ទត្ថេរោ បពិត្រអើយ វព្រះអានន្ទត្ថេរ កាលណាបើបានស្ដាប់ដោយវាចាព្រះមហាកស្សបដូច្នោះហើយ ក៏ពិត្រដោយវាចាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់ សូមសំរាប់ខ្ញុំអានន្ទ នឹងសំដែងតាមព្រះពុទ្ធឱស្ឋទ្រង់ប្រោសប្រទានធម្មវិសេសទេសនា ដល់ព្រះពុទ្ធមាតា ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា កុសលាធម្មា អកុសលា ធម្មា អព្យាកតា

ធម្មា ដូច្នេះជាដើមបទជាប្រធានសម្ដេចព្រះដ៏ទ្រង់ញាណ ទ្រង់ចែកជាធម្មត្តិកនូវ កុសលា នេះជាធម្មត្តិក ១ ធម្មា នេះជាធម្មត្តិក ១ បើព្រះធម្មត្តិក ហៅថា បទនេះឯង រីបទនោះដូចជា កុសលា ធម្មា ដូច្នោះឈ្មោះថា មាតិកាឯបទភោជនីយនោះដូចជាបទចុងជាអព្យាកតាធម៌នេះ ហៅថាបទភោជនីយ ឯបទកណ្ដាលមិនបានសំដែងទៀយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ ហើយឯបទនោះរាប់ ៣ បទដូចជា អកុសលា ធម្មា អព្យាកតាធម្មា ដូច្នេះបានឈ្មោះថាជា តិក ១ រាប់ជាបទៅដល់ សនិទស្សនសប្បដិឃា ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិឃា ធម្មា ត្រូវជា ២២ បានជាមានព្រះបាលីថា ពាវីសតិ តិកមាតិកា ធម្មសង្គណិ ជាមាន តិក ២២ ក្នុងព្រះអភិធម្មសង្គណី ឯកណ្ឌនោះព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងញែកជាពួកជាកង គឺចិត្តវិភត្តិកណ្ឌបទដើមនោះ ទ្រង់សំដែងញែកតែចិត្ត និងចេតសិក ឯរូបវិភត្តិកណ្ឌ ទ្រង់សំដែងអំពីរូបកាយនៃសត្វទាំងពួងណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ១២ - សាធុ សាធុ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនោះ ពេញជាពីរោះក្បោះក្បាយអស់ញាតិញោមផងទាំងឡាយ ក៏ចូលចិត្តហើយ អើអានន្ទអើយ តែកស្សបបងនៅសង្ស័យអំពី ចិត្ត និង ចេតសិក ដូចម្ដេចហៅថា ចិត្ត និង ចេតសិក អានន្ទអើយចូលអ្នកចាត់ចែងសំដែង ឲកជាទីសណ្ដាប់ប្រាប់អស់បពិត្រផងទាំងពួងស្ដាប់រាល់គ្នាមើល ចាះអានន្ទអក ?

ទិ. ១២- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ វចិត្តនិងចេតសិកនោះ មានលក្ខណៈសភាព និងអំពើងារខុសគ្នាដូចជានាយនិងកូនក្មួយ ឬម្ចាស់កូនក្មួយ មិនដែលគិតការអ្វីឲ្យស្រេចគិតហើយមានតែជម្រាបប្រាប់នាយ បើនាយព្រមសម្រេចការជាកុសល នូវអកុសល ផងទាំងពួង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ឯចិត្តនិងចេតសិក បើគិតព្រមគ្នា ក៏បានសេចក្តីសោមនស្សត្រេកអរតែបើមិនព្រមគ្នា កាលណា ក៏បង្កើតនូវសេចក្តីទុក្ខទោមនស្ស កាលគ្រានោះបពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយសូមមានព្រះផាស ។

បុ. ១៣- អានុសោ អានន្ទ ម្នាលអានន្ទអើយ អ្នកមានប្រាជ្ញាប្រពៃ កាត់សេចក្តី គ្មានទើសទាល់សល់ជំពាក់ត្រង់ណាឡើយ អើអានន្ទអើយ យើងនឹងចង់ដណ្តឹងអ្នក តទៅទៀតខាងសោមនស្ស ,ទោមនស្ស, ឧបេក្ខាទាំងបីនេះ តើដូចម្តេចហៅថាសោមនស្ស ទោមនស្ស ហៅថាឧបេក្ខា អានន្ទអើយ ចូរអានន្ទអ្នកនឹងជាប្រាយ ប្រែស្រាយបទទាំងបីនេះមក កស្សបបងនឹងស្តាប់មើលបាះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៣- អានន្ទត្ថេរោ វិសជ្ជេត្វា ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ អ្នកពិតជេរាំចាចា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយឯទីកើតនៃសោមនស្សមាន ៦ ប្រការគឺចក្ខុទ្វារ ១ សោតទ្វារ ១ ឃានទ្វារ ១ ជិវ្ហាទ្វារ ១

កាយទ្វារ១ មនោទ្វារ ១ ឯចក្ខុទ្វារ គឺភ្នែកនិមិត្ត តែឃើញនូវរូបស្រីជាដើមជាប្រធានហើយ ចិត្តត្រេកអរ បង្កើតនូវសោមនស្សប្រការ ១ ឯសោតទ្វារ គឺត្រចៀកតែងស្តាប់នូវសម្លេងច្រៀងផ្លូវដន្ត្រីជាដើមជាប្រធាន ហើយមានចិត្តត្រេកអរ ក៏បង្កើតសោមនស្សកាលគ្រានោះ ឯឃានទ្វារគឺច្រមុះ តែងនឹងដឹងក្លិន មានគ្រឿងក្រអូបជាដើមជាប្រធានហើយ បង្កើតសោមនស្ស ត្រេកអរកាលគ្រានោះឯង ឯជិវ្ហាទ្វារ គឺអណ្តាត បើបានចំណីឆ្ងាញ់ពិសាបរិភោគហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរបង្កើតជាសោមនស្សកាលគ្រានោះឯង ឯកាយទ្វារគឺខ្លួន បពិត្រទាំងពួងរាល់គ្នាដែលបានសំពត់ចូលអាវប្រៃយ៉ាងឯកប្ញកអស្ចារ្យ តែរាល់គ្នាហើយ បង្កើតនូវសោមនស្សត្រេកអរ ឯមនោទ្វារ គឺចិត្តនិងចេតសិក គិតព្រមគ្នាស្រួលសប្បាយក្នុងកាយសន្តាន មានសោមនស្ស កាលគ្រានោះឯង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ ឯសោមនស្សដែលឃើញគាប់ចិត្ត ត្រូវចិត្តដូចសំដែងមកនេះ ក៏ត្រេកអរបាននូវសេចក្តីសោមនស្ស ឯទោមនស្ស ដែលឃើញវត្ថុមិនគាប់ចិត្តមិនត្រូវនឹងចិត្តកាលណា ក៏អាក់អន់ចិត្តទោមនស្ស កាលគ្រានោះឯង ឯឧបេក្ខាមិនដូច្នោះទេ តែយាងកណ្តាល បើឃើញល្អឆ្ងាញ់ពិសា ក៏មិនត្រេកអរ បើផ្លូវអាក្រក់ក៏មិនអាក់អន់ ដូច្នោះហៅថា ឧបេក្ខា ឯចិត្តឧបេក្ខានោះប្រសើរជាជំបងអស់ចិត្តសោមនស្សទាំងពួង ណាអម្ចាស់សូមទានស្រាវ ។

ឫ. ១៤- កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកបានស្តាប់អានន្ទអធិប្បាយ ដូច្នេះហើយ ក៏មានថេរវាចាដណ្តឹងទៅវិញទៀតថា អានន្ទអើយ ឯទីកើតកុសលនោះ តើអាស្រ័យដោយនូវហេតុអ្វីខ្លះ ហះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៤- អានន្ទត្ថេរោ ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ ក៏ពិត្រថេរវាចាថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះមហាកស្សបអើយ រីឯទីកើតនៃកុសលនោះអាស្រ័យនឹងញាណ ២ ប្រការគឺ ញាណវិប្បយុត្ត ១ ញាណសម្បយុត្ត ១ ។ ឯញាណវិប្បយុត្តនោះ ដូចជាបុគ្គលផងទាំងពួង បើគិតធ្វើបុណ្យឲ្យទានមានចិត្តនោះរីករួស ចាំតែប្រាប់ដំរាសអាត្មា ទើបទៅធ្វើបុណ្យឲ្យទានមានចិត្តនោះរីករាយសប្បាយ ដូច្នេះឈ្មោះថា ញាណវិប្បយុត្ត ។ ឯញាណសម្បយុត្ត មានចិត្ត សទ្ធាគាក់តែងខ្លួនឯងធ្វើជាការកុសលហើយបបួលបញ្ចុះបញ្ចូលចិត្តគេរាល់គ្នាឲ្យកើតមត្តផល ដូច្នេះឈ្មោះថា ញាណសម្បយុត្ត ៗ នេះ មានផលច្រើនជាងញាណវិប្បយុត្ត បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំសូមទ្រង់ជ្រាប ។

ទិ. ១៥- ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកទ្រង់សណ្តាប់ ហើយក៏មានថេរវាចាថា សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ អ្នកអធិប្បាយមក

នេះពេញជាពីរោះហើយ អើអានន្ទអើយ យើងទាំងពួងរាល់គ្នាឃើញថាអស់សង្ស័យ ហើយ អានន្ទអើយ អណ្តាប់ពីនេះទៅទៀត តើសម្តេចព្រះជិនវង្ស ស្តេចទ្រង់សម្តែងគម្ពីរអ្វីទៅទៀតហ៎ះ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៥- អានន្ទោ តំ សុត្វា គ្រានោះព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ បានស្តាប់ផែវាចាព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ដណ្តឹងសួរដូច្នោះហើយ អ្នកក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ ថេរ: បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះជិនវង្សទ្រង់សំដែងគម្ពីរវិភង្គ តទៅទៀតណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៦ - សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ សម្តេចព្រះមុនីនាថសាស្តាចរិយវង្ស ស្តេចទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រវិភង្គនេះ តើចែកចេញជាព្រះធម្មក្ខន្ធ មានប៉ុន្មានវិភង្គ ហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៦- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងចែកជាធម្មក្ខន្ធមាន ៦៩០០ ធម្មក្ខន្ធចែកជាវិភង្គមាន ១៨ មានខន្ធវិភង្គជាដើម មានតិនិញាណវត្ថុវិភង្គជាបរិយោសានណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៧- សាធុ សាធុ អានន្ទអើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពេញជាពីរោះពេកហើយ អើអានន្ទអើយ ក្នុងវិភង្គទាំង ១៨ នោះយើងនឹង

អស់អើយ យើងនឹងដណ្តឹងសួរទៅទៀតថា ក្នុងវិភង្គមួយឈ្មោះខន្ធវិភង្គជា ដើមជាប្រធាន សម្តេចព្រះទ្រង់ញាណ ទ្រង់ចែកចេញជាខន្ធនោះមានប៉ុន្មានហះ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៧- អានន្ទោ តំ សុត្វា ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ អ្នកស្តាប់ថេរវាចា ព្រះមហាអរិយកស្សប ដណ្តឹងសួរដូច្នោះហើយអ្នកមានថេរវាចាថា ភន្តេ ថេរ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែង ចែកចេញជាខន្ធគឺ រូបក្ខន្ធប្រការ ១ វេទនាខន្ធប្រការ ១ សញ្ញាខន្ធប្រការ ១ សង្ខារក្ខន្ធប្រការ ១ វិញ្ញាណក្ខន្ធប្រការ ១ ផ្សំផងគ្នាត្រូវជារូបក្ខន្ធមាន ៥ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ១៨- ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អ្នកដណ្តឹងសួរទៅទៀតថា អាវុសោ អានន្ទអើយ បានជាសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងក្នុងរូបក្ខន្ធ ចុះរូបក្ខន្ធនេះតើដូចម្តេច បានជាហៅថារូបក្ខន្ធ ចូរអានន្ទអ្នកអធិប្បាយប្រែស្រាយជាសេចក្តីមក កស្សបបងនឹងបានស្តាប់ផង មើលហះ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៨- បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ បើដូច្នោះសូមចាំស្តាប់ខ្ញុំអានន្ទនឹងអធិប្បាយ តាមព្រះពុទ្ធដីការថាបានជាទ្រង់សំដែងជារូបក្ខន្ធនោះ ព្រោះក្នុងរូបកាយយើងនេះ មានវត្ថុប្រកបដោយពួកដោយក្រុមផ្សេងៗគ្នា គឺ

ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ នៅក្នុងខ្លួនយើងទាំងពួងរាល់គ្នា លោកម្ចាស់សូមទ្រង់ប្រាប ។

បុ. ១៩– កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ អង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ហើយមានថេរវាចាថា អានន្ទអើយ ដូចអ្នកសំដែងមកថា មានទឹក មានដី មានភ្លើង មានខ្យល់ ក្នុងរូបក្ខន្ធនៃសត្វផងទាំងពួងនោះ តើទឹកដីភ្លើងខ្យល់នោះ មានប៉ុន្មានហះ អានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទអ្នកសំដែងមក កស្សបង នឹងបានស្តាប់មើលហះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ១៩_ អានន្ទត្ថេរោ ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ មានថេរវាចាថា បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ បណ្តាសត្វផងទាំងឡាយទាំងពួង ដែលកើតមកក្នុងវដ្តសង្សារ មានធាតុទាំង ៤ ដ៏ជាទីតាំងរូបកាយមានអពោធាតុ ១២ រាប់តាំងពីបិត្តំ ដរាបដល់មុត្តំ ជាបរិយោសាន ឯធាតុដីទាំង ២១ រាប់ពីកេសា ដល់មត្ថក ជាបរិយោសាន ឯតេជោធាតុភ្លើង មានឈ្មោះសន្តប្បតិជាដើមជាប្រធាន ឯវាយោធាតុ គឺជាខ្យល់ ៦ ឯខ្យល់នោះឈ្មោះ ឧទ្ធង្គវាតប្រការ ១ អធោវាតប្រការ ១ កោដ្ឋាសវាតប្រការ ១ អង្គមង្គានុសារិយវាតប្រការ ១ អស្សាសបស្សាសវាតប្រការ ១ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ឯភូតធាតុទាំង ៤ គឺ ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ នេះ ហៅថាភូតរូប បានជាហៅដូច្នេះ ព្រោះរូបទាំង ៤ នេះ ជាធំជាទីតាំងរូប

កាយ នៃសត្វទាំងពួង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអង្គរស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២០- កស្សបត្ថេរោ ពំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរអ្នកទ្រង់សណ្ដាប់ហើយ ក៏មានថេរវាចាថា អានន្ទអើយ ចូរអានន្ទនាំសេចក្ដីតួធាតុទាំង ៤ មកជាទីសណ្ដាប់ ប្រាប់អស់បពិត្រសង្ឃទាំងពួងរាលគ្នាមើល ហៈអានន្ទអ្នក ?

វិ. ២០- អានន្ទត្ថេរោ បពិត្រអើយ ព្រះមហាអានន្ទអ្នកមានថេរវាចាថា បពិត្រលោកទាំងពួងអើយ ចូរផ្ដង់សោតប្រសាទចាំស្ដាប់ខ្ញុំអានន្ទនឹងសំដែងតាមព្រះដ្ឋកថាដីកា ឯធាតុដីទាំង ២១ នោះមាន កេសា សក់ជាដើម គឺសក់ក្បាលយើង មានប្រមាណ ៩ លានសរសៃ លោមា គឺរោមយើង មានប្រមាណ ៩ កោដិសរសៃ នខា គឺក្រចកយើងទាំង ២០ ទន្តា គឺធ្មេញ ៣២ តចោ គឺស្បែក, មំសំ គឺសាច់យើងប្រមាណបាន ៩០០ ដុំ នហារូ គឺសរសៃតូចធំទាំង ៩០០ អដ្ឋិ គឺឆ្អឹងរាប់បាន ១០០ កំណាត់ ឆ្អឹងធំ ៦៤ អដ្ឋិមិញ្ជំ គឺខួរក្នុងឆ្អឹង វក្កំ គឺទាច ហទយំ គឺសាច់ចិត្ត មានពណ៌ដូចផ្កាឈូកស្ថិតនៅលើថ្លើម យកនំ គឺថ្លើម ស្ថិតនៅលើដើមទ្រូងលើនោះ ក៏មានសភាពបីដូចផ្កាឈូករីក យើអ្នកល្ងង់ខ្លៅ គ្មានដែករីកឡើយ កិលោមកំ គឺស្រោមនុំថ្លើម រុំឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ បិហកំ

គឺក្រពះ បប្ផាសំ គឺសួត អន្តំ ពោះវៀនធំ អន្តគុណំ ពោះវៀនតូច ឧទរិយំ អាហារថ្មី- ករីសំ អាហារចាស់ មត្ថកេ លលាដ៍ក្បាល ផ្សំផងគ្នាត្រូវជា ២១ ឈ្មោះបឋវីធាតុ ឯអាបោធាតុបានដល់ធាតុ ទឹក គឺ បិត្តំ ប្រមាត់ , សេម្ហំ , ស្លេស្ម , បុព្វោ ខ្ទុះ , លោហិតំ ឈាម, សេទោ ញើស , មេទោ ខ្លាញ់ខាប់ , អស្សុ ទឹកភ្នែក , វសា ខ្លាញ់រាវ, ខេឡោ ទឹកមាត់ , សិង្ឃាណិកា ទឹកសំបោរ, លសិកា ទឹកខ្លាញ់ សន្លាក់ក្នុងឆ្អឹង , មុត្តំ ទឹកមូត្រ ផ្សំផងគ្នាទាំងអស់ត្រូវជា ១២ ប្រការនេះ ឈ្មោះថាអាបោធាតុ ឯតេជោធាតុ ៤ មានសន្តប្បត្តិ ភ្លើងដុះក្នុងកាយនិមិត្តតែដេះឡើងកាលណា ស្លូតស្លប់ស្ងៀមក្នុងកាយសន្តាន នៃអ្នកទាំងពួងរាល់គ្នាឯភ្លើងបរិទយ្ហគ្គិនោះ ដេះរោលរាលក្តៅក្រហាយទាំងអស់ ឯភ្លើងឈ្មោះជីរណគ្គិ ដេះឡើងកាលណា ជ្រីញជ្រីវចាស់ជរា ឯបរិណាមគ្គិនោះ ដេះឡើងកំសួលអាហារ ឲ្យរាយគ្រប់សព្វរោមសរសៃមានកម្លាំងសុខសប្បាយ ក្នុងកាយ សន្តានយើងរាល់គ្នា ឯវាយោធាតុ ៦ មានខ្យល់ ១ ឈ្មោះ ឧទ្ធង្គមាវាតនោះ បក់ពីចុងជើងដល់ក្បាល ឯអធោគមវាត ខ្យល់បក់ពីក្បាលដល់បាទជើង ឯខ្យល់ឈ្មោះកុច្ឆិសយវាត បក់តែក្នុងពោះវៀនតូច ពោះវៀនធំ អង្គមង្គានុសារីវាត ខ្យល់បក់ដល់ម្រាមដៃ ម្រាមជើង ឯខ្យល់អស្សាសបស្សាសវាត គឺខ្យល់ដង្ហើមចេញចូល សុខសប្បាយនៃបុគ្គលរាល់គ្នា បរិត្រពោះ

អរិយកស្សប ខ្ញុំអធិប្បាយនាំសេចក្តីមហាភូតរូបទាំង ៤ នេះបញ្ចប់តែប៉ុណ្ណោះឯង សូមទានជ្រាប ។

បុ. ២១– កស្សបត្ថេរោ បពិត្រអើយ ព្រះមហាកស្សប ត្ថេរ អ្នកបានស្តាប់ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ សំដែងដូច្នោះហើយ កស្សបទ្រង់សរសើរថា សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ អ្នកសំដែងមកនេះ ពេញពេហ៍ថាពីរោះ ត្រូវតាមព្រះពុទ្ធដីកា យើងរាល់គ្នា ក៏ចូលចិត្តហើយ រឹងចូលចិត្តទៀត អើអានន្ទអើយ កស្សបបងនឹងដណ្តឹងសួរអ្នកតទៅទៀតថា សម្តេចព្រះមុនីនាថស្តេចទ្រង់សំដែងតម្រិះអ្វីទៀតហ៎ះ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២១– ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គ ទ្រង់សំដែងនូវគន្ថីព្រះវិភង្គប៉ះស្រេច សម្តេចព្រះបរមលោកនាថសាស្តាចារ្យ ទ្រង់សំដែងព្រះធាតុកថា តទៅទៀតណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២២– សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ សម្តេចព្រះមហាករុណា ទ្រង់សំដែងព្រះធាតុកថានោះ តើទ្រង់ចែកជាព្រះសុត្តន្តមានប៉ុន្មាន? ចែកចេញជាបទមានប៉ុន្មាន? ចែកជាមាតិកា មានប៉ុន្មាន? ហ៎ះ អានន្ទអ្នក ចូលអានន្ទអ្នកសំដែងចែកចេញជាពួក ជាកងមក កស្សបបងនឹងបានស្តាប់មើលហ៎ះ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២២- អាវុសោ តំ សុត្វា ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ បានស្តាប់ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ដណ្តឹងសួរដូច្នោះហើយ ក៏មានថេរវាចា ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងចែកចេញ ជាព្រះធម្មគន្ថមាន ៧០០គម្ពីរ ចែកជាបទមាន ១៤បទ មានសង្គហោ ជាដើម មានសង្គហិតំ ជាបរិយោសាន ចែកជាមាតិកាមាន៥ គឺនិយមាតិកាប្រការ ១ អនន្តរមាតិកាប្រការ ១ និយមមាតិកាប្រការ ១ លក្ខណមាតិកាប្រការ ១ ពាហិរមាតិកាប្រការ ១ ធ្វើជាអង្គទាំងអស់ ត្រូវជាមាតិកាមាន ៥ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៣- សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពេញជាពីរោះពេកហើយ តើអានន្ទអើយមាតិកាទាំង ៥នោះ យើងទុកសិនចុះ យើងនឹងដណ្តឹងសួរអ្នកតែក្នុងសេចមាតិកា ដែលអ្នកសំដែងថា មានសង្គហោជាដើមជាប្រធាន មានសង្គហិតំ ជាបរិយោសាន សម្តេចព្រះទ្រង់ញាណទ្រង់សំដែងថាដូចម្តេចហ្ន៎ អានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទ អធិប្បាយប្រែស្រាយ ជាសេចក្តីមកកស្សបយើងនឹងបានស្តាប់ហើយហ្ន៎អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២៣- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប ព្រះបរមសាស្តាចារ្យទ្រង់សំដែងក្នុងបទ ១២ មានសង្គហោ និងអសង្គហោ ជាដើម ជាប្រធាន សម្តេចព្រះទ្រង់ញាណទ្រង់សំដែងថា បណ្តាធម៌ទាំងឡាយបទដែលរាប់បញ្ចូលគ្នា

ដូចជារូបក្ខន្ធ និងមហាភូតរូប និងមហាឧបាទានរូបទាំងអម្បាលនោះហៅថា សង្គហោ ឯអសង្គហោនោះ មិនបានបញ្ចូលគ្នាដូចជារូបក្ខន្ធ និងអាយតនៈនូវចតុរារិយសច្ច ដោយឡែក ដោយកងទីទៃពីគ្នាហេតុដូច្នេះ បានជាទ្រង់សំដែងហៅថាអសង្គហោ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៤- សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ អ្នកឆ្លើយមកនេះពេញជាហៅពីរោះពេកហើយ អើអានន្ទអើយ ឯបទទាំងពីរគឺ សង្គហោ និងអសង្គហោនេះ តើសង្គហោ ដែលអ្នកសំដែងថាបញ្ចូលគ្នានឹងរូបក្ខន្ធ និងមហាភូតរូប និងឧបាទានរូប ឯរូបក្ខន្ធ និងមហាភូតរូបនោះអ្នកសំដែងរួចហើយ អើអានន្ទអើយ ឧបាទានរូបនៅឡើយ ដូច្នេះចូរអ្នកចាត់ចែងសំដែងអធិប្បាយ ប្រែស្រាយមកជាទីសណ្ដាប់នៃអស់សប្បុរសទាំងពួងពាល់គ្នា នឹងបានស្ដាប់មើលបាៈ អានន្ទអ្នក ។

វិ. ២៤- អានន្ទោ តំ សុត្វា ព្រះមហាអានន្ទអ្នកទទួលធុរៈអ្នកសំដែងហើយ ក៏មានថេរវាចាថា បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយខ្ញុំអានន្ទនឹងសំដែងតាមព្រះពុទ្ធដីកាថា ឧបាទានរូប ៥ ចែកជាវិសយរូប ៤ ភាវរូប ២ ហទយរូប ១ ជីវិតរូប ១ អាហាររូប ១ វិញ្ញត្តិរូប ១ វិការរូប ៣ លក្ខណរូប ៤ ផ្សំផងគ្នាត្រូវជា ២៤ ប្រការ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៥- ព្រះមហាកស្សបត្ថេរទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ ព្រះអានន្ទអ្នកនាំសេចក្ដីក្នុងឧបាទានរូប ២៤ ដូច្នេះហើយ អ្នកក៏សណ្ដាំងតទៅទៀតថា អាវុសោ

អានន្ទអើយ អ្នកសិរីដែនដូច្នោះហើយ អស់បពិត្រជនទាំងពួងឃើញជា នៅសង្ស័យរាល់គ្នា បើដូច្នោះ ក៏ចូរអានន្ទអ្នកអធិប្បាយប្រែស្រាយជាសេចក្តីមកជាទីសណ្តាប់អស់ សប្បុរសជនទាំងពួង នឹងបានស្តាប់រាល់គ្នា មើលហា៎ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២៥- អានន្ទោ តំ សុត្វា ព្រះថេរអានន្ទត្ថេរ អ្នកបានស្តាប់ហើយ ក៏ទ្រង់សិរីដែនយ៉ាងពិស្តារតទៅទៀតថា បពិត្រលោកទាំងពួងអើយ ចូរផ្ចង់សោតប្បសាទទាំងសង ត្រងត្រាប់ស្តាប់ខ្ញុំអានន្ទ នឹងសិរីដែនតាមព្រះពុទ្ធដីកាថា ឯប្រសាទទាំង ៥ គឺចក្ខុប្បសាទ ១ សោតប្បសាទ ១ ឃានប្បសាទ ១ ជិវ្ហាប្បសាទ ១ កាយប្បសាទ ១ ដ៏ប្រក្រតីទាំងអស់ត្រូវជាប្បសាទរូប ៥ ប្រសាទ ៦ គឺចក្ខុ ភ្នែកយើងសព្វថ្ងៃ ឯភ្នែកតែងនឹងមើលវត្ថុផ្សេងៗ អាស្រ័យនឹងប្បសាទ ឯចក្ខុប្បសាទរូបនោះ មានទំហំប៉ុនក្បាលចៃនៅក្នុងភ្នែកយើង ជាឈើគ្មានហើយនឹងមើលអ្វីៗ ក៏មិនឃើញ ឯសោតប្បសាទ គឺត្រចៀកនាំឲ្យស្តាប់ឮ នូវសម្លេងទាំងពួងអាស្រ័យនូវសោតប្បសាទនោះឯង ឯសោតប្បសាទនោះ មានប៉ុនរោមឆៅក្នុងរន្ធត្រចៀកយើង ជាបើគ្មានដូច្នោះហើយ ក៏ផ្ចង់នឹងស្តាប់អ្វីនោះក៏មិនឮឡើយ ឯឃានប្បសាទនោះជាទីធំក្លិននូវវត្ថុទាំងពួងនោះ ក៏អាស្រ័យនឹងឃានប្បសាទ ៗ នោះ មានសណ្ឋានបីជើងពពែ បើគ្មានឃានប្បសាទទេ នឹងមិនដឹងក្លិនស្អុយក្រអូបអ្វីឡើយ ឯជិវ្ហាប្បសាទ តែងនឹងដឹងរស

ពីសាច់ទាំងពួង អាស្រ័យជិវ្ហាប្រសាទ ៗ មានសណ្ឋានសឹងដូចជាស្រទាប់ផ្កាឈូក នៅកណ្ដាលអណ្ដាត បើគ្មានជិវ្ហាប្រសាទទេ មិនអាចដឹងរសទាំងពួងឡើយ , ឯកាយប្រសាទគឺខ្លួន អាស្រ័យនឹងកាយប្រសាទ ៗ នោះរត់សព្វសាច់ ហើយ បើទៅជាស្ពឹកស្រពោន កាលណាមិនរត់បានឡើយ ។

ឯវិស័យរូបមាន ៤ គឺអារម្មណ៍ ៤ ផាស្សព្វារម្មណ៍ ១ សទ្ទារម្មណ៍ ១ គន្ធារម្មណ៍ ១ រសារម្មណ៍ ១ ឯរូបារម្មណ៍ គឺយករូបជាអារម្មណ៍ បើឃើញរូបល្អជាដើមហើយ មានចិត្តត្រេកអរក្លាហាន ដូច្នេះឈ្មោះថាយករូបជាអារម្មណ៍ ឯសទ្ទារម្មណ៍ គឺយកសម្លេងជាអារម្មណ៍ ដូចជាពួចម្រៀងតូរ្យតន្ត្រីក៏កាន់យកជាអារម្មណ៍ ដូចជាវត្ថុមានស្អុយក្រអូបជាដើមហើយ ក៏យកជាអារម្មណ៍ ។

ខ្ញុំអាននុសំដែងក្នុងវិស័យរូប ស្មមស្តេះតែប៉ុណ្ណោះ ឥឡូវនេះនឹងសំដែងតទៅទៀតអំពីភាវរូប ២ នោះគឺ ឥត្ថិភាវរូប ១ បុរិសភាវរូប ១ ឯឥត្ថីភាវរូបនោះ គឺស្ត្រីត្រូវរក្សាកិរិយាជាស្ត្រី បុរិសភាវរូប គឺបុរសឲ្យរក្សាកិរិយាជាប្រុស ។ ចំណែកខាងហទយរូប គឺសាច់ចិត្តដែលតាំងលើថើមនេះឯង ប្លែកពីសាច់ទាំងពួង ឯជីវិតរូបគឺអាការៈទាំង ៣២ ប្រៀបដូចជារទេះ មាន កង់ កាំ ប្រែក ទូ ទាំងអស់ ទើបហៅថារទេះ ឯអាហាររូបនោះគឺអាហារដែលសេពគប់ជាទីតាំងរូបសព្វថ្ងៃនេះឯងហៅថាអាហាររូប ឯបរិច្ឆេទរូបនោះ លោកកំណត់ទ្វារទាំង ៣ នេះ ដូចជាត្រជៀក ច្រមុះ មាត់ ហៅថាទ្វារ ត្បិតទ្វារទាំង ៣ ជាទីសម្រាប់

ខ្យល់ចេញចូល , ឯវិញ្ញត្តិរូបបានដល់ វចីវិញ្ញត្តិ កាយវិញ្ញត្តិ ២ នេះវិញ្ញត្តិ ចំណែកឯវិការរូបមាន ៣ គឺ រូបលហុតាប្រការ ១ រូបមុទិតា ១ រូបកម្មញ្ញតា ១ ។

ចំណែកខាងលក្ខណរូប អធិប្បាយថា បណ្តាសត្វទាំងពួងតាំងពីមកចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃ មាតាកាលណា ឈ្មោះហៅថា ឧបចយរូបឯសន្តតិរូប នោះគឺរូបដែលកើតពីតូចដល់ធំ, ឯជរតារូប គឺរូបជរាចាស់គ្រាំគ្រា ឯអនិច្ចតារូបនោះគឺរូបមិនទៀង កើតឡើងហើយស្លាប់ រួចមកកើតទៀតដូច្នេះឯងគ្រាប់ត្រូវជាលក្ខណរូប ៤ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំអានន្ទសំដែងមកក្នុងឧបាទារូប ២៤ ចប់ស្រេចតែប៉ុណ្ណោះ ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ប. ២៦– សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពីរោះពេកហើយ ឱអានន្ទអើយ យើងនឹងដណ្តឹងអ្នកតទៅទៀត ចុះមហាភូតរូបបញ្ចូលនឹងរូបក្ខន្ធនោះ តើបញ្ចូលនឹងខន្ធឯណាហ្ន៎ះអានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទ អធិប្បាយមកដាទីសណ្តាប់ ប្រាប់មកយើងកាល់គ្នាមើលហ្ន៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២៦– ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ឯរូបខន្ធនោះ បញ្ចូលនឹងវេទនាខន្ធ ឯវេទនាខន្ធបញ្ចូលនឹងសញ្ញាខន្ធ ឯសញ្ញាខន្ធ បញ្ចូលនឹងសង្ខារខន្ធ ឯសង្ខារខន្ធបញ្ចូលនឹងវិញ្ញាណខន្ធ ដូច្នេះឯងគ្រាប់ត្រូវជាខន្ធ ៥ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ពុ. ២៧ - សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ បើដូច្នោះហើយ ចូរអ្នកសំដែងក្នុងវេទនាខន្ធនោះតើមានប៉ុន្មាន ? សញ្ញាខន្ធមានប៉ុន្មាន ? សង្ខារខន្ធមានប៉ុន្មាន វិញ្ញាណខន្ធតើមានប៉ុន្មាន? ចូរអានន្ទអ្នកសំដែងកែវៃ ក្នុងសេចក្ដីនៃខន្ធទាំង ៥ នេះមកកស្សបបរនឹងស្ដាប់មើលហះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ២៧ ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សប អម្ចាស់អើយ សូមចាំស្ដាប់ខ្ញុំ អានន្ទនឹងសំដែង ក្នុងវេទនាខន្ធនោះមាន ៥ គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ សោមនស្សវេទនា ១ ទោមនស្សវេទនា ១ ឧបេក្ខាវេទនា ១ ផ្សំទាំងអស់ផងគ្នា ត្រូវវេទនា ៥ ឯវេទនា ៥ នេះអាស្រ័យកើតពីទ្វារទាំង ៦ គឺចក្ខុទ្វារ ១ សោតទ្វារ ១ ឃានទ្វារ ១ ជិវ្ហាទ្វារ ១ កាយទ្វារ ១ មនោទ្វារ ១ ទ្វារទាំង ៦ នេះជាទីកើតនៃវេទនាទាំង ៥ ឯសញ្ញាខន្ធ ក៏អាស្រ័យដោយទ្វារទាំង ៦ មានចក្ខុទ្វារជាដើម មានកាយទ្វារជាទីបញ្ចប់ ឯវិញ្ញាណជាទីកំណត់បានតែមិនស្រេច បើមានប្រាជ្ញាផង ទើបពិចារណាដឹងថាល្អអាក្រក់ ប្រៀបដូចជាក្មេងចាប់ឡាន់ជាបសេអទៅឃើញត្បូង តែមិនស្គាល់ថាត្បូងយកទៅឲ្យម្ដាយ ឯម្ដាយស្គាល់ថាត្បូង តែមិនដឹងថាល្អអាក្រក់ ថ្លៃតិចច្រើន មានឧបមាដូចរម្ភមិញ ឯសញ្ញានិងវិញ្ញាណ និង បញ្ញា ក៏មានឧបមាដូច្នោះ បពិត្រព្រះអរិយកស្សប ខ្ញុំអានន្ទ សំដែងក្នុងស្ដីព្រះពុទ្ធថានេះជាសង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះឯង សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៨- សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងព្រះគម្ពីរធាតុកថាចប់ តើព្រះអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរអ្វីតទៅទៀតហេះអានន្ទអ្នក?

ទិ. ២៨ - ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះជិនស្រី ស្តេចទ្រង់សំដែងគម្ពីរព្រះធាតុកថាចប់ហើយ ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរព្រះបុគ្គលបញ្ញត្តិតទៅទៀតណាម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ២៩- អើ អានន្ទអើយអានន្ទ ព្រះមុនីនាថសាស្តាចារ្យទ្រង់សំដែងព្រះគម្ពីរបុគ្គលនោះ តើទ្រង់ចែកជាធម្មក្ខន្ធមានប៉ុន្មាន? ជាបញ្ញត្តិមានប៉ុន្មានហេះ អានន្ទអ្នក?

ទិ. ២៩ - ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបដ៏ប្រសើរអើយ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងចែកចេញជា ៥៥០០ ព្រះធម្មក្ខន្ធទ្រង់ចែកចេញបញ្ញត្តិមាន ៦ គឺខន្ធប្បញ្ញត្តិ ១ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ១ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ១ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ១ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ១ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ១ ផ្សំរួមគ្នាត្រូវជាបញ្ញត្តិមាន ៦ ប្រការ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣០- សាធុ សាធុ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទអើយ ចំឡើយអ្នកដើមមកនេះ ពីរោះពេកហើយ អើអានន្ទ

អើយ ក្នុងបញ្ញត្តិទាំង ៦ ប្រការយើងក៏ដឹងហើយ យើងនឹងសួរតែបញ្ញត្តិ ១ បទ ចុងឈ្មោះបុគ្គលប្បញ្ញត្តិនោះ តើសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់បញ្ញត្តនូវបុគ្គលប៉ុន្មានជំពូកហ្ន៎ អាននុអ្នក ?

ទិ. ៣០_ ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យទ្រង់សំដែងនូវបុគ្គលជំពូក ១ មែនពិតដែរ ដល់ ១០ តាំងពីសម័យវិមុត្តិជាដើមជាប្រធាន មានអរហត្តមគ្គផលសន្តោ ជាបរិយោសាន ហេតុដូច្នេះ បានជាសម្តេចព្រះទ្រង់ញាណ មានពុទ្ធដីកាថា កិត្តាវតា បុគ្គលានំ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ សមយវិមុត្តោ ឯសម័យវិមុត្តបុគ្គលនោះ បានខាងសោតា សកិទាគាមី អនាគាមី ទាំង ៣ ជំពូកនេះ ឈ្មោះសមយវិមុត្តិ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ត្រាប ។

បុ- ៣១- សាធុ សាធុ អាវុសោ អាននុអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកក្នុងសមយវិមុត្តិថា មានបុគ្គល ៣ ជំពូកនោះដូចម្តេចហ្ន៎ ចូរអ្នកអធិប្បាយប្រែស្រាយជាសេចក្តីមកកស្សបបងនឹងបានស្តាប់មើលហ្ន៎ អាននុអ្នក?

ទិ. ៣១- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមស្តាប់ខ្ញុំអាននុនឹងអធិប្បាយតាមព្រះពុទ្ធដីកាទ្រង់សំដែងមកថា សមយ

វិមុត្តិបុគ្គល គឺព្រះសោតា ៗ នោះមាន ៣ ពួក គឺ ឯកពីជីសោតា ១ កោលាហលំសោតា ១ សត្តក្ខត្តុំបរមំសោតា ១ ផ្សំគ្នាត្រូវជាព្រះសោតា ៣ ប្រការ ឯសោតាបុគ្គលនោះលោកលះបង់ធម៌ ៣ ប្រការ គឺ សក្កាយទិដ្ឋិប្រការ ១ វិចិកិច្ឆាប្រការ ១ សីលព្វតបរាមាសប្រការ ១ ផង បើអ្នកឯណាលះបង់នូវធម៌ ៣ ប្រការនេះបានកាលណា ក៏លោកគឺណត់ហៅថា ព្រះសោតា កាលគ្រានោះ ឥឡូវនេះខ្ញុំអាននុនឹងសំដែងអធិប្បាយក្នុងទិដ្ឋិទាំង ៣ ប្រការ ឯសក្កាយទិដ្ឋិនោះ គឺចិត្តរឹងរូសក្នុងកាយនៃអាត្មា បៀតបៀនជាវៀងនឹងព្រះត្រៃរត្នកែវទាំង ៣ គឺព្រះពុទ្ធព្រះធម៌ព្រះសង្ឃ, ឯសីលព្វតបរាមាសៈនោះ គឺបុគ្គលកាន់សាសន៍អន្យតិរិយ ធ្វើកិរិយាកាយសាសន៍នោះៗ ដូចជាស្លៀកសំពតពាក់អាវ, មួយវិញទៀត ដូចជារៀនមន្តវិជ្ជាការក្រៅពីព្រះត្រៃសរណគមន៍ទាំង ៣ នេះហៅថា សីលព្វតបរាមាស, បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ បើបុគ្គលឯណាកំចាត់បង់ធម៌ទាំង ៣ ប្រការឲ្យស្អាត គិតយកតែកែវទាំង ៣ ជាទីពឹងកាលណា ក៏ហៅថាព្រះសោតាបុគ្គលកាលគ្រានោះ ព្រះសោតានោះមាន ៣ ជំពូកគឺ ឯកពីជីសោតានោះមកកើតតែ ១ ជាតិក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តចូលព្រះបរិនិព្វានដ៏សាស្ថានបរមសុខ ឯកោលាហលំសោតា មកកើតក្នុងមនុស្សលោកបាន ៦ ជាតិ ហើយកើតតែនឹងត្រកូល

ដើម្បី សំរេចព្រះអរហត្តដល់និព្វាន , ឯសត្វត្តុំបរមសោតា ថា បើបានព្រះសោតាហើយនឹងបានទៅកើតឯកាមាវចរសួគ៌ទាំង ១៦ ស្ថាន លុះច្យុតអំពីសួគ៌ នឹងមកកើតនៅមនុស្សលោកនេះបាន ៧ ជាតិ ទើបបានអរហត្ត កំចាត់បង់នូវកិលេស នឹងចូលនិព្វានដ៏ជាស្ថានបរមសុខប្រសើរ នឹងរកស្ថានឯណាស្មើនោះគ្មានឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ ខ្ញុំអានន្ទនាំសេចក្តីក្នុងសមយវិមុត្តិអស់តែប៉ុណ្ណេះឯង សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣២– សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ អ្នកសំដែងមកក្នុងព្រះសោតានោះរួចហើយ នៅឯព្រះសកិទាគាមិ និងអរហត្តនោះមិនទាន់សំដែងនៅឡើយ អើអានន្ទអើយ ចូរអ្នកសំដែងប្រស្រាយបរិយាយប្រាប់មកសប្បុរសផងទាំងឡាយ នឹងបានស្ដាប់ពាល់គ្នាផងណាអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៣៣– ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ឯបុគ្គលបានសកិទាគាមិ កំណត់អស់អាយុអំពីមនុស្សលោកនេះ នឹងបានទៅកើតឯសួគ៌ទេវលោកណាមួយ ច្យុតអំពីទេវលោកមកកើតនៅឯមនុស្សលោកនេះ ១ ជាតិ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តចូលនិព្វាន ឯបុគ្គលបាននូវអនាគាមិ ក៏តែងបានសម្រេចអរហត្ត កាត់កិលេសអស់ស្រេច ហើយចូលព្រះនិព្វានតាត្រានោះឯង ។ ខ្ញុំអានន្ទសំដែងនេះ អំពីសម័យវិមុត្តិបុគ្គល

ឯអសេខវិមុត្តិនោះ បានខាងព្រះអរហត្តមាន ២ ប្រការ គឺ ព្រះអរហត្តសុក្ខវិបស្សក ១ អរហត្តបដិសម្ភិទាញាណប្រការ ១, ឯអរហត្តសុក្ខវិបស្សកនោះ គឺភិក្ខុចំរើនព្រះកម្មដ្ឋាន ហើយបានសំរេចព្រះអរហត្ត ស្អាតកិលេសតែប៉ុណ្ណោះ ឯអរហត្តបដិសម្ភិទាញាណ ហែកឈានក្នុងព្រះត្រៃបិដក ចេះយល់គ្មានសល់ចន្លោះឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣៣. សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះ ពេញពោរពីរោះក្បោះក្បាយ ឆ្លាយទូលាយត្រូវតាមព្រះពុទ្ធដីកា យើងរាល់គ្នាក៏ចូលចិត្តហើយ អើអានន្ទអើយ សម្ដេចព្រះបរមលោកនាថសាស្ដាចារ្យ ទ្រង់សំដែងគម្ពីរបុគ្គលប្បញ្ញត្តិចប់ហើយ តើព្រះអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរអ្វីតទៅទៀតហ្ន៎ អានន្ទអ្នក ?

វិ. ៣៣. ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្ដេចព្រះជិនវង្ស ទ្រង់សំដែងគម្ពីរបុគ្គលប្បញ្ញត្តិចប់ ហើយទ្រង់សំដែងគម្ពីរកថាវត្ថុតទៅទៀតណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣៤. សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ សម្ដេចព្រះសាស្ដាចារ្យ ទ្រង់សំដែងគម្ពីរកថាវត្ថុនេះ តើមានប៉ុន្មានព្រះធម្មក្ខន្ធ ដែលជាសូត្រមានប៉ុន្មានសូត្រ ចូរអានន្ទអ្នកសំដែងមកកស្សប

បងនឹងចង់ស្តាប់មើលហ៎ះ អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៣៤- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះបរមពោធិញ្ញាណ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថែកជា ៧០០ ព្រះធម្មក្ខន្ធ ចែកជាសកវាទិសូត្រ ៥០០ បរិវាទិសូត្រ ៥០០ តែព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់មិនសំដែងឲ្យពិស្តារឡើយ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះជិនវង្ស ទ្រង់ញាណទៅឃើញថា មានសាវ័កជាខាងក្រោយឈ្មោះមោគ្គលីបុត្តតេ្ថរ នឹងមកសំដែងឲ្យពិស្តារតទៅទៀត ហេតុដូច្នេះ បានជាស្តេចព្រះទ្រង់យល់ ទ្រង់សំដែងជាពួក ជាកងណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣៥- សាធុ សាធុ អានន្ទអើយ ចំឡើយអ្នកឆ្លើយនោះស្រាយក្នុងសកវាទិទាំង ៥០០ បរិវាទិ ៥០០ នោះជាអង្គសម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យ ទ្រង់អនុញ្ញាតទុកឲ្យព្រះមោគ្គល្លានសំដែងជាខាងក្រោយ យើងក៏ចូលចិត្តហើយ អើអានន្ទអើយ យើងនឹងសួរអ្នកតែក្នុងបរមត្ថាដិ ដែលមានបាលីថា បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេនាតិ បញ្ចូលមកជាមានស្រីប្រុស មានសត្វ មានបុគ្គល ដូចជាមានព្រះបាលីថាដូច្នេះ វិតតែចម្លែកទៅទៀតណាអានន្ទអ្នក ចូរអានន្ទចាត់ចែងសំដែងមកកស្សបបងនឹងស្តាប់មើលហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៣៥- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់

ហើយ សម្តេចព្រះសារពេជ្ញតាញាណ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាសំដែងថា បណ្តាសត្វទាំងឡាយកើតមកក្នុងវដ្តសំសារនេះ ជាទីជុំនៃខន្ធទាំង ៥ ដូចគ្នា បានជាលោកកំណត់ថាស្រីថាប្រុស ឯសត្វនិងបុគ្គលផ្សេងៗគ្នាតាំងពីរូបរាងក្តីតបញ្ចសាខាទាំង ៥ មានជើងដៃក្បាលជាដើមជាប្រធាននោះ មានសណ្ឋានផ្សេងពីគ្នាជាស្រី-ប្រុស ឯសត្វនិងបុគ្គលផ្សេងពីគ្នា ដូចជាសំដែងមកជាសត្វនេះ និងជាត់ជា ឆ្កែឆ្មា មាន់ ទាក៏ទេ ឯមនុស្សនេះបានជាលោកសំដែងហៅថាសត្វដូច្នោះ ព្រោះហេតុថា កើតមកជាមនុស្ស មិនដឹងបុណ្យ បាប គុណ ទោស ហេតុដូច្នោះបានជាលោកសំដែងថាសត្វ ឯបុគ្គលនោះលោកសំដែងថា អ្នកឯណា ១ រម្ងាប់ក្នុងកិលេសវដ្តសង្សារ ប្រៀបដូចជាជ្រូកស្រុកដេកក្នុងលាមកយ៉ាងណាមិញអ្នកឯណាបានរៀនធមិសំណាក់ព្រះកម្មដ្ឋានដល់ប៉ុន្មានក្តី តែមិនបានកាត់ក្រមែលកិលេសពោលគឺវដ្តសង្សារ ដូច្នេះហៅថាបុគ្គល ឯបុរសអ្នកមានសេចក្តីខ្លាចបាប ដូច្នោះបានជាមានឈ្មោះថាបុរស ដូចមានបាលីថា ហិរិឱត្តប្បសម្បន្នោ សុក្កធម្មសមាហិតោ សន្តោ សប្បុរិសាលោកេ ទេវធម្មាតិ វុច្ចរេ ឯឧបាសកនិងទាយកនោះមិនត្រូវគ្នា ឯឧបាសកគឺអ្នករក្សាសីលពិព្យាយាមប្រតិបត្តិតាមផ្លូវនៃលោកុត្តរធម៌ទាំង ៩ ឯទាយកជាអ្នកឲ្យទានមិនមានខ្វះ ជាទីពឹងនៃស្មូមយាចក អ្នកកំសត់ទុគ៌តផងទាំងឡាយ ឯមហាឧបាសកនិងមហាឧបាសិកា ទោះបីប្រុសស្រីតែហៅថាជាព្រះសោតា បរិត្តព្រះអរិយកល្យាណម្ចាស់ហើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ: ៣៦- សាធុ សាធុ អានុំសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនេះពីរោះពេកហើយ អើអានន្ទអើយ យើងនឹងដណ្តឹងសួរអ្នកតទៅទៀតថា កាលអង្គសម្តេចព្រះបរមលោកនាថសាស្តាចារ្យ ស្តេចទ្រង់សំដែងគម្ពីរកថាវត្ថុចប់ តើព្រះអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរអ្វីទៀតហ: អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៣៦- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះពិជិតមារទ្រង់សំដែងគម្ពីរយមកតទៅទៀតណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ: ៣៧- អើអានុំសោ អានន្ទអើយ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរយមកនោះ តើទ្រង់សំដែងចែកចេញជាប៉ុន្មានព្រះធម្មក្ខន្ធ ? ចូរអានន្ទអ្នកអធិប្បាយប្រែស្រាយមកមើលហ:អ្នក ?

ទិ. ៣៧- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សម្តេចព្រះជិនវង្សទ្រង់សំដែងគម្ពីរយមកនោះ ទ្រង់ចែកចេញជាខន្ធមាន៥០០ព្រះធម្មក្ខន្ធ ចែកចេញជាយមកមាន ១០ គឺមូលយមក ១ ខន្ធយមក ១ អាយតនយមក ១ ធាតុយមក ១ សច្ចយមក ១ សង្ខារយមក ១ អនុស្សយយមក ១ ចិត្តយមក ១ ធម្មយមក ១ ឥន្ទ្រិយយមក ១ ផ្សំទាំងអស់ជាគ្នាត្រូវជាយមក១០ ប្រការ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣៨- សាធុ សាធុ អានុំសោ អានន្ទអើយ អ្នកសំដែង

មកក្នុងយមកៈទាំង ១០ យើងចូលចិត្តហើយ អានន្ទអើយយើងនឹងសួរអ្នកក្នុងយមក ១ ឈ្មោះមូលយមកនោះតើដូចម្ដេចហ្ន៎អានន្ទ ចូរអ្នកចាត់ចែងសំដែងមក កស្សបបងនឹងស្ដាប់មើលហ្ន៎អានន្ទអ្នក ។

ទំ. ៣៨ – ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបម្ចាស់អើយ សូមស្ដាប់ខ្ញុំអានន្ទនឹងសំដែងតាមព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ទេសនាថា ចណ្ដាធម៌ទាំងពួង ធម៌ឯណាជាឫសជាគល់ ធម៌នោះឯងឈ្មោះថា មូលយមក ៗនេះអធិប្បាយប្រែស្រាយថាជាឫសជាគល់នៃធម៌ទាំងពួង ណាអម្ចាស់សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៣៩– កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ព្រះមហាអានន្ទសំដែងមកដូច្នោះហើយ ក៏ដណ្ដឹងសួរតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទអើយ ខ្ញុំកស្សបនៅសង្ស័យនឹងមូលយមកដែលអ្នកសំដែងថាជាឫសគល់ធម៌ទាំងពួង អានន្ទអើយ ចូរអ្នកសំដែងមកកស្សបបងនឹងស្ដាប់មើលហ្ន៎អានន្ទអ្នក ?

វិ. ៣៩– កស្សបត្ថេរា តំ សុត្វា បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ ខ្ញុំអានន្ទនឹងសំដែងតាមព្រះពុទ្ធដីកាថា អលោភោ អទោសោ អមោហោ ធម៌ទាំង ៣ នេះ ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងថាជាឫសគល់ធម៌ទាំងពួង បានជាព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងដូច្នោះ ពីព្រោះថាអលោភោនេះ អធិប្បាយថា មិនមានលោភ ហើយមានចិត្តសទ្ធាធ្វើបុណ្យឲ្យទានឆ្ពោះទៅកាន់មគ្គផលនិព្វានចេះតែ

នោះឡើយ ឯអទោសោ គ្មានសេចក្តីវ៉ង់ក្រវ៉ក្រោធនឹងអ្នកឯណា បណ្តាសត្វទាំងពួងតែមានចិត្តដូច្នោះហើយ នឹងរក្សាពិព្យាយាមបាន, អមោហោ គ្មានវង្វេងទៅដោយអកុសលឡើយ នឹងចំរើនមេត្តាភាវនា ក៏មិនដាច់ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ បានជាសម្តេចព្រះមុនីសរពេជ្ញតាញាណទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថាជាឫសគល់ធម៌ទាំងពួង ព្រោះធម៌ទាំង ៣ ជំពូកជាទីទំនុកបំរុងធម៌ទាំងពួងគ្រប់ប្រការ បើអ្នកឯណារក្សាធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះបានស្មើរបានកាន់តាមធម៌ទាំងអស់ ប្រៀបដូចដាំឈើ បណ្តាឫសដែលទាំងពួង ដែលដុះក្នុងទីទំនាប តែងទទួលទឹកពីទីនានា យ៉ាងណាមិញ ធម៌ទាំង ៣ នេះជួយទំនុបបំរុងធម៌ទាំងពួងដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអរិយកស្សបជាអម្ចាស់ សូមទានព្រះបាទ។

បុ. ៤០— សាធុ សាធុ អាវុសោ ម្នាលអាវុសោអានន្ទអើយ យើងនឹងសំដែងក្នុងគម្ពីរយមក ១នេះ ដោយសង្ខិតកថា តែប៉ុណ្ណោះ ហើយយើងនឹងផ្តើងអ្នកតទៅទៀតថា កាលសម្តេចព្រះជិនវង្សស្តេចទ្រង់សំដែងគម្ពីរយមកចប់ហើយ តើព្រះអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរអ្វីតទៅទៀតហះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៤០- ភន្តេ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ កាលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរយមកចប់ ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងគម្ពីរបដ្ឋានតទៅទៀតណាអម្ចាស់ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៤១- អើ អាវុសោ អានន្ទអើយ ព្រះបរមសាស្តាចារ្យ ស្តេចទ្រង់សំដែងព្រះគម្ពីរមហាបដ្ឋាននោះ តើចែកចេញជាធម្មក្ខន្ធ មានប៉ុន្មាន ហៈអានន្ទអ្នក ?

វិ. ៤១- ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សប ដ៏ប្រសើរ អើយ សម្តេចព្រះមុនីនាថសាស្តាចារ្យ ស្តេចទ្រង់ចែកជា ៩៨០០ ព្រះធម្មក្ខន្ធ ចែកជាហេតុមាន ២២ មានហេតុបច្ច័យជាដើមជាប្រធាន សម្តេចព្រះទ្រង់ញាណ ទ្រង់សំដែងជាចំណែកបរិយាយច្រើនប្រការ យើងទាល់គ្នាសំដែងបានតិចណាស់ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៤២- សាធុ សាធុ អាវុសោ អានន្ទអើយ ចម្លើយអ្នកឆ្លើយមកនោះពេញពៅពីរោះពេកហើយ អ្នកសំដែងថាហេតុបច្ច័យមាន ២២ យើងលើកទុកសិនចុះ យើងនឹងសួរអ្នកក្នុងហេតុទាំង ៦ នោះ តើដូចម្តេចហៈ អានន្ទអ្នក ?

វិ. ៤២— ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ ឯ ហេតុទាំង ៦ នោះ គឺលោភាប្រការ ១ ទោសោ ១ មោហា ១ ឯលោភា គឺ ចិត្តលោភចង់បានទ្រព្យសម្បត្តិទាំងពួង ឯទោសោ គឺចិត្តខឹងក្រេវក្រោធ ឯមោហា គឺចិត្តងងឹតវង្វេង មិនដឹងបុណ្យបាប , ធម៌ទាំង ៣ នេះ ជាឫសគល់នៃ អកុសល ឯអលោភា អទោសោ អមោហោ ជាឫសគល់នៃកុសល

ឫសគល់នៃកុសលនិងអកុសលនោះជាគូគ្នា ឥឡូវនេះ ខ្ញុំអាននូវនឹងសំដែងតែខាងកុសលធម៌ គឺអលោភោ អទោសោ អមោហោ ទាំង ៣ ដែលតែងជួយទំនុកបំរុងក្នុងកាមាវចរ ឯកាមាវចរកុសលនោះ គឺចិត្តឧិហាតសង្វាតធ្វើបុណ្យឲ្យទានរក្សាសីលតាមសុចរិតធម៌ ឯរូបាវចរនោះ គឺរៀនវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន. បានចូលក្នុងឈានទាំង ៥ ឈ្មោះថារូបាវចរ ។ ឯបឋមជ្ឈានមានអង្គ ៥ គឺវិតក្ក ១ វិចារ ១ បីតិ ១ សុខ ១ ឯកគ្គតា ១ ឯទុតិយជ្ឈានមានអង្គ ៤ គឺវិចារ ១ បីតិ ១ សុខ ១ ឯកគ្គតា ១ ឯតតិយជ្ឈានមានអង្គ ៣ គឺបីតិ ១ សុខ ១ ឯកគ្គតា ១ ចតុត្ថជ្ឈានមានអង្គ ២ គឺសុខ ១ ឯកគ្គតា ១, បញ្ចមជ្ឈានមានអង្គ ២ គឺឯកគ្គតា ១ ឧបេក្ខា ១ ។ វិតក្កនោះគិតតែនឹងធម៌ វិចារ គឺពិចារណារកធម៌ ជាបរមសុខ, បីតិមានចិត្តត្រេកអរមាន ៥ ប្រការ គឺខុទ្ទកាបីតិ ១ ខណិកាបីតិ ១ ឱក្កន្តិកាបីតិ ១ ឧព្វេង្គាបីតិ ១ ផរណាបីតិ ១ ផ្សំផងគ្នាទាំងអស់ជាបីតិមាន ៥ ប្រការ ឯខុទ្ទកាបីតិ គឺការបង្កើតព្រឺព្រួចក្នុងចិត្តក្នុងកាយ, ខណិកាបីតិ សេចក្តីត្រេកអរដូចផ្លេកបន្ទោរ, ឱក្កន្តិកាបីតិ សេចក្តីត្រេកអរដូចរលកទឹកបោកខ្ទប់មកត្រាំ ឧព្វេង្គាបីតិ សេចក្តីត្រេកអរខ្លាំងអាចញ៉ាំងកាយឲ្យអណ្តែតផរណាបីតិសេចក្តីត្រេកអរខ្លាំង ធ្វើឲ្យត្រជាក់ជ្រួតជ្រាបទូទៅក្នុងកាយ ឯសុខ បង្កើតសេចក្តីសុខក្នុងចិត្តក្នុងកាយ សប្បាយរីករាយ, ឯកគ្គតា មានចិត្តនោះមូលតែ ១ ប្រៀបដូចជាក្បួញ គឺសូត្រលបាញរោមចៀមនោះត្រង់ដូចម្តេចមិញ

ឯចិត្តឯកគ្គតា ត្រង់ទៅកាន់ផ្លូវព្រះនិព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំអានន្ទសំដែងក្នុងបឋមជ្ឈាននេះ សង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថាកាយគតាសតិ ហៅថាឧគ្គហនិមិត្ត ឯបដិភាគនិមិត្ត សំដៅយករស្មីទាំង ៦ ពណ៌ មានក្រហមសជាដើម ឯកាយគតាសតិនេះ លោកសំដែងទុកជាកណ្តាល ឯអនាបានស្សតិ សំរេចយកខ្យល់ចេញចូលនេះឯង ។

បពិត្រអើយ ឯក្នុងទុតិយជ្ឈាន មិនមានវិតក្កឡើយ បើចូលសមាធិហើយបង្កើតនូវចិត្តបីតិ និងសុខ ឯកគ្គតា ។ ឯតតិយជ្ឈានតាំងអតិរេក ហើយបានសេចក្តីសុខក្នុងឈាន មានចិត្តមូលតែ ១ ទៅរកព្រះនិព្វានឯចតុត្ថជ្ឈានមានអង្គ ៣ កាលណាចំរើនហើយបានសេចក្តីសុខសប្បាយចូលចិត្តទៅរកបរមសុខ ឯបញ្ចមជ្ឈានមានអង្គ២ និមិត្តបង្កើតឡើងកាលណា មានចិត្តមូលតែ ១ គឺឯកគ្គតា ឯចិត្តឧបេក្ខា គឺស្រឡាញ់រាប់អានអ្នកដទៃស្មើរនឹងខ្លួនឯង ។ បពិត្រអើយ ខ្ញុំអានន្ទសំដែងអំពីគម្ពីរមហាបដ្ឋានជាសង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

បុ. ៤៣- កស្សបត្ថេរោ តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរអ្នកបានស្តាប់ថេរវាចា ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ នាំសេចក្តីអធិប្បាយប្រែស្រាយតាមព្រះពុទ្ធដីកានូវបញ្ចក្ខន្ធទាំង ៥, វត្តទាំង ៦, ពិស្តារទាំង៧នោះ កស្សបបងបានស្តាប់ហើយ រីករាយចូលចិត្តហើយអានន្ទអើយ តែកស្សបបងសូមសួរអ្នកតទៅទៀតថា គម្ពីរទាំង ៣ ជា ម.អ.ឌ នោះ តើដូចម្តេច ចូរអានន្ទអ្នក

ដាត់ចែងសំដែងញែកចេញទាំង ៣ បទ ឲ្យច្បាស់កាលគ្រាឥឡូវនេះមើលហ៎ះ
អានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៤៣. តំ សុត្វា អានន្ទត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ថេរវាចា
ព្រះមហាកស្សបអ្នកចោទសួរដូច្នោះហើយ ក៏ពិតថេរវាចាថា ភន្តេ កស្សប
បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ឥឡូវនេះអម្ចាស់សង្ស័យនិងគម្ពីរទាំង ៣ នោះ
ជាដូចម្តេចទៅ ? បពិត្រព្រះមហាកស្សបដ៏ចំរើនអើយ ម- គឺគម្ពីរព្រះវិន័យទាំង
៥ អ. គឺគម្ពីរព្រះអភិធម្មទាំង ៧ ខុ. គឺគម្ពីរព្រះសូត្រទាំង៥នេះឯងសូមទ្រង់ជ្រាប។

មុ. ៤៤- តំ សុត្វា បពិត្រអើយ អរិយកស្សប ខ្ញុំស្តាប់បានហើយ
អានន្ទអើយ អ្នកឆ្លើយមកដូច្នេះពិតពេកហើយថា ម. គឺគម្ពីរព្រះវិន័យទាំង ៥ អ.
នោះ គឺគម្ពីរព្រះអភិធម្មទាំង ៧ គម្ពីរ ខុ. នោះគឺគម្ពីរព្រះសូត្រទាំង ៥ អើអានន្ទ
អើយ កាលយើងគេរៀន ន មោ ក ខ នោះតើយើងថា ម អ ខុ. ដូច្នេះឯង
ឬថាមានប្រការដូចម្តេចហ៎ះអានន្ទអ្នក ? ចូរមានថេរដីកាឲ្យច្បាស់សោះ សង្ស័យ
ហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៤៤- តំ សុត្វា បពិត្រអើយគ្រានោះព្រះមហាអានន្ទអ្នក បាន
ស្តាប់ថេរវាចាព្រះអរិយកស្សបដណ្តឹងសួរដូច្នោះហើយ ក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ កស្សប
បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអើយ. ខ្ញុំអានន្ទនឹងឆ្លើយតាមព្រះពុទ្ធដីកាថា កាលយើងគេ

រៀន ន មោ ក ខ មិនបានថា ម.អ.ឧ. ដូច្នោះទេ ណាអម្ចាស់ សូម ទ្រង់ជ្រាប ។

ពុ. ៤៥- តំ សុត្វា មហាកស្សបោ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ព្រះមហាអានន្ទហើយ អ្នកក៏សួរទៅវិញទៀតថា ម្នាល អានន្ទអ្នកមានថេរដីកាថា មៈ នោះ តើ មរុ ដែលគេជ្រលក់សំពត់នោះឬ ? អានន្ទអ្នកចាត់ចែងសំដែងវោហារក្នុងអដ្ឋកថា ប្រែស្រាយប្រាប់អស់ឧបាសកឧបាសិកា នឹងបានស្តាប់រាល់គ្នា មើលហ៎ះអានន្ទអ្នក ?

វិ. ៤៥- ភន្តេ មហាកស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបត្ថេរ ខ្ញុំអានន្ទនឹងឆ្លើយថ្វាយតាមសព្វព្រះទ័យ កុំសង្ស័យតទៅទៀតឡើយ បពិត្រ អើយឯត្ថអក្ខរាដែលថា មៈ នោះ មិនមែន មរុ ជ្រលក់សំពត់ឲ្យខ្មៅនោះទេ មៈ នេះគឺជាគ្រូនាំមកចាប់បដិសន្ធិក្នុងព្រះឧទរនៃព្រះវរមាតាណាអម្ចាស់ ឯត្ថនេះមកបង្កើតជាអង្គទ្រង់បញ្ចក្ខន្ធទាំង ៥ គឺដៃ ២ ជើង ២ ក្បាល ១ ឯត្ថ ឧ លុះតែដល់គប់ ១០ ខែហើយ ក៏ប្រសូត្រចេញមកក្នុងគ្រានោះ ខ្ញុំអានន្ទសំដែងអក្ខរាទាំង ៣ បទនេះចប់តែប៉ុណ្ណោះឯង សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ពុ. ៤៦- តំ សុត្វា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលណាស្តាប់ដូច្នេះហើយ ក៏មានថេរដីកាថា អើអានន្ទអើយ កស្សបចង់នឹង

សួរបន្តិចទៀត ឯរូបយើងសព្វថ្ងៃនេះ កាលវិលទៅវិញនោះនឹងមានហេតុប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ៈអានន្ទអ្នក ? ចូរចាត់ចែងសំដែងអធិប្បាយប្រែស្រាយរាយសេចក្តីឲ្យអស់ញាតិញោមផងទាំងពួង ស្តាប់រាល់គ្នាមើលហ្ន៎ៈអានន្ទអ្នក ?

ទិ. ៤៦- តំ សុត្វា អានន្ទត្ថេរោ ព្រះមហាអានន្ទត្ថេរ កាលណាបើបានស្តាប់ព្រះអរិយកស្សបចោទសួរដូច្នេះហើយ អ្នកក៏ឆ្លើយថា ភន្តេ កស្សប បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ សូមប្រុងសោតប្រសាទទាំងសង្ឃតងត្រាប់ ខ្ញុំអានន្ទនឹងសំដែងថ្វាយ ។ បណ្តាមនុស្សយើងសព្វថ្ងៃនេះ បើដល់កំណត់អាយុហើយ ក៏ប្រែធាតុក្នុងកាយឲ្យរសាប់រសល់ជម្ងឺយកម្លាំង ប្រែទាំងធាតុទឹក ធាតុដី ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់នេះឡើងកើតរង្វាន់ក្តៅក្រហាល់ក្រហាយ អន្ទះអន្ទែង ប្រះដៃ ប្រះជើងដូច្នេះឯងហើយ បានជាលោកហៅថាស្លួឈាម ព្រោះធាតុភ្លើងនេះដុតរោលរាលក្នុងកាយនៃរូបយើងរាល់គ្នា ឯធាតុទាំងនាំនទិញ ក៏រលត់រលាយអស់ លុះខ្យល់ចេញទៅឈប់ដើរនោះ កុសលា អកុសលា និង អព្យាកតា គម្ពីរទាំង ៣ ដែលថា ម អ. ឧ នោះ ជំនុំគ្នា ថាបើរូបរាល់គ្នាបានធ្វើបុណ្យឲ្យទាន តើបានប៉ុន្មាន ធ្វើកុសលកម្មតើបានតិចឬច្រើន ក៏ឲ្យទៅសោយសម្បត្តិព្រាកដពួដទេវលោកនាយ ថាបើធ្វើអកុសលច្រើនឲ្យទៅរងទុក្ខវេទនា នៅមហាអវិចីមហានរកនាយនោះឯងហោង ទើបគម្ពីរទាំង ៣ ជំនុំគ្នារកទៅឃើញថាបុណ្យ

ជាបាប តិចច្រើន ហើយឲ្យទៅសោយផលកុសល អកុសល តាមអំពើរបស់ខ្លួន ។

បពិត្រសប្បុរសផងទាំងពួងរាល់គ្នាអើយ គួរតែខ្លាចបាបខ្លាសបាបស្រឡាញ់សម្បត្តិលោកិយៈ បរលោក បើបុរសបុគ្គលឯណាពុំជឿគុណព្រះរតនត្រ័យ ទាំង ៣ ប្រការនេះហើយ ពុំធ្វើបុណ្យឲ្យទាន ពុំដឹងគុណទោសបុណ្យបាប រហើយក៏នាំគ្នាទៅសោយទុក្ខវេទនា ព្រោកដពុំលែងឡើយ បើបុគ្គលឯណាជឿគុណព្រះរតនត្រ័យ ធ្វើបុណ្យឲ្យទានរក្សាសីល អ្នកនោះនឹងបានទៅកើតទៅសុគតិភព ហើយទាន់ព្រះទ្រង់ញាណសិអារ្យមេត្រី បានសម្រេចអរហត្តផល ដល់នូវស្ថានព្រះបរមសុខ គឺព្រះនិព្វានពុំខានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអរិយកស្សបអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំអាននុសិរស៍មក ក៏សូមចប់តែប៉ុណ្ណោះ សូមទ្រង់ជ្រាប ។

ព្រះមហាកស្សបសូត្របញ្ចប់

ព្រះធម៌ទេសនា – ជូនពរ

អភិធម្មបិដកការសាន មុច្ចាវិសជ្ជនា សមត្ថ និង្គិតា បពិត្រអស់សប្បុរសផងទាំងពួងអើយ វិការទោទផ្ញើយមកក្នុងគម្ពីរព្រះអភិធម្ម ក៏យល់ថាវែងឆ្ងាយណាស់ហើយ ឯទាយកទាយិកា ឧបាសកឧបាសិកា ក៏បានស្តាប់បានដឹងទំនងតាមគន្លងមកហើយដែរ បើដូច្នេះអាត្មាភាពនឹងសូមបញ្ចប់ដោយសង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះឯង ដ្បិតថ្ងៃក៏ទន់ទាបហៀបនឹងអស្តង្គតបាំងភ្នំព្រះសុមេរុទៅហើយ (ឰ្យតពេលយប់រាត្រី ក៏យន់ទន់អាព្រាត្រស្ងាត់ សារិកាជួលដេក សេក

ចូលសំបុក កុកចូលទ្រនំ) ក្មេងក្មាងតូចធំក្រមុំកម្លោះ ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យខ្លះផង ក៏ងោយងុយកុកលក់ករងៀកខ្លះៗទៅហើយ ឯអាត្មាភាពទាំងអស់អង្គ ក៏គង់នៅវត្តឆ្ងាយពីណោះ ឃ្លាតណាស់ពីផ្លូវ ទំរាំនឹងនិមន្តដល់ទៅប្រហែលពេលទន់អាធ្រាត្របែកអាចមផ្កាយក៏មិនដឹង រំពឹងតែលំបាកកាយ ឯញាតិញោមនៅឯអាយនឹងអាលទៅផ្ទះសម្ងំលំនៅស្ថានវិញ អាត្មាភាពទាំង ៣ អង្គសំដែងតែបន្តិចៗ យកតែផលានិសង្សតបស្នងឆ្លងសទ្ធាទាយកទាយិកាតែប៉ុណ្ណោះ មិនបានរំព្ញារពិស្តារប៉ុន្មានឡើយ ។

ធម្មទេសនានិសង្សេន ដោយអំណាចនៃអានិសង្ស ដែលកើតមកពីព្រះធម៌ទេសនាបុប្ផាវិសជ្ជនានូវបិដកទាំង ៣ ក្នុងពេលនេះអាត្មាភាព សូមលើកកុសលរាសីនេះ ចែកជូនដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធនៃបុព្វបុរសរបស់អស់លោកអ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ មានមាតាបិតា គ្រូឧបជ្ឈាយាចារ្យ តាដូនមីង មាម៉ាកុងជាដើម ដែលបានចែកស្ថានទៅហើយ សូមឲ្យបានទទួលនូវផ្លែមនុញ្ញផល គឺផលជាទីគាប់ចិត្តនេះ ឲ្យបានគ្រប់ៗគ្នា ។ មួយវិញទៀត សូមចែកជូនផ្សាយកុសលរាសីនេះ ដល់ភុម្មទេវតា អាកាសទេវតា រុក្ខទេវតា ព្រះព្រហ្ម ព្រះឥន្ទកោសិយជាដើម សូមបានចំណែកបុណ្យនេះ ដូចសប្បុរសជនទាំងឡាយ ហើយសូមជួយរក្សាគិបាលថែទាំលោកអ្នកគាំងទាំង

ប្រុសស្រីក្មេងចាស់ ក្រមុំកំលោះគ្រប់រូប អង្គ ឲ្យបានចម្រុងចំរើន កើតកាល វាលគុម្ពត្រផ្កាក្រពុំ សុទ្ធសុំមរមនាមូលមិត្ត បងប្អូនញាតិសាលោហិតព្រៀង លាន កាយសមគ្គ ។ សូមសាធុជនញាតិញោមទាំងឡាយ បាន ទទួលនូវផលានិសង្សនេះ តាមសេចក្ដីប្រាថ្នារៀង ៗ ខ្លួន អនាគតជាតិ បើបានកើតក្នុងទីណា ៗ ជាតិណា ៗ ក៏សូមឲ្យមានប្រាជ្ញាដូចព្រះសារីបុត្ត ទេះ ចាំធម៌យ៉ាងមុះមុត ដូចព្រះមហាអានន្ទ មានសម្បត្តិទ្រព្យធនធានរាប់ពាន់ លានកោដិ ដូចសេដ្ឋីអនាថបិណ្ឌិក ល្អរូប ល្អរាង ល្អពៅ ល្អឫក ប្រកបដោយបញ្ចកល្យាណី ដូចនាងស្រីវិសាខា មានអាយុជន្មាយឺនយូរ ដូចព្រះមហាកស្សប ប្រាថ្នាដប់បានដប់ប្រាថ្នាជាព្រះពុទ្ធមាតាពុទ្ធបិតា ឬ អគ្គសាវក អគ្គសាវិកាណា ៗ ក៏សូមឲ្យបានសម្រេចដូចសេចក្ដីប្រាថ្នា កើតជាតិណា ៗ សូមជួបជីតាជីដូនប្អូនបងជិតឆ្ងាយ ម្ដាយឪពុក ជួបនឹងព្រះរតនត្រ័យគុណកែវទាំង ៣ តាមសេចក្ដីបំណង, បើបង់សម្បត្តិទាំង ៣ គឺសម្បត្តិមនុស្ស សម្បត្តិទេវតា សម្បត្តិព្រះនិព្វាន ក៏សូមឲ្យបានសម្រេច យំ យំ ឥច្ឆិតំ តំ តំ សមិជ្ឈតុ លោកអ្នកនាងមានប្រាថ្នាយ៉ាងណា ក៏សូមឲ្យបានសម្រេចតាមសេចក្ដីប្រាថ្នានោះ ៗ កុំបីឃ្លាតឡើយ ។

ធម្មទេសនាវិសាខន តាកាលព្រះធម៌ទេសនាបុគ្គាវិសជ្ជនា អំពីគម្ពីរ

ព្រះអភិធម្មចប់ហើយ ក៏សូមអរាធនានិមន្តព្រះសង្ឃដែលគង់ហត្ថបាសនីមាននូវព្រះមហាថេរទាំង ៤ អង្គរៀបខ្លួនឲ្យចំណាប់ចាប់នូវដងផ្ចិតវិចត្រដោយភ្លុក សូត្រលោកដែលកបែកសម្លេងដាបទខ្មែរឲ្យព្រម ៗ ល្អមល្មាក់ទាំង ៤ ព្រះអង្គទៅហោង ។

អយំ ធម្មទេសនា និដ្ឋិតា ព្រះធម៌ទេសនាដែលបានសំដែងហេតុ ហ្ញើយមកនេះ ក៏សូមបញ្ចប់តែប៉ុណ្ណោះឯង ឯវ ។

ចប់ព្រះអភិធម្មបិដក

បឋមសង្គាយនាត្រៃបិដក

ចប់តែប៉ុណ្ណោះ

ធម៌សូត្រ - អានព្រៃ

ព្រះវិន័យ ព្រះសូត្រ ព្រះបរមត្ថសង្ខេប ដែលលោកគ្រូមទុកឲ្យព្រះសង្ឃសូត្រក្នុងកាលចប់ សម្តែងទេសនានោះ តាមលំដាប់នេះទៅ

ព្រះវិន័យ

សំរាប់សូត្រនៅពេល ចោទ - ឆ្លើយ ព្រះវិន័យចប់

យន្តេន ភគវតា បស្សតា អរហតា សម្មា សម្ពុទ្ធេ បឋមំ បារាជិកំ កត្ថ បញ្ញត្តន្តិ ។ វេសាលិយំ បញ្ញត្តន្តិ ។ កំ អារព្ភតិ ។ សុទិន្នំ កលន្ទបុត្តំ អារព្ភតិ ។ កិស្មឹ វត្ថុស្មិន្តិ ។ សុទិន្នោ កលន្ទបុត្តោ បុរាណទុតិយិកាយ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវី តស្មឹ វត្ថុស្មិន្តិ ។

តេន សមយេន ពុទ្ធោ ភគវា វេរញ្ជាយំ វិហរតិ នឡេរុបចិមន្ទមូលេ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ។ អស្សោសិ ខោ វេរញ្ជោ ព្រាហ្មណោ សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ វេរញ្ជាយំ វិហរតិ នឡេរុបុចិមន្ទមូលេ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ។ តំ ខោ បន ភវន្តំ

គោតមំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ។ សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណឹ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ សាធុ ខោ បន តថារូបានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។

ព្រះសូត្រ

សំរាប់សូត្រនៅពេលចោទ – ដើម ព្រះសូត្រថយ

ឯវម្មេ សុតំ ឯកំ សមយំ ភគវា អន្តរា ច រាជគហំ អន្តរា ច នាលន្ទំ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ ហោតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ។ សុប្បិយោបិ ខោ បរិព្វាជកោ អន្តរា ច រាជគហំ អន្តរា ច នាលន្ទំ

អន្តរាធានមគ្គប្បដិបន្នោ ហោតិ សទ្ធិ អន្តេវាសិនា ព្រហ្មទត្តេន មាណវេន ។ តត្រ សុទំ សុប្បិយោ បរិព្វាជកោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ ធម្មស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ ។ សុប្បិយស្ស បន បរិព្វាជកស្ស អន្តេវាសិ ព្រហ្មទត្តោ មាណវោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ ភាសតិ ធម្មស្ស វណ្ណំ ភាសតិ សង្ឃស្ស វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥតិហ តេ ឧភោ អាចរិយន្តេវាសី អញ្ញមញ្ញស្ស ឧជុវិបច្ចនិកវាទា ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធា ហោន្តិ ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ។

ព្រះអភិធម្ម

សំរាប់សូត្រនៅពេលបោះ - ផ្ដើយព្រះអភិធម្មជប់

ធម្មសង្គណី

កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា អព្យាកតា ធម្មា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មឹ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ

រូបារម្មណំ វា សទ្ទារម្មណំ វា គន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ផោដ្ឋព្វារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនារព្ភ តសិ សមយេ ផស្សោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ យេ វា បន តស្មិំ សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កសលា ។

ចប់